

UNIVERSITATEA BABEȘ-BOLYAI
BABEȘ-BOLYAI TUDOMÁNYEGYETEM
BABEȘ-BOLYAI UNIVERSITÄT
BABEȘ-BOLYAI UNIVERSITY
TRADITIO ET EXCELLENTIA

UNIVERSITATEA BABEȘ-BOLYAI
FACULTATEA DE PSIHOLOGIE ȘI ȘTIINȚE ALE EDUCAȚIEI
ȘCOALA DOCTORALĂ "PSIHOLOGIE COGNITIVĂ APLICATĂ"

Factorii Individuali și Contextuali Implicați în Dezvoltarea Prosocialității
la Preșcolari

TEZA DE DOCTORAT

Doctorand: Lăcrămioara-Flavia Medrea
Coordonator științific: Prof. dr. Habil. Oana Benga

Cluj-Napoca
2025

Contents

1. Introducere și motivație.....	6
1.1. Tipuri de comportamente pro sociale în rândul preșcolarilor	7
1.1.1. Ajutorul instrumental	7
1.1.2. Împărțirea cu ceilalți	7
1.1.3. Consolarea distresului	8
1.1.4. Metode de măsurare al comportamentului pro social	8
1.2. Factorii individuali asociați comportamentului pro social al preșcolarilor	9
1.2.1. Teoria minții (ToM).....	9
1.2.2. Temperamentul.....	10
1.2.3. Reglarea emoțională.....	11
1.2.4. Empatia	12
1.3. Factorii contextuali implicați în comportamentul pro social al preșcolarilor	13
1.3.1. Mind-mindedness	13
1.3.2. Structurarea sinelui și valorile parentale.....	14
1.3.3. Empatia parentală.....	15
1.3.4. Practici parentale	15
1.4. O perspectivă integratoare asupra dezvoltării comportamentului pro social	16
2. Capitolul 2. PREZENTAREA GENERALĂ A TEZEI ȘI A OBIECTIVELOR CERCETĂRII ..	18
3. Capitolul 3. CONTRIBUȚII ORIGINALE DE CERCETARE	21
3.1. Studiul 1. Abilitatea parentală de mentalizare: O sinteză critică a literaturii despre mind-mindedness, insightfulness și abilitățile parentale de reflecție	21
3.1.1. Mind-mindedness- definiție, conceptualizare, evaluare	21
3.1.2. Mind-mindedness - correlate asociate	23
3.1.3. Insightfulness - definiție, conceptualizare, evaluare	24
3.1.4. Insightfulness - corelate asociate	25
3.1.5. Abilitățile parentale de reflecție - definiție, conceptualizare, evaluare	26
3.1.6. Abilitățile parentale de reflecție - corelate asociate	27
3.2. Studiul 2. Socializarea pro socialității: Relația dintre practicile parentale, modelul cultural și temperamentul copilului.....	31
3.2.1. Metoda.....	34
3.2.2. Rezultate și discuții	35
3.3. Studiul 3. Mind-mindedness-ul parental și comportamentul pro social al copilului: rolul moderator al temperamentului și al teoriei minții a copilului	38

3.3.1.	Metode.....	40
3.3.2.	Rezultate și discuții	41
3.4.	Studiul 4. Factorii individuali și contextuali ca predictorii ai prosocialității copilului în perioada preșcolară.....	45
3.4.1.	Metoda.....	47
3.4.2.	Rezultate și discuții	48
3.5.	Studiul 5. Factorii individuali și contextuali ca predictorii ai prosocialității copilului în contexte diferite - un studiu preliminar	50
3.5.1.	MM evaluat în interacțiune liberă cu copii mai mari	50
3.5.2.	MM evaluat cu alte sarcini la copiii mai mari	51
3.5.3.	Prosocialitatea: comportamente și practici	52
3.5.4.	Metode.....	53
3.5.5.	Instrumente.....	53
3.5.6.	Evaluarea mentalizării parentale	54
3.5.7.	Discursul părinților despre stări mentale în lectura cărții numai cu imagini:	57
3.5.8.	Evaluarea prosocialității	58
3.5.9.	Rezultate și discuții	60
4.	Capitolul 4. DISCUȚII GENERALE ȘI CONCLUZII	63
4.1.	Contribuții teoretice și empirice	67
4.2.	Limite	72
4.3.	Concluzii finale.....	72
5.	Bibliografie	74

Cuvinte-cheie: comportament prosocial, preșcolaritate, mind-mindedness parental, practici parentale, structurarea sinelui, valori, teoria minții a copilului, temperament, reglare emoțională, empatie

MULȚUMIRI

Toată munca depusă în cadrul acestei teze nu ar fi fost posibilă fără sprijinul unor persoane care au jucat un rol important.

În primul rând, aș dori să-mi exprim recunoștința față de îndrumătorul meu științific, prof. univ. dr. habil. Oana Benga, care m-a însoțit și ghidat pe tot parcursul desfășurării acestei teze cu căldură, răbdare și empatie. Vă mulțumesc pentru fiecare întâlnire, fiecare pas și fiecare progres pe care l-am făcut împreună, fără dumneavoastră această teză nu ar fi fost posibilă.

De asemenea, aș dori să mulțumesc membrilor Comisiei de îndrumare, prof. univ. dr. habil. Laura Visu-Petra, prof. univ. dr. habil. Adrian Opre, și conf. univ. dr. Thea Ionescu, pentru toate sugestiile din timpul elaborării tezei și pentru sprijinul acordat încă de la început de drum. De asemenea, aș dori să îi mulțumesc domnului conf. univ. dr. Sebastian Pinteș pentru tot sprijinul oferit și expertiza sa.

În același timp, cred cu tărie că este nevoie ”de un sat”, este nevoie ”de un sat” pentru a crește un copil și a-i sprijini dezvoltarea în cel mai optim mod posibil, și este nevoie ”de un sat” pentru a face un doctorat. Așadar, aș dori să mulțumesc ”satului meu”, oamenilor care m-au ajutat, m-au susținut, m-au încurajat și au avut întotdeauna o îmbrățișare pentru mine. Îi sunt foarte recunoscătoare colegei mele Iulia Bunea, cu care am parcurs, pas cu pas, fiecare etapă a acestui doctorat, amândouă, împreună. Cred că, datorită acestui parcurs, relația noastră a crescut atât de frumos și am învățat cu adevărat ce înseamnă ”a fi alături”. Acest doctorat a fost și contextul în care am dezvoltat relații cu oameni care mi-au devenit familie și care au fost stâlpul meu atunci când am avut nevoie de sprijin: Doris, Ionuț, Narcisa, vă mulțumesc. Vă sunt profund recunoscătoare. Mulțumesc și colegelor mele, Casiana, Cosmina, Lidia, pentru tot sprijinul, încurajările și prietenia voastră. Mulțumesc pentru că am crescut împreună!

De asemenea, aș dori să le mulțumesc tuturor copiilor și părinților care au participat la studiile din această teză pentru implicarea, disponibilitatea, deschiderea și interesul lor pentru cercetare. Totodată, aș dori să le mulțumesc profesorilor și directorilor școlilor și grădinițelor cu care am lucrat, care m-au primit cu căldură și au facilitat colectarea datelor.

Nu în ultimul rând, îi sunt profund recunoscătoare logodnicului meu, care a fost ancora mea de-a lungul acestui proces, și copiilor noștri cu patru picioare, Misha, Timi și Kiki, care m-au ajutat

să fac față emoțiilor și mi-au fost mereu alături. Totodată, aș dori să mulțumesc familiei și prietenilor mei pentru înțelegere, încurajare și sprijin.

Capitolul 1. CADRUL TEORETIC

1. Introducere și motivație

Prosocialitatea este, în general, considerată un aspect dezirabil într-o societate, fiind benefică pentru indivizi și comunități (Zuffiano et al., 2023), sporind pacea și coeziunea socială (Malti & Dys, 2018). Ca un contribuitor esențial la societățile care funcționează bine, în literatura de specialitate se pune un accent puternic pe înțelegerea proceselor și a variabilelor care conduc la dezvoltarea comportamentului prosocial (Malti & Davidov, 2023).

Comportamentul prosocial este definit ca orice acțiune voluntară și intenționată manifestată în beneficiul altuia (Eisenberg & Fabes, 1998; Eisenberg et al., 2015). Prin urmare, comportamentul prosocial este acel tip de comportament care răspunde pozitiv nevoilor și bunăstării celorlalți (Radke - Yarrow & Zahn - Waxler, 1986). Conceptul umbrelă de comportament prosocial include ajutorul instrumental, împărțirea cu ceilalți, consolarea unei persoane aflate în distres, donarea, voluntariatul etc. (Malti & Davidov, 2023). În literatură, există mai multe teorii și modele care încearcă să explice dezvoltarea comportamentului prosocial (Paulus, 2023; Spinrad & Eisenberg, 2023).

Literatura de specialitate care vizează precursorii comportamentului prosocial se concentrează pe plânsul contagios, preocuparea empatică, reacțiile emoționale și comportamentale ale copilului atunci când este expus la suferința unui coleg și pe încercările copiilor mici de a înțelege suferința resimțită de o altă persoană (Davidov et al., 2013; Geangu et al., 2010; Hay, 2023). Literatura de specialitate susține ideea că precursorii comportamentului prosocial apar înainte de vârsta de un an, deoarece copiii sunt capabili să manifeste interes față de suferința altora și să se angajeze în comportamente care încearcă să atenueze suferința celorlalte persoane, precum mângâierea, atingerea și redirecționarea atenției către persoana respectivă.

Cercetările arată un progres considerabil în dezvoltarea comportamentului prosocial în al doilea și al treilea an de viață: în ajutorul instrumental de la 18 la 36 de luni, în împărțirea de resurse de la 18 la 30 de luni și în ajutorul empatic de la 24 la 36 de luni (Song et al., 2019). Prin urmare, perioada preșcolară este un moment oportun pentru a investiga interacțiunile dintre factorii parentali și individuali implicați în dezvoltarea prosocială, având în vedere mai ales specificitatea acestei perioade, ca una de dezvoltare cognitivă și socio-emoțională intensă. Astfel, un studiu aprofundat al prosocialității la această vârstă este legitim.

1.1. Tipuri de comportamente prosociale în rândul preșcolarilor

În literatura de specialitate, comportamentul prosocial este văzut ca un termen umbrelă compus din mai multe tipuri de acțiuni (Hay, 2023). Dunfield (2014) discută conceptul de comportament prosocial în rândul copiilor drept înglobând acțiunile de **a ajuta**, de **a împărți** și de **a alina** o persoană aflată în distress. Dunfield și colegii săi (2011) propun ca aceste trei tipuri specifice de răspuns prosocial răspund unei anumite nevoi: comportamentul de ajutorare este îndreptat spre a răspunde unei nevoi instrumentale, spre exemplu nevoia pentru un obiect, comportamentul de împărțire cu ceilalți este îndreptat spre a răspunde unei nevoi materiale, iar comportamentul de alinare este îndreptat spre ameliorarea unei nevoi emoționale

1.1.1. Ajutorul instrumental

Comportamentul de ajutorare apare atunci când un individ intervine pentru a-l ajuta pe altul în atingerea unui obiectiv (Warneken & Tomasello, 2008; Svetlova et al., 2010). Manifestarea acestui comportament se bazează pe capacitatea copilului de a reprezenta nevoia celuiilalt într-o manieră acurată, precum și pe capacitatea acestuia de a identifica o intervenție eficientă care să răspundă nevoii celuiilalt (Warneken & Tomasello, 2007), referindu-se, prin urmare, la înclinația copiilor de a-l ajuta pe celălalt în atingerea unui obiectiv, cum ar fi ridicarea unui obiect care a căzut (MacGowan & Schmidt, 2021). Majoritatea studiilor arată că acțiunea de a oferi ajutor instrumental este unul dintre primele comportamente prosociale care apar în dezvoltare (Hay, 2023). În jurul vârstei de 14 luni, copiii se angajează în mod constant în afișarea comportamentului de ajutorare (Warneken & Tomasello, 2007).

1.1.2. Împărțirea cu ceilalți

Comportamentul de a împărți cu alții implică capacitatea copilului de a reprezenta nevoia materială a celuiilalt individ (Dunfield, 2014). Acțiunea de a împărți se regăsește adesea în comportamentul cooperativ, care se bazează pe formarea unui scop comun, dar nu numai (Warneken & Tomasello, 2007), referindu-se la dorința copiilor de a-și împărți propriile resurse cu altcineva, cum ar fi oferirea obiectelor interesante sau a alimentelor altora (Tan et al. 2021). Comportamentul de a împărți cu alții se bazează pe capacitatea de a cunoaște dorința celuiilalt, precum și pe conceptul de înțelegere a noțiunilor de sine, proprietate și echitate (Brownell et al., 2013; Callaghan & Corbit, 2018). Expresia acestui comportament la copii apare în jurul vârstei de 24 de luni, prosocialitatea la copiii mai mici de 2 ani depinzând de familiaritatea cu persoana (cu cât persoana este mai familiară, cu atât este mai probabil ca copilul să împartă).

1.1.3. Consolarea distresului

Alinarea persoanelor aflate în distres se bazează pe dezvoltarea capacității de a reprezenta starea emoțională negativă a celeilalte persoane, referindu-se la tendința copiilor de a atenua suferința emoțională a celorlalți prin comportamente de apropiere, mângâiere, îmbrățișare sau vorbire (MacGowan & Schmidt, 2020). Având în vedere că se bazează pe abilități emoționale complexe (de exemplu, diferențierea și înțelegerea emoțiilor, diferențierea între sine și ceilalți, reglarea emoțiilor), comportamentul de consolare apare mai târziu în dezvoltare în comparație cu celelalte două tipuri de acțiuni prosociale (Hay, 2023). Primele comportamente de consolare apar după vârsta de 2 ani și predominant în cadrul familiei sau cu persoane familiare. Până la vârsta de 3 ani, copilul manifestă în mod regulat comportamente de consolare și în afara familiei, arătând o preocupare empatică pentru ceilalți și o intenție de a oferi ajutor pentru a atenua suferința (Dunfield, 2014).

1.1.4. Metode de măsurare al comportamentului prosocial

Deoarece comportamentul prosocial este un termen generic care cuprinde mai multe tipuri de acțiuni prosociale, evaluarea acestui construct se realizează în mod diferit pentru fiecare tip de comportament și în funcție de vârsta participanților (Hepach, 2023). De exemplu, în copilăria timpurie, cele mai frecvente tipuri de comportament prosocial sunt ajutorarea, împărțirea cu alții și alinarea (Hay, 2023). Fiecare dintre aceste categorii de comportamente este evaluată fie prin sarcini experimentale, fie prin informațiile oferite de părinți/educatori.

În literatura de specialitate, **comportamentul de ajutorare** este studiat începând cu vârsta de aproximativ 14 luni (Warneken & Tomasello, 2007). Acest tip de comportament este evaluat prin sarcini experimentale specifice, în care experimentatorul scapă un anumit obiect din mână într-un mod care îl face inaccesibil, astfel încât comportamentul țintă al copilului este să ofere obiectul experimentatorului (Dunfield et al., 2011; MacGowan & Schmidt, 2021; Svetlova et al., 2010; Warneken & Tomasello, 2006)

Comportamentul de împărțire cu ceilalți este studiat în principal după vârsta de 16 luni. Acest tip de comportament prosocial este evaluat prin sarcini experimentale care se concentrează pe tendința copilului de a împărți cu experimentatorul un obiect care îi aparține (Tan et al. 2021).

Comportamentul de a **alina o persoană aflată în distres** este studiat de obicei între vârstele de 18 și 30 de luni, însă majoritatea studiilor îl consideră evident după 24 de luni (Dunfield et al., 2011). Evaluarea acestuia implică sarcini experimentale specifice în care experimentatorul

afișează emoții de durere sau tristețe, iar comportamentul ținută așteptat al copilului este de a oferi confort emoțional, prin abordarea și mângâierea persoanei sau oferirea unui obiect pentru a atenua suferința (MacGowan & Schmidt, 2020).

Literatura de specialitate include, de asemenea, sarcini de **ajutor empatic**, în care participantul trebuie să înțeleagă emoția de tristețe exprimată de experimentator și să ofere experimentatorului o modalitate de a-și îmbunătăți starea de spirit. Un alt tip de ajutor care a fost studiat este **ajutorul altruist**, în care copilul este plasat într-o situație în care poate împărtăși cu experimentatorul un obiect personal adus de acasă de părinte (Svetlova et al., 2010).

Pe lângă sarcinile experimentale concepute pentru a măsura comportamentul prosocial manifest, în diferite studii au fost elaborate și utilizate și chestionare de autoevaluare. Cel mai adesea, **chestionarele completate de alte persoane** au fost construite pentru eșantioane de copii până la vârsta preadolescenței, cu datele fiind raportate atât de către părinți și/sau educatori, cât și de către profesori.

1.2. Factorii individuali asociați comportamentului prosocial al preșcolarilor

1.2.1. Teoria minții (ToM)

ToM este definită ca reprezentarea cognitivă a unei persoane a stărilor mentale proprii și ale celorlalți (Beaudoin, 2020). Aceasta include capacitatea lor de a înțelege gândurile și sentimentele altora, de a recunoaște că alte persoane pot avea stări mentale diferite de ale lor și de a recunoaște că oamenii pot avea credințe false (Paulus, 2023).

ToM este un construct multifacțat, cu cel puțin două dimensiuni bine stabilite în literatura de specialitate: ToM de ordinul I, o abilitate elementară de a înțelege și de a deduce stările mentale ale altora, care se dezvoltă în jurul vârstei de 3 ani, și ToM de ordinul II, o capacitate mai degrabă complexă de a prezice stările mentale ale altora în raport cu o a treia persoană, care apare în jurul vârstei de 5 ani, cel puțin pentru unii copii (Fu et al., 2023). De obicei, copiii realizează cu succes sarcinile ToM, cum ar fi înțelegerea convingerilor false de ordinul I între vârsta de 3 și 5 ani (Wellman et al., 2001). Cu toate acestea, precursorii abilităților ToM pot fi observați încă din al doilea an de viață, copiii de aproximativ 12 luni demonstrând o anumită înțelegere a intențiilor altora, iar copiii de aproximativ 15 luni demonstrând o anumită înțelegere a credințelor false ale altora (Beaudoin, 2020). Dezvoltarea abilităților ToM continuă mult după 5 ani de viață, cu

dezvoltarea unei mai bune înțelegeri a minciunilor, sarcasmului, metaforelor și faux pas-urilor între 8 și 10 ani (Fu et al., 2023).

ToM este esențială pentru înțelegerea stărilor mentale ale celorlalți și este asociată pozitiv cu funcționarea socială, inclusiv prosocialitatea (Paulus, 2023), judecata morală (Killen et al., 2011) și relațiile cu covârșnicii (Slaughter et al., 2002). Deși există rezultate mixte în literatura de specialitate, ToM rămâne unul dintre cele mai studiate mecanisme social-cognitive care stau la baza comportamentului prosocial (Paulus, 2023), recunoașterea nevoilor, dorințelor, credințelor și emoțiilor proprii și ale altora facilitând comportamentul prosocial (Brazzelli și colab., 2022).

1.2.2. Temperamentul

Conform modelului psiho-biologic al lui Rothbart, temperamentul se referă la diferențele interindividuale de reactivitate și reglare, care apar devreme, sunt relativ stabile în timp și influențate de gene, experiență și maturizare. Prin urmare, temperamentul include caracteristici emoționale, comportamentale și atenționale care se manifestă în funcție de predispozițiile biologice individuale față de reactivitatea și autoglarea emoțională (Rothbart, 2012; Putnam et al., 2024). Temperamentul este conceptualizat ca având trei dimensiuni: reactivitate emoțională pozitivă, reactivitate emoțională negativă și autoreglarea. Temperamentul reprezintă astfel predispozițiile individuale față de reactivitatea și autoreglarea emoțională. Reactivitatea este definită ca activarea sistemelor de răspuns motor, emoțional și senzorial, referindu-se la diferențele interindividuale în ceea ce privește viteza și intensitatea cu care o persoană reacționează la situații încărcate cu emoții pozitive sau negative. Autoreglarea emoțională descrie mecanismele de reglare - cum ar fi concentrarea atenției și controlul inhibitor - implicate în modularea (creșterea sau scăderea) acestei reactivități (Rothbart et al., 2001). Prezenta teză operaționalizează temperamentul din perspectiva modelului lui Rothbart (Rothbart & Derryberry, 1981), incluzând dimensiuni specifice ale reactivității emoționale pozitive (zâmbet/râs) și ale reactivității emoționale negative (frică, timiditate, tristețe), precum și mecanisme de autoreglare (calmare, control inhibitor).

În ceea ce privește relația cu comportamentul prosocial, diferențele individuale în temperament au fost explorate ca predictor ai dezvoltării prosociale la diferite vârste (pruncie, copilărie timpurie, vârstă preșcolară și școlară, adolescență), dar în principal în copilăria timpurie (Eisenberg et al., 2017; Hay, 2023; Laible et al., 2023; Schuhmacher et al., 2017). Temperamentul

unui copil poate fi legat de modul în care acesta răspunde la nevoile altor persoane. Afectivitatea pozitivă, agreabilitatea, extraversiunea, autoreglarea și controlul efortului sunt toate corelate pozitiv cu comportamentul prosocial, în timp ce trăsăturile temperamentale precum timiditatea, tristețea, frica sau inhibiția sunt legate de un comportament mai puțin empatic și mai puțină consolare față de suferința altor persoane (Eisenberg et al., 2017; Laible et al., 2023; Schuhmacher et al., 2017; van der Mark et al., 2002; Vreeke & van der Mark, 2003; Volbrecht et al., 2007). Cu toate acestea, unele cercetări nu arată o corelație substanțială între comportamentul prosocial și temperament (Gross et al., 2015). În plus, se cunosc mai puține despre relațiile dintre trăsături temperamentale specifice și tipuri specifice de comportament prosocial; această distincție este esențială, deoarece anumite trăsături pot fi mai relevante pentru anumite tipuri de comportament prosocial decât pentru altele (Hay, 2023; Laible et al., 2023). Frica, timiditatea, tristețea, calmarea sau controlul inhibitor, de exemplu, pot fi mai importante în contexte cu încărcătură emoțională - cum ar fi încercarea de a alina o persoană aflată în distres - decât în contexte neutre din punct de vedere emoțional - cum ar fi încercarea de a ajuta pe cineva prin ridicarea unui stilou căzut.

1.2.3. Reglarea emoțională

Reglarea emoțională este un construct multifacțat, care implică atât procese interne, cât și externe, și care sprijină monitorizarea, evaluarea și modificarea reacțiilor emoționale ale unei persoane, în special intensitatea și momentul exprimării acestora, pentru a atinge un obiectiv specific (Thompson, 1994). Prin urmare, definiția reglării emoționale se referă la eforturile depuse de un individ pentru a influența ce emoție simte, când și cum o simte și cum o exprimă (Gross, 1998, 2014; 2024).

În primii ani de viață, reglarea emoțiilor trece de la a fi în primul rând interpersonală, cu sprijinul părinților, la intrapersonală, mai activă și independentă, copiii dezvoltând un repertoriu tot mai larg de strategii pe parcursul copilăriei (Riediger & Bellinger, 2022). În același timp, dezvoltarea reglării emoțiilor este interconectată cu dezvoltarea altor abilități motorii, cognitive și de limbaj (Bardack & Widen, 2019; Clément & Dukes, 2017; Riediger & Bellinger, 2022; Stifter & Augustine, 2019). În primul an de viață și apoi în perioada preșcolară, copiii încep să dezvolte abilități care îi ajută să se regleze emoțional în mod independent, apar progrese în funcționarea executivă, teoria minții și înțelegerea emoțiilor, toate acestea susținând creșterea abilităților de reglare a emoțiilor pe parcursul acestei perioade (De France & Hollenstein, 2022). În concordanță

cu dezvoltarea cognitivă și emoțională, practicile de socializare ale părinților transmit așteptări diferite cu privire la răspunsurile emoționale ale copilului la vârste diferite (Fox & Calkins, 2003), părinții așteptându-se ca copilul lor să își regleze propriile emoții în perioada preșcolară. Luând în considerare și cultura, diferențele culturale în reglarea emoțiilor apar încă din copilărie (Camras, 2019), practicile de socializare conducând la diferențe culturale suplimentare în ceea ce privește expresivitatea și reglarea emoțiilor (Yang & Wang, 2019).

Înțelegerea și reglarea emoțiilor este asociată cu calitatea prieteniei, bunăstarea psihologică, competența socială, comportamentul prosocial și cooperarea în rândul copiilor preșcolari și școlari (Hein et al., 2018; Viana et al., 2022).

1.2.4. Empatia

O definiție generală a empatiei ar presupune că aceasta constă într-un răspuns afectiv care este identic sau similar cu starea altei persoane (Eisenberg et al., 2006). Deși nu există un acord în literatura de specialitate cu privire la o definiție clară a empatiei, majoritatea studiilor conceptualizează empatia ca având două componente: **cognitivă** și **afectivă** (Decety & Jackson, 2004; Eisenberg et al., 2010; Knafo et al., 2008; Reiners et al., 2011; Wang et al., 2019). Componenta afectivă este reprezentată de experimentarea unei emoții similare sau identice cu cea a celeilalte persoane, în timp ce componenta cognitivă este dată de capacitatea individului de a înțelege emoțiile și perspectiva celuilalt (Eisenberg et al., 2010; Thompson, 2023).

Empatia este asociată pozitiv cu competența socială, inclusiv cu comportamentul prosocial (McDonald et al., 2023) și asociată negativ cu dificultățile de externalizare (Padilla-Walker et al., 2015). Empatia poate fi o motivație puternică pentru acțiunea prosocială, în special în situații reconfortante (Kärtner, 2023; Malti & Davidov, 2023; Warneken & Probst, 2023), fiind asociată cu comportamentul prosocial concomitent și longitudinal, preocuparea empatică timpurie în primul an de viață prezicând comportamentul prosocial ulterior al copiilor de 2 ani (Davidov et al., 2021).

1.3. Factorii contextuali implicați în comportamentul prosocial al preșcolarilor

1.3.1. Mind-mindedness

Un concept important care trebuie explorat în contextul dezvoltării prosoziale a copilului este mentalizarea parentală și, mai precis, mind-mindedness (pentru o analiză aprofundată, a se vedea Studiul 1 din prezenta teză). Conceptul de mind-mindedness se referă la tendința părintelui de a interpreta comportamentul copilului în termeni de stări mentale, cogniții, emoții și dorințe (McMahon & Bernier, 2017; Meins et al., 1998).

Mind-mindedness poate stimula dezvoltarea copilului din punct de vedere al înțelegerii emoțiilor și cognițiilor proprii și ale altora (Hughes et al., 2018; Kirk et al., 2015), precum și al capacității de a lua în considerare perspectivele altora (Aldrich et al., 2021; Meins et al., 2013). Această expunere timpurie poate încuraja copiii să se înțeleagă pe ei înșiși și pe ceilalți ca agenți psihologici, cercetările anterioare arătând că comentariile de tip mind-mindedness prezic abilități superioare de teorie a minții la vârsta de 2 ani (Laranjo et al., 2010; Meins et al., 2011) și de 4 ani (Meins et al., 2003). Mai recent, alte două studii longitudinale cu copii preșcolari au arătat că atât mind-mindedness matern, cât și patern au efecte directe și indirecte asupra dezvoltării teoriei minții copiilor în acest interval de vârstă, mind-mindedness evaluat la 7-8 luni prezicând teoria minții copilului la 4.5 ani (Kochanska et al., 2025).

Relația dintre mind-mindedness parental și comportamentul prosocial al copiilor nu a fost examinată în detaliu în literatura de specialitate până în prezent, deși se știe că nivelurile ridicate de mind-mindedness parental sprijină dezvoltarea capacității copiilor de autoreglare (Bendel-Stenzel et al., 2024) și funcționarea executivă (Cheng et al., 2018; Regueiro et al., 2022), promovează abilitățile copiilor de a lua în considerare perspectiva celorlalți și de a înțelege gândurile și emoțiile altora (Aldrich et al., 2021; Kochanska et al., 2025), precum și atașamentul securizant (Meins et al., 2001, 2012; Zeegers et al., 2017). La rândul lor, toate acestea sunt asociate pozitiv cu comportamentul prosocial (Rubio et al., 2022; Spinrad & Eisenberg, 2019). În plus, atât mind-mindedness matern, cât și comportamentul prosocial au fost asociate cu o teorie a minții mai avansată și cu un atașament securizant (Imuta et al., 2016; McMahon & Bernier, 2017; Rubio et al., 2022). Cu toate acestea, deși Howe (2017) afirmă în studiul său că mind-mindedness parental sprijină dezvoltarea empatiei și a comportamentului prosocial la copii, cercetările sunt rare în ceea ce privește rolul predictiv al mind-mindedness pentru competența socială a copiilor, doar trei studii investigând această relație (Colonnesi et al., 2019; Gordon, 2022; Xiao-Ji et al., 2022; a se vedea Studiul 3 pentru o analiză detaliată a acestor cercetări).

1.3.2. Structurarea sinelui și valorile parentale

Oamenii cresc și se integrează într-o societate/cultură care le modelează dezvoltarea, influențând valorile personale, modul în care se definesc pe sine, practicile și comportamentele, scopurile și obiectivele (Callaghan & Corbit, 2023). Modul în care oamenii își construiesc propria imagine de sine și se definesc într-un context cultural este cunoscut sub numele de structurarea sinelui (Au et al., 2020). Modul în care o persoană se definește influențează toate rolurile pe care le are, inclusiv rolul parental. De exemplu, măsura în care părintele aderă la un model cultural independent se reflectă în prioritizarea obiectivelor de socializare care sunt asociate cu autonomia, independența, autoexprimarea, stima de sine și separarea (Keller et al., 2006; Keller, 2018; Tan, 2024). În schimb, măsura în care părintele aderă la un model cultural interdependent se reflectă în prioritizarea obiectivelor de socializare care sunt asociate cu supunerea, relaționarea, armonia relațională și loialitatea (Keller et al., 2006; Keller, 2018). În aceeași ordine de idei, părinții cu un model cultural autonom-relațional prioritizează obiectivele de socializare asociate atât cu autonomia, cât și cu relaționarea (Hamayel et al., 2022; Keller et al., 2006; Keller, 2018). Prin urmare, în contextul parentingului este important să se ia în considerare diverse dimensiuni ale structurării sinelui pentru a înțelege mai bine modul în care acestea interacționează cu practicile parentale.

Un alt concept important care poate interacționa cu practicile parentale sunt valorile pe care le are o persoană, mai exact, obiectivele care diferă în importanță și funcționează ca principii directoare pe parcursul vieții (Hitlin & Piliavin, 2004; Schwartz & Butenko, 2014). În literatura de specialitate, una dintre cele mai cunoscute teorii, și anume Teoria Rafinată a Valorilor propusă de Schwartz (eng. *Refined Value Theory*, Schwartz et al., 2012; Lee et al., 2019) a încercat să identifice un set cuprinzător de valori fundamentale care sunt recunoscute în toate societățile (a se vedea, de asemenea, Studiul 2 pentru o discuție extinsă pe această temă).

Structurarea sinelui și valorile pot avea o relație complexă (Sagiv & Roccas, 2021). Structurarea sinelui, de exemplu, poate servi ca o lentilă prin care o persoană vede comportamentul; aceasta poate fi legată de relația dintre valori și anumite comportamente. Obiectivele de socializare ale părinților, sau obiectivele pe care părinții le stabilesc pentru dezvoltarea copilului lor, sunt legate de modelele culturale parentale măsurate prin structurarea sinelui și valori. Obiectivele de socializare ale autonomiei, independenței, auto-exprimării, stimei de sine și separării, de exemplu, sunt de obicei prioritizate de părinții cu un model cultural

independent (ex. Keller et al., 2006; Keller, 2018; Tan, 2024). Părinții care urmează un model cultural interdependent acordă mai multă atenție obiectivelor de socializare de tip supunere, relaționare, armonie relațională și loialitate (ex. Keller et al., 2006; Keller, 2018). Cu toate acestea, studiile care examinează în mod direct legăturile dintre credințele parentale influențate cultural, cum ar fi structurarea sinelui sau valorile, și comportamentele parentale care promovează prosocialitatea sunt rare (Callaghan & Corbit, 2023).

1.3.3. Empatia parentală

Empatia parentală se referă la empatia resimțită de părinte și manifestată în raport cu copilul său, prin atenție acordată nevoilor și sentimentelor copilului și dorința de a înțelege lucrurile din perspectiva copilului. Prin urmare, empatia este considerată un pilon de bază pentru părinți, fiind esențială pentru identificarea emoțiilor și pentru manifestarea unor răspunsuri calde și congruente în raport cu nevoile copilului (Bornstein, 2024). Într-adevăr, răspunsul la solicitările copilului se bazează pe diverse rețele cerebrale parentale asociate cu empatia, reglarea emoțiilor și mentalizarea (Feldman, 2015; Rutherford, 2023)

Empatia parentală a fost asociată cu un nivel mai ridicat al comportamentului prosocial (Daniel et al., 2016) și al empatiei copilului, măsurată atât concurrent, cât și longitudinal (Eisenberg et al., 2000; Hu et al., 2020; Liu et al., 2022). Empatia parentală poate fi, de asemenea, importantă în practicile parentale (ex. discuțiile părinților despre emoții și stări mentale, eșafodajul parental al contextelor prosociale ale copiilor, lauda și încurajarea din partea părinților), care, la rândul lor, pot sprijini dezvoltarea prosocială (Thompson, 2023).

1.3.4. Practici parentale

Practicile parentale sunt multidimensionale și multifacetate, având diverse caracteristici și funcții (Bornstein, 2024). Prin practicile lor, părinții influențează dezvoltarea copiilor lor și socializează la copil acele trăsături și caracteristici care sunt importante pentru ei și apreciate în societate (Callaghan & Corbit, 2023). Așa cum am menționat anterior, părinții joacă un rol-cheie pentru stimularea dezvoltării prosociale a copilului (Davidov & Grusec, 2023). Practicile parentale, atât paterne, cât și maternelle, sunt legate pozitiv și independent de comportamentele prosociale ale copiilor, după cum reiese dintr-o meta-analiză recentă (van der Storm et al., 2022). Într-adevăr, practicile parentale pot fi un predictor al prosocialității copiilor, practicile care includ

discuții despre stările mentale (Hay, 2023; Thompson, 2023), angajarea în comportamente prosociale cu copilul (Dahl, 2018; Davidov & Grusec, 2023) și încurajarea și laudarea comportamentelor prosociale afișate (Bower & Casas, 2016; Gross et al., 2015) susțin acțiunile prosociale ale copiilor.

Discursul parental privind stările mentale creează un context în care copilul este expus la termeni care explică emoțiile, gândurile, intențiile, preferințele proprii și ale altora, ceea ce îl ajută pe copil să înțeleagă mai bine aceste stări mentale (Thompson, 2023). Contingența parentală, și anume încurajarea parentală (ex. laude, exprimarea aprobării, recompense materiale) a emoțiilor și comportamentelor copiilor sunt asociate pozitiv cu afectivitatea pozitivă a copiilor, cu înțelegerea și reglarea emoțiilor și negativ cu problemele de comportament ale copiilor (Denham, 2019). Eșafodajul parental este un alt mod în care părinții pot socializa prosocialitatea copiilor lor, învățând copilul despre emoții, creând contexte în care părintele orientează atenția copilului asupra indiciilor emoționale, ajutând copilul să înțeleagă emoțiile și cum să ofere un răspuns adecvat. Prin urmare, eşafodajul parental poate sprijini cunoștințele și reglarea emoțională, precum și comportamentul prosocial al copilului (Denham, 2019).

1.4. O perspectivă integratoare asupra dezvoltării comportamentului prosocial

În literatură, există unele teorii și modele care încearcă să integreze diverse variabile pentru a explica dezvoltarea comportamentului prosocial (Spinrad & Eisenberg, 2023). În teza de față, munca noastră se bazează pe două modele, abordarea *Lifeworld* (Kärtner & Köster, 2024) și Modelul euristic al comportamentului prosocial (Eisenberg et al., 2006; Spinrad & Eisenberg, 2023).

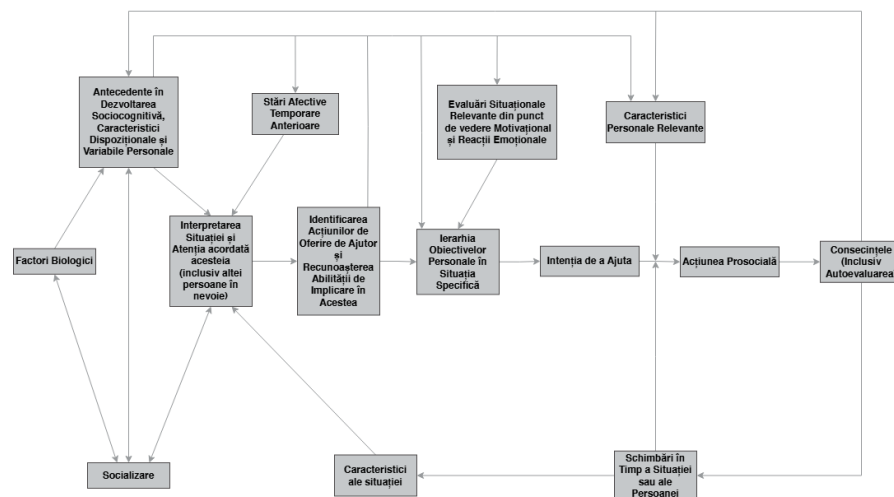
Conform abordării *Lifeworld* (Kärtner & Köster, 2024), dezvoltarea socio-cognitivă a copilului emerge prin procese reciproce între indivizi, modelul subliniind importanța luării în considerare a contextelor sociale bogate și variate în care are loc dezvoltarea socio-cognitivă. Modelul evidențiază rolul culturii, subliniind faptul că trăsăturile specifice culturii pot influența motivele și cognițiile îngrijitorului legate de creșterea copiilor. Explorarea relației dintre modelul cultural al părinților și practicile parentale pe care le utilizează pentru a încuraja prosocialitatea este importantă deoarece, după cum subliniază Kärtner și Köster (2024), comportamentul individual al fiecăruia dintre subsisteme (adică îngrijitorul și copilul) și co-reglarea comportamentală, care este un mecanism important asociat cu dezvoltarea prosocială, sunt

modelate de contextul cultural în care sunt imersate. De exemplu, practicile de socializare ale părinților sunt susceptibile normelor unui anumit context cultural, rezultând în promovarea anumitor trăsături și comportamente și descurajarea altora, inclusiv în ceea ce privește contextele prosoziale (Kärtner et al., 2020). Având în vedere accentul său cultural, am folosit abordarea *Lifeworld* în Studiul 2 din prezenta teză.

Cu toate acestea, recunoscând necesitatea unui model mai cuprinzător privind dezvoltarea prosoțială, am utilizat în această teză și Modelul euristic al comportamentului prosocial, adaptat de Eisenberg și colaboratorii (2006) și prezentat în detaliu într-un capitol recent (Spinrad & Eisenberg, 2023). În modelul lor, autorii oferă un cadru conceptual integrativ și complex de factori multipli care influențează manifestarea comportamentului prosocial, după cum se poate vedea în Figura 1. Pe baza acestui model cuprinzător, am inclus în teza actuală mai multe variabile individuale și contextuale care ar putea fi implicate în promovarea și susținerea dezvoltării comportamentului prosocial. Acestea au fost prezentate în secțiunile anterioare. Având în vedere obiectivul prezentei teze, am utilizat acest model în Studiile 3, 4 și 5.

Figura 1

Model euristic al comportamentului prosocial preluat din Spinrad & Eisenberg (2023), p. 25

2. Capitolul 2. PREZENTAREA GENERALĂ A TEZEI ȘI A OBIECTIVELOR CERCETĂRII

Teza de față și-a propus să investigheze prosocialitatea preșcolară și factorii care stau la baza dezvoltării acesteia, folosind o abordare pe mai multe niveluri, incluzând: *factori contextuali/parentali*, și anume mentalizarea parentală (în special, mind-mindedness), practicile parentale legate de prosocialitatea copilului, modelul cultural parental (valori și structurarea sinelui) și empatia parentală, și *factori individuali/ai copilului*, în special temperamentul copilului, teoria minții, reglarea emoțiilor și empatia. Am considerat că acest tip de abordare este esențial pentru a obține o imagine mai cuprinzătoare a dezvoltării prosocialității la vârsta preșcolară. Prezenta teza integrează cinci studii, unul teoretic (studiul 1) și patru empirice (studiile 2, 3, 4 și 5). Aceste studii au avut atât obiective teoretice, cât și metodologice, prezentate în continuare.

În **Studiul 1**, obiectivul teoretic a fost de a avansa literatura din domeniu prin oferirea unei imagini de ansamblu integrative și cuprinzătoare asupra mentalizării parentale. În consecință, am efectuat o sinteză critică și integratoare a literaturii privind mentalizarea parentală, analizând și comparând în mod cuprinzător cele trei constructe diferite subiacente acestei etichete: mind-mindedness, funcționarea reflexivă parentală și insightfulness. Am discutat aspecte metodologice și teoretice cheie ale celor trei constructe, abordând modul în care acestea sunt definite și conceptualizate, modul în care sunt măsurate, discutând atât corelatele parentale, cât și cele la nivel de copil, precum și punctele forte și punctele slabe ale conceptelor. Am oferit de asemenea o comparație sumarizată din punct de vedere al definirii, operaționalizării și măsurării.

În **Studiul 2**, am explorat nivelul contextual al prosocialității preșcolare, mai precis, nivelul parental. Scopul nostru teoretic a fost de a oferi o imagine mai clară a factorilor care pot influența practicile parentale de socializare prosocială, și anume, conștientizarea de către părinți a stărilor interne, eșafodajul și contingenta parentală. Având în vedere faptul că cultura joacă un rol semnificativ în socializarea copiilor, dar există o înțelegere limitată a modului în care diferiți factori culturali afectează astfel de practici parentale, am examinat aspectele legate de modelul cultural parental. Un obiectiv metodologic al studiului a fost de a crea un indice al modelului cultural parental, care conține aspecte ale structurării sinelui și valorilor parentale, despre care ne-am așteptat la nivel teoretic să aibe un rol în prezicerea practicilor parentale specifice de socializare a prosocialității. În același timp, având în vedere că temperamentul copilului poate afecta adițional practicile parentale, a fost luată în considerare și această variabilă.

În **Studiul 3**, analiza a inclus și individul (i.e., nivelul copilului), luând în considerare concomitent influențele parentale asupra prosocialității preșcolare. Astfel, am examinat comportamentul prosocial al copilului în raport cu teoria minții copilului, măsurată prin șase sarcini care vizează diferite fațete ale conceptului (sarcina Conținutului Neașteptat, sarcinile de locație neașteptată I și II, sarcina credință-emoție, sarcina de emoție reală-aparentă și sarcina de dorințe diverse). Temperamentul copilului, așa cum a fost evaluat prin raportarea de către părinți, a fost de asemenea luat în considerare aici. Am evaluat trei tipuri diferite de comportament prosocial afișat de copil: ajutor instrumental și alinare față de experimentator și împărțirea cu un alt copil pe care nu îl vede sau nu îl cunoaște. Scopul principal al studiului a fost de a investiga, pentru prima dată după cunoștințele noastre, modul în care mind-mindedness parental (evaluat prin metoda interviului) a contribuit la prosocialitatea copilului, în interacțiune cu teoria minții și temperamentul copilului.

Studiul 4 a avut scopul de a extinde analiza studiului 3, legând mind-mindedness parental de prosocialitatea copilului (raportat de părinte), luând în considerare și alte variabile care pot fi implicate în această interacțiune, precum empatia parentală, empatia copilului și reglarea emoțională a copilului.

Studiul 5 a urmărit să surprindă mai departe relațiile complexe dintre mentalizarea parentală (i.e., mind-mindedness parental, discursul părintelui despre stări mentale) și prosocialitatea preșcolară, prin investigarea mai în detaliu a interacțiunilor diadice părinte-copil în laborator. Mind-mindedness a fost evaluat în mai multe moduri și în contexte diferite: prin metoda interviului; în cadrul unei sesiuni de joc liber părinte-copil; într-o sarcină de rezolvare a unui puzzle de tip Tangram cu niveluri de dificultate crescătoare. Discursul părinților despre stări mentale au fost explorate în contextul unei sarcini de citire a unei cărți împreună cu copilul, prin care am evaluat și utilizarea de către copil a cuvintelor legate de stări mentale. Comportamentul prosocial al copilului a fost evaluat prin intermediul a patru sarcini diferite: ajutor instrumental care a implicat un cost pentru participant, copilul fiind implicat într-o altă activitate distractivă la care ar trebui să renunțe pentru a ajuta; comportament de alinare față de o persoană în stres; împărțirea cu o jucărie tristă; ajutor empatic. Un obiectiv metodologic a fost de a concepe două sarcini noi, una pentru ajutor instrumental și una pentru alinare, care ar putea surprinde comportamentul prosocial al copilului, precum și al părintelui. Sarcinile au fost dezvoltate astfel încât să putem măsura și direct practicile parentale care promovează prosocialitatea copilului, care,

după cunoștințele noastre, nu au fost investigate anterior prin observare directă în literatură. Sarcinile au fost înregistrate video și au fost codate utilizând un sistem cuprinzător de observație, care a permis codarea detaliată a răspunsurilor mamei și copilului în timpul interacțiunilor diadice sau triadice (i.e., cu experimentatorul).

3. Capitolul 3. CONTRIBUȚII ORIGINALE DE CERCETARE

3.1. Studiul 1. Abilitatea parentală de mentalizare: O sinteză critică a literaturii despre mind-mindedness, insightfulness și abilitățile parentale de reflecție¹

Studiul 1* a fost o sinteză integrativă critică care a abordat cele trei constructe aflate sub termenul generic de abilitate de mentalizare parentală: mind-mindedness, insightfulness și abilitățile parentale de reflecție (Zeegers et al., 2017). Mentalizarea parentală cuprinde abilitățile părintelui de a-și reprezenta copilul ca un agent psihologic și înclinația părintelui de a înțelege și interpreta comportamentul copilului în termeni de stări mentale. Principalele manifestări ale mentalizării parentale sunt capacitatea părintelui de a lua în considerare gândurile, emoțiile sau intențiile copilului atunci când analizează comportamentul acestuia și înclinația părintelui de a interpreta comportamentul copilului prin intermediul stărilor mentale.

Acest studiu a urmărit să sintetizeze literatura de specialitate într-o manieră critică, revizuiind mind-mindedness, insightfulness și abilitățile parentale de reflecție în mod cuprinzător printr-o analiză comparativă. Acest studiu a identificat aspectele teoretice și metodologice cheie ale constructelor de mentalizare parentală (de exemplu, definiție și conceptualizare, evaluare, corelate ce țin de părinți și cele ce țin de copil, puncte forte și puncte slabe). În plus, constructele au fost comparate pe baza similitudinilor și diferențelor lor în ceea ce privește definirea, conceptualizarea și măsurarea.

3.1.1. Mind-mindedness- definiție, conceptualizare, evaluare

Mind-mindedness (MM) se poate manifesta în relațiile părinte-copil și în reprezentările mentale ale părintelui despre copilul său. În funcție de vârsta copilului, se utilizează un context sau altul în operaționalizarea MM. În contextul interacțional, constructul de MM este conceptualizat ca fiind înclinația părintelui de a atribui sens sunetelor pe care le scoate copilul (Meins, 1998; Meins & Fernyhough, 1999), respectiv tendința părintelui de a face comentarii sincronizate la mintea copilului (engl. appropriate) despre stările mentale pe care acesta le are în primul an de viață (Meins et al., 2001). În contextul reprezentational, MM este conceptualizat ca tendința părintelui de a-și descrie copilul în termeni de caracteristici psihologice (Meins și colab., 1998).

¹Medrea, F. L., & Benga, O. (2021). Parental mentalization: A critical literature review of mind-mindedness, parental insightfulness and parental reflective functioning. *Cognition, Brain, Behavior*, 25(1), 69-105. 10.24193/cbb.2021.25.05

MM se caracterizează nu numai prin capacitatea de a recunoaște nevoile copilului, cum ar fi plânsul cauzat de foame sau privirea copilului îndreptată către o anumită jucărie, ci și prin punerea în cuvinte a acestor nevoi și explicarea lor copilului printr-un discurs adecvat (Meins et al., 2001). Prin urmare, conceptul MM reprezintă înclinația unui părinte de a fi sensibil la stările mentale ale copilului, Meins (2013) subliniind că constructul MM este "la interfața dintre măsurile comportamentale și cele reprezentative" (p.541). MM este măsurat fie într-un context interacțional care pune accentul pe interacțiunea părinte-copil în primul an de viață, fie printr-un interviu cu părintele, un interviu care pune accentul pe reprezentările mentale ale părintelui cu privire la copil, în cazul în care copilul este mai mare de un an.

Măsurarea interacțională este un tip de măsurare "la fața locului" a unei interacțiuni de joc liber părinte-copil care durează între 10 și 20 de minute. Jucăriile din camera experimentală sunt potrivite pentru vârsta copilului, iar părintele este instruit să interacționeze cu copilul așa cum o face de obicei acasă. Principalul aspect al analizei este discursul părintelui în timpul interacțiunii. În urma transcrierii textului, discursul este evaluat utilizând Manualul de Codare Mind-Mindedness (Meins & Fernyhough, 2015). Analiza include toate comentariile psihologice care se referă la mintea copilului: dorințe, gânduri, cunoștințe, interese, emoții, procese mentale, cum ar fi recunoașterea, reamintirea, luarea deciziilor. Toate aceste comentarii legate de stări mentale sunt clasificate ca sincronizate la mintea copilului (engl. appropriate) sau nesincronizate la mintea copilului (engl. non-attuned). Inițial, analiza discursului a fost realizată pe baza a cinci categorii: responsivitatea maternă la privirea copilului și acțiunea copilului orientată spre obiect, imitarea, susținerea autonomiei, respectiv comentariile legate de stări mentale. Ulterior, după analize statistice, singura categorie care a prezis în mod semnificativ atașamentul securizant a fost categoria comentariilor legate de stări mentale.

Măsurarea reprezentativă este un tip indirect de măsurare care utilizează metoda interviului pentru a evalua MM al părintelui. În timpul interviului, părintelui i se pune o singură întrebare: "Cum v-ați descrie copilul?" (Meins et al., 1998). Experimentatorul informează părintele că nu există răspunsuri corecte sau greșite la această întrebare și îl încurajează să vorbească despre orice caracteristică a copilului care îi vine în minte. În conformitate cu Manualul de Codare Mind-Mindedness, răspunsurile sunt transcrise verbatim și evaluate (Meins & Fernyhough, 2015). În cadrul analizelor, caracteristicile copilului sunt grupate în patru categorii: psihologice, comportamentale, fizice sau generale. Pentru a se încadra în categoria caracteristicilor psihologice,

un termen trebuie să se refere la mintea, imaginația, ideile, dorințele, preferințele, emoțiile, obiectivele copilului. Categoria caracteristicilor comportamentale include cuvinte care se referă la comportamentul copilului. Atributele fizice ale copilului sunt incluse în categoria de caracteristici fizice. Categoria caracteristicilor generale va include toți ceilalți descriptori ai copilului care nu pot fi incluși în una dintre categoriile enumerate anterior. Scorul MM reprezintă numărul total de descriptori psihologici reprezentat ca procent din numărul total de descriptori, pentru a controla pentru diferențele parentale în verbozitate. Pe lângă această analiză, alți autori (Demers et al., 2010) au luat în considerare valoarea pozitivă, neutră sau negativă a descriptorilor copilului.

3.1.2. Mind-mindedness - correlate asociate

MM este corelat cu variabile ce se referă la părinți și la copil.

Corelatele parentale ale MM pot fi împărțite în 3 categorii: cognitive (funcțiile executive maternel; Yatziv et al., 2018), socioemoționale (disponibilitatea emoțională maternă, calitatea relației apropiate și stresul parental; Dai et al., 2017; Demers et al., 2010; Fishburn et al., 2017; Larkin et al., 2020; McMahon & Newey, 2018) și altele (de exemplu, factori de risc materni, diferențe între părinți și cultură; Dai et al., 2019; Demers et al., 2010; Miller et al., 2019; Planalp et al., 2019; Riva Crugnola et al., 2018; Schacht et al., 2017)

Corelatele care se referă la caracteristicile copilului ale MM pot fi, de asemenea, împărțite în 3 categorii: cognitive (de exemplu, teoria avansată a minții și abilitățile de asumare a perspectivei, funcționarea executivă, abilitățile lingvistice expresive, jocul simbolic; Cheng et al., 2018; Gagne et al., 2018; Giovanelli et al., 2019; Goffin et al., 2020; Longobardi et al., 2018), socioemoționale (de exemplu, securitatea atașamentului, competența socială și emoțională, comportamentul de externalizare și reglarea emoțională; Colonnese et al., 2019; Hughes et al., 2017; Miller et al., 2019; Tarabeh et al., 2019; Zeegers et al., 2018) și altele (naștere prematură sau la termen, trăsături de temperament; Suttora et al., 2020; Demers et al., 2010; Licata et al., 2013; McMahon & Newey, 2018; Meins et al., 2011; Planalp et al., 2019; Yatziv et al., 2018).

3.1.3. Insightfulness - definiție, conceptualizare, evaluare

Conceptul de insightfulness este definit ca abilitatea părintelui de a înțelege comportamentul și emoțiile copilului prin motivele care stau la baza acestora, folosind o manieră flexibilă, pozitivă și centrată pe copil (Oppenheim & Koren-Karie, 2002). Părintele creează o imagine pozitivă a motivelor pentru care copilul se comportă într-un anumit fel, luând în considerare perspectiva copilului în acest proces. Conceptul de insightfulness prezintă trei componente centrale: insightfulness cu privire la motivele comportamentelor copilului, o viziune complexă din punct de vedere emoțional asupra copilului și deschiderea către informații noi și uneori neașteptate cu privire la copil (Oppenheim & Koren-Karie, 2018).

Insightfulness-ul cu privire la motivele comportamentului copilului se referă la capacitatea părintelui de a înțelege comportamentul copilului prin motivele care stau la baza acestuia. Copilul este văzut ca o ființă umană independentă, cu planuri, nevoi și dorințe care sunt diferite de cele ale părintelui. Componenta complexă a viziunii emoționale asupra copilului implică faptul că părintele integrează în reprezentarea sa mentală despre copil atât trăsăturile pozitive, cât și cele negative, rezultând o imagine complexă a copilului ca persoană distinctă, cu puncte forte și puncte slabe. Deschiderea către informații noi și uneori neașteptate cu privire la copil subliniază faptul că un părinte insightful nu este conștient doar de trăsăturile pozitive sau bine cunoscute ale copilului, ci este conștient și de noile caracteristici pe care copilul le manifestă în interacțiunea cu el, integrând fiecare nou atribut în imaginea pe care o are despre acesta. Aceste trei componente sunt interconectate și se bazează pe atitudinea deschisă a părintelui, pe acceptare și pe un mod necritic de interpretare a comportamentelor copilului, rezultând o imagine generală pozitivă a copilului (Oppenheim & Koren-Karie, 2018).

Comportamentele parentale pot fi privite pe două dimensiuni: comportamente sensibile, care promovează căutarea proximității și comportamente neintruzive, care promovează explorarea. Pe baza acestor dimensiuni, insightfulness poate fi, de asemenea, conceptualizat de-a lungul a două dimensiuni: Insight Pozitiv, care se referă la capacitatea unui părinte de a-și cunoaște și de a-și accepta copilul și Focusarea pe Copil, care are în vedere tendința unui părinte de a fi confortabil cu separarea de copil și de a se concentra pe ceea ce are în plan copilul (Gomez et al., 2018). Prin urmare, factorul Focusarea pe Copil evaluează capacitatea părintelui de a rămâne concentrat asupra copilului și de a vedea stările mentale ale acestuia ca fiind separate de cele proprii. Factorul Insight Pozitiv evaluează capacitatea părinților de a descrie coerent stările mentale care stau la baza

comportamentului copilului lor. Interviuurile care utilizează The Insightfulness Assessment sunt codate pe 10 scale care s-au dovedit în analizele factoriale a se plia pe aceste două dimensiuni (Gomez et al., 2018).

Insightfulness reflectă procesele emoționale și cognitive parentale care au loc în interacțiunea diadică cu copilul în rutinele zilnice (Oppenheim & Koren-Karie, 2013). Cu toate acestea, anumiți factori pot constitui bariere în calea insightfulness-ului parental (Oppenheim & Koren-Karie, 2018): schimbări în concentrarea atenției de la asumarea de către părinte a perspectivei copilului la alte chestiuni, din cauza sentimentelor de îngrijorare sau furie pe care le are părintele; lipsa de acceptare a stărilor mentale ale copilului; indiferența față de experiența internă a copilului; respingerea comportamentelor specifice ale copilului; detașarea de stările mentale ale copilului.

Conceptul de insightfulness este evaluat cu ajutorul The Insightfulness Assessment (IA), un interviu semi-structurat, realizat de Oppenheim și Koren-Karie (2009). Evaluarea implică două etape: etapa de înregistrare video a interacțiunii părinte-copil și etapa de interviu. IA este utilizată cu copii cu vârste cuprinse între 1 și 18 ani. Interviuurile sunt transcrise verbatim și sunt codate pe baza a 10 scale: Viziune asupra motivelor copilului, Deschidere, Complexitate în descrierea copilului, Menținerea atenției asupra copilului, Bogăția descrierii copilului, Coerența gândirii, Acceptare, Furie, Îngrijorare și Separare de copil. Fiecare scală se măsoară utilizând o scală Likert cu 7 puncte. Aceste scale corespund celor două dimensiuni: Insight pozitiv și Concentrare asupra copilului (Oppenheim et al., 2001; Rosenblum et al., 2008). Scorurile sunt clasificate în una dintre cele patru categorii: Insightfulness Pozitiv, care indică capacitatea părintelui de a fi insightful, și celelalte trei categorii, Unilateral, Dezangajat și Mixt, care indică absența capacității măsurate (Koren-Karie & Oppenheim, 2002)

3.1.4. Insightfulness - corelate asociate

Corelatele parentale ale Insightfulness sunt mai degrabă socioemoționale (de exemplu, sensibilitatea maternă și factorii de risc materni; Feniger-Schaal et al., 2019; Koren Karie & Oppenheim, 2018; Martinez-Torteya et al., 2018; Oppenheim & Koren Karie, 2018).

Corelatele Insightfulness-ului parental care țin de caracteristicile copilului pot fi împărțite în 2 categorii: cognitive (de exemplu, teoria minții, performanța cognitivă, dezvoltarea și dobândirea limbajului; Gomez et al., 2018; Meins, 1998; Meins & Fernyhough, 1999) și socioemoționale (de

exemplu, securitatea atașamentului și comportamentele de internalizare și externalizare; Koren-Karie & Oppenheim, 2018; Koren-Karie et al., 2002, Oppenheim et al., 2004).

3.1.5. Abilitățile parentale de reflecție - definiție, conceptualizare, evaluare

Abilitatea de reflecție este cunoscută în literatura de specialitate ca fiind capacitatea persoanei de a înțelege și de a interpreta, atât explicit, cât și implicit, comportamentele proprii și ale celorlalți în funcție de stările mentale care stau la baza acestora (de exemplu, emoții, gânduri, credințe, dorințe; Fonagy et al., 2016; Katznelson, 2014). Abilitatea de reflecție este operaționalizată prin două constructe diferite: abilitatea de reflecție adultă și parentală. Abilitatea de reflecție a adulților reprezintă capacitatea adultului de a reflecta asupra relațiilor cu părinții săi în timpul copilăriei și de a discuta despre aceste relații în termeni de stări mentale. Abilitatea de reflecție parentală (PRF) reprezintă capacitatea adultului de a se gândi la starea mentală a copilului său, de a interpreta comportamentele copilului lor în funcție de aceste stări și de a reflecta asupra rolului lor ca părinte (Sharp & Fonagy, 2008).

Conceptul de PRF este centrat pe capacitatea părintelui de a reflecta asupra copilului și a relației lor, punând accentul pe reprezentarea mentală a părintelui asupra copilului și a relației lor. În plus, pentru a înțelege lumea interioară a copilului, PRF necesită, în același timp, interesul și curiozitatea părinților. PRF reprezintă înclinația părintelui de a înțelege stările mentale care stau la baza comportamentului copilului lor, o înclinație importantă pentru interpretarea și răspunsul părinților la nevoile și emoțiile copilului lor (De Roo et al., 2019). Este important de menționat că există două tipuri de deficiențe de mentalizare cunoscute ca hipomentalizare și hipermentalizare (Fonagy et al., 2016).

PRF este măsurată, de obicei, cu ajutorul unui interviu clinic semi-structurat cu 45 de întrebări, numit Parent Development Interview. Întrebările interviului urmăresc ca părintele să descrie și să elaboreze o situație recentă în care copilul a prezentat un comportament nedorit, respectiv o situație recentă în care părintele consideră că a fost "conectat" cu copilul. Cu toate acestea, un alt instrument a fost creat recent, numit Parental Reflective Functioning Questionnaire (Fonagy et al., 2016). Chestionarul prezintă 18 itemi, împărțiți pe 3 scale, părintele răspunzând la fiecare afirmație pe o scală de la 1 la 7, unde 1 reprezintă dezacord total și 7 reprezintă acord total. Chestionarul urmărește să evalueze capacitatea de mentalizare a părinților cu copii sub vârsta de 5 ani, vizând astfel perioada în care abilitățile de comunicare ale copilului sunt în curs de dezvoltare.

3.1.6. Abilitățile parentale de reflecție - corelate asociate

Corelatele parentale ale PRF pot fi împărțite în 3 categorii: cognitive (funcționarea executivă, competența parentală și trăsăturile alexitimice; Ahrnberg et al., 2020; Gordo et al., 2020; Nijssens et al., 2018; Rutherford et al., 2018), socioemoționale (sensibilitatea parentală în interacțiune, disponibilitatea și reglarea emoțională, calitatea relației cu copilul; Ensink et al., 2019; Luyten et al., 2017; Pazzagli et al., 2018; Rostad & Whitaker, 2016; Waldman-Levi et al., 2019) și altele (de exemplu, istoricul de maltratare în copilărie și diferențele dintre părinți; Berthelot, 2019; Camoirano, 2017; Cooke et al., 2017; Moser et al., 2019).

Corelatele PRF ce țin de caracteristicile copilului pot fi împărțite în 2 categorii: cognitive (de exemplu, capacitatea proprie de reflecție a copilului și luarea perspectivei emoționale a altuia; Ensink & Mayes, 2010; Luyten et al., 2017; Jeese, 2020) și socioemoționale (de exemplu, securitatea atașamentului, competența socială, reglarea emoțională, comportamentele de externalizare; Fonagy et al., 2016; Gordo et al., 2020; Arian & Kumru, 2020).

Deși, la prima vedere, conceptele discutate aici sunt similare și investighează același domeniu de interes, cel al relației părinte-copil și al abilităților de mentalizare ale părintelui, fiecare construct aduce o contribuție distinctă la literatura de specialitate și prezintă diferite caracteristici și fațete ale relațiilor și interacțiunilor dintre părinți și copiii lor. Fiecare construct conceptualizează și evaluează capacitățile de mentalizare ale părintelui în mod distinct, punând accentul pe un aspect particular al interacțiunii părinte-copil (a se vedea Tabelul 1). Astfel, deși cele trei concepte se referă la abilitățile de mentalizare, ele pun accentul în mod diferit pe analiza discursului și interacțiunii părinte-copil (a se vedea Tabelele 2 și 3).

Tabel 1*Definiții și metode de evaluare*

Concept	Definiție	Metoda de evaluare
Mind-mindedness	Înclinația părintelui de a-și trata copilul ca pe un agent psihologic (Meins, 1997). Înclinația părintelui de a atribui o semnificație sunetelor emise de copil (Meins, 1998; Meins & Fernyhough, 1999), respectiv tendința de a comenta stările interne ale copilului în interacțiunile din primul an (Meins et al., 2001). Înclinația părintelui de a descrie copilul în termeni de caracteristici psihologice (Meins et al., 1998).	● Evaluare interacțională: se înregistrează o interacțiune părinte-copil de 10-20 de minute, de obicei joc liber, iar discursul părintelui este analizat pentru comentarii legate de stări mentale care pot fi sincronizate la mintea copilului (engl. appropriate) sau nesincronizate la mintea copilului (engl. non-attuned), în conformitate cu Manualul de Codare (Meins & Fernyhough, 2015). ● Evaluare reprezentțională: metoda interviului cu părintele, în care părintele este rugat să își descrie copilul. Descrierea copilului de către părinte este analizată cu privire la caracteristicile mentale, în conformitate cu Manualul de Codare (Meins & Fernyhough, 2015).
Insightfulness parental	Capacitatea părintelui de a vedea perspectiva copilului și de a lua în considerare motivațiile din spatele comportamentelor și experiențelor emoționale ale copilului într-un mod complex, pozitiv și centrat pe copil (Koren-Karie et al., 2002).	● Evaluarea Insightfulness: un interviu semi-structurat cu părintele, care este rugat să discute despre trei segmente de interacțiune înregistrate video cu copilul lor, accentul fiind pus pe coerența și interpretarea părintelui a stărilor mentale ale copilului (Oppenheim & Koren - Karie, 2009).
Abilitățile parentale de reflecție	Capacitatea părintelui de a înțelege comportamentul propriu și al celorlalți în termeni de stări psihologice (Fonagy & Target, 1997).	● Parent Development Interview (Slade et al., 2004): un interviu semi-structurat bazat pe două situații, una pozitivă, în care părintele s-a simțit "conectat" cu copilul, respectiv una negativă, în care copilul s-a comportat indezirabil. Răspunsurile sunt analizate utilizând un manual de codare (Slade et al., 2004). ● Parental Reflective Functioning Questionnaire (Fonagy et al., 2016): evaluarea abilităților de mentalizare ale

părinților, utilizând trei scale: Pre-mentalizare, Certitudine cu privire la stările mentale ale copilului și Interes și curiozitate legate de stările mentale.

Tabelul 2

Avantaje și dezavantaje ale utilizării constructelor

Concept	Avantaje	Dezavantaje
Mind-mindedness	- evaluarea interacțională este singura metodă de măsurare care analizează modul în care capacitatea parentală de mentalizare apare în mod natural în interacțiune - versiune modificată pentru analiza interviului, luând în considerare valoarea descriptorilor (negativă, neutră sau pozitivă)	- există 2 tipuri de măsurători, deci apare problema fidelității - metoda interviului poate facilita dezirabilitatea socială - evaluarea interacțională evidențiază acuratețea părintelui în a da un comentariu despre stările mentale de la baza comportamentului copilului, decizia cu privire la acuratețe aparținând experimentatorului, care, la rândul său, nu poate fi sigur de stările mentale ale copilului
Insightfulness parental	- analizează trei tipuri reprezentative de interacțiuni părinte-copil - evaluează dimensiunea pozitivă - negativă în ceea ce privește reprezentările mentale parentale ale copilului - accentuează acceptarea și deschiderea părintelui față de copil	- evaluarea se bazează pe transcrierea interviului, nu pe înregistrarea video (interacțiune) - evaluarea nu ia în considerare caracterul adecvat al răspunsurilor părintelui la comportamentul copilului sau acuratețea părintelui în interpretarea acelui comportament - evaluarea este ghidată de întrebările experimentatorului
Abilitățile parentale de reflecție	- abordează deficiențele în mentalizare, hipomentalizare și hipermentalizare - analizează relația părinte - copil și cum se simte părintele în legătură cu rolul său în această diadă - evaluează două contexte, unul pozitiv și unul negativ	- rezultatele PDI și AAI - Scala de funcționare reflexivă sunt ambele exprimate într-un singur scor global, ceea ce este foarte posibil să nu surprindă complexitatea și multidimensionalitatea constructului - măsurătorile sunt centrate pe situațiile raportate de părinți, și nu pe interacțiunea părinte-copil - PRF se măsoară prin îndrumarea părintelui în a răspunde la întrebări despre copil și relația lor, posibil facilitând dezirabilitatea socială

Tabel 3

Asemănări și deosebiri între concepte

Concept	Asemănător cu mind-mindedness	Diferit față de mind-mindedness
Insightfulness parental (IP)	- ambele constructe se aseamănă din punct de vedere conceptual, punând accentul pe imaginea mentală pe care părintele o are despre copil, pe capacitatea acestuia de a lua în considerare punctul de vedere al copilului și de a interpreta comportamentul copilului prin intermediul stărilor mentale subiacente	- evaluarea IP este ghidată de întrebările experimentatorului cu privire la stările mentale ale copilului, în timp ce evaluarea MM este indirectă, părintele fiind rugat doar să își descrie copilul; - în sarcina IP, părintelui i se cere să interpreteze comportamentul copilului pe baza unei înregistrări video, în timp ce experimentatorul îl ghidează cu întrebări despre emoțiile sau gândurile copilului, în timp ce în sarcina MM, părintele interpretează comportamentul copilului în mod natural, în interacțiune; - în evaluare, MM include înregistrarea video a interacțiunii diadei, în timp ce IP ia în considerare doar interviul transcris; - IP nu ia în considerare acuratețea comentariilor părintelui, în timp ce acest aspect este esențial în MM; - accentul în IP se pune pe "cum" vorbește un părinte despre stările mentale ale copilului și nu pe "ce" spune
Abilitățile parentale de reflecție (PRF)	- ambele concepte iau în considerare tendința părintelui de a trata copilul ca pe un agent mental - ambele accentuează reprezentările mentale ale părintelui cu privire la copil - PRF discută despre hipermentalizare, în timp ce comentariile nesincronizate la mintea copilului (engl. non-attuned) ale MM pot reflecta pseudomentalizarea	- PRF analizează capacitatea de a mentaliza <i>în sine</i>, în timp ce MM analizează cât de mult folosește un părinte, într-un mod spontan, această capacitate - măsurarea PRF este mai directivă decât MM, invitând părintele să reflecteze asupra motivelor copilului de a se comporta într-o anumită manieră - PRF accentuează modul în care părintele vede relația sa cu copilul și cum interpretează această interacțiune, concentrându-se pe relație/diadă

3.2. Studiul 2. Socializarea prosocialității: Relația dintre practicile parentale, modelul cultural și temperamentul copilului²

Studiul 2* a rămas în domeniul factorilor contextuali, investigând practicile specifice de socializare prosocială a părinților. Având în vedere că acțiunile prosociale sunt extrem de benefice pentru indivizi și societate (Malti & Dys, 2018), în literatura actuală se pune un accent puternic pe înțelegerea factorilor și a mecanismelor care pot contribui la dezvoltarea prosocială (Malti & Davidov, 2023), fie pe cei legați de părinte (de exemplu, căldura parentală, sensibilitatea, practicile de socializare, precum și atribuirile, obiectivele și valorile părinților; Brownell et al., 2013; Fairchild, 2021; Park et al., 2018; Spinrad & Gal, 2018; Xiao et al., 2022) sau pe cei legați de copil (de exemplu, temperament, empatie, luarea perspectivei altuia/teoria minții; Brazzelli et al., 2022; Laible et al., 2023; Hay, 2023; Spinrad & Eisenberg, 2019; Vonk et al., 2020; Wilson et al., 2021). O abordare pe mai multe niveluri a prosocialității pare cea mai adecvată cale chiar și dintr-o perspectivă a dezvoltării umane, având în vedere complexitatea constructului. Astfel, luarea în considerare a factorilor individuali, precum și a celor parentali și socio-culturali poate oferi o imagine mai cuprinzătoare asupra dezvoltării prosocialității (Davidov & Grusec, 2023).

În plus, o analiză fină axată pe interacțiunea dintre cognițiile parentale, inclusiv cele influențate mai mult de cultură (cum ar fi structurarea sinelui sau valorile) și practicile parentale de socializare a prosocialității, poate fi de mare relevanță, în special cu privire la anii de preșcolaritate. În cadrul dezvoltării umane, această perioadă e marcată de o dezvoltare socio-emoțională și cognitivă intensă, care sprijină copilul să perceapă, să interpreteze și să integreze valorile și normele culturale transmise și să își coordoneze comportamentul în funcție de practicile parentale (Song et al., 2021), precum și de propriile caracteristici (precum temperamentul; Laible et al., 2023). În consecință, perioada preșcolară reprezintă un moment oportun, dar insuficient studiat, pentru a investiga relațiile complexe dintre structurarea parentală a sinelui, valorile și practicile parentale de socializare a prosocialității, luând în considerare și diferențele individuale ale copiilor.

²Medrea, F.L., Mone, I.S., & Benga, O. (2025). Socializing Prosociality: The Relationship Between Parental Practices, Cultural Model and Child Temperament. *Cognition, Brain, Behavior*, 29(1), 83-114. 10.24193/cbb.2025.29.05

Dezvoltarea prosocială la copiii preșcolari a fost cercetată pe scară largă din perspectiva copilului, în timp ce explorarea și înțelegerea aprofundată a factorilor parentali care favorizează prosocialitatea copilului sunt încă limitate (Song et al., 2021), în ciuda recunoașterii importanței lor (Davidov & Grusec, 2023). Studiul de față își propune să mute accentul de pe perspectiva copilului pe cea a părintelui prin examinarea predictorilor parentali ai practicilor parentale care promovează comportamentul prosocial în rândul preșcolarilor. Cu toate acestea, deoarece factorii parentali nu funcționează în vid, caracteristicile individuale ale copilului (de exemplu, dimensiunile temperamentale) sunt, de asemenea, luate în considerare.

În timp ce, la cel mai general nivel, prosocialitatea cuprinde emoții, cogniții, motive și comportamente orientate spre ceilalți (Malti & Davidov, 2023), din perspectiva dezvoltării, accentul a fost pus mai ales pe comportamentul prosocial manifest. Prosocialitatea este definită, de obicei, ca orice comportament voluntar menit să aducă beneficii altuia (Eisenberg et al., 2015), incluzând diverse acțiuni precum ajutorarea, împărțirea și alinarea (Dunfield, 2014; Hay, 2023), care suferă transformări progresive de-a lungul anilor preșcolari (Dunfield et al., 2011; Schmidt & Sommerville, 2011; Warneken & Tomasello, 2007). După cum s-a menționat deja, dezvoltarea prosocială are loc la intersecția mai multor factori legați de părinți sau copii. Conceptualizând dezvoltarea socio-cognitivă și, în special, dezvoltarea prosocială prin prisma sistemelor dinamice, abordarea Lifeworld avansată de Kärtner & Köster (2024) consideră îngrijitorul și copilul ca două subsisteme interconectate, care își co-reglează reciproc cognițiile, motivele și comportamentele prin interacțiune socială. Astfel, co-reglarea comportamentală prin interacțiune devine un mecanism important care influențează dezvoltarea prosocială și modul în care aceasta se desfășoară. Cu toate acestea, pentru a înțelege cum are loc această co-reglare, este important să ne concentrăm asupra comportamentului fiecărui subsistem, asupra forțelor care îl influențează, precum și asupra interacțiunii dintre subsisteme per se. În această ordine de idei, în studiul de față, accentul se pune pe subsistemul îngrijitorului și pe anumite forțe interne (de exemplu, modelul cultural parental) și externe (de exemplu, temperamentul copilului) care îi modelează comportamentul (de exemplu, practicile parentale de socializare a prosocialității). Este important de reținut că comportamentul parental este în sine o parte specifică a subsistemului îngrijitorului. În plus, trebuie subliniat faptul că ceea ce ar fi considerat o forță externă pentru copil (și anume, modelul cultural parental) devine o forță internă atunci când subsistemul îngrijitorului este cel care

se află în centrul analizei. De asemenea, ceea ce este considerat o forță internă pentru copil (și anume, temperamentul copilului) devine o forță externă în raport cu subsistemul îngrijitorului.

Obiectivul studiului de față a fost de a investiga modelul cultural parental, exprimat prin structurarea sinelui și valori, ca potențial predictor al practicilor parentale de socializare prosocială (considerate parte a subsistemului îngrijitorului), controlând în același timp din punct de vedere statistic pentru temperamentul copilului.

Ne-am așteptat ca părinții care prioritizează un model cultural independent să utilizeze mai mult conștientizarea parentală a stărilor interne, contingența și suportul. Gradul în care părinții prioritizează un model cultural independent este operaționalizat în studiul de față ca părinți care au scoruri mai mari la dimensiunile de structurare a sinelui - diferență (vs. similaritate) (engl. difference vs. similarity), autoconținere (vs. conectivitate) (engl. self-containment vs. connection to others), bazare pe sine (vs. dependență de ceilalți) (engl. self-reliance vs. dependence on others), exprimarea sinelui (vs. armonie) (engl. self-expression vs. harmony), interes personal (vs. angajament față de ceilalți) (engl. self-interest vs. commitment to others) și scoruri mai mari la următoarele valori – de gândire și de acțiune auto-dirijată (engl. self-directed thought and action) și universalism preocupare și toleranță (engl. universalism concern and tolerance), și scoruri mai mici la valorile rămase, precum conformitate la reguli și conformitate interpersonală (engl. conformity to rules and conformity interpersonal), bunăvoință – a fi de încredere și a îngriji (engl. benevolence dependability and benevolence care).

Luând în considerare faptul că ne-am concentrat pe conștientizarea de către părinți a stărilor interne, contingența parentală și suportul parental ca practici prin care prosocialitatea este socializată, am decis să ne concentrăm doar pe modelul cultural independent ca predictor. Am luat această decizie deoarece este probabil ca aceste practici să reflecte o viziune a prosocialității ca o alegere, deoarece se concentrează pe stările interne ca forță motrice a prosocialității, pe laudarea comportamentelor și nu pe luarea lor ca atare și pe oferirea de contexte copilului pentru a alege să se comporte prosocial, mai degrabă decât pe impunerea acestui comportament (Bower & Casas, 2016; Davidov & Grusec, 2023; Thompson, 2023).

Prin urmare, studiul actual a avut următoarele ipoteze. Mai precis, în timp ce se controlează pentru temperamentul copilului, gradul în care părinții prioritizează un model cultural independent prezice pozitiv conștientizarea parentală a stărilor interne, contingența parentală, suportul parental și practicile de socializare prosocială parentală ca scor global.

Studiul de față a avut mai multe puncte de noutate. În primul rând, ne-am concentrat asupra practicilor parentale specifice care favorizează prosocialitatea, cum ar fi conștientizarea stărilor mentale, suportul parental și contingența și am investigat un potențial predictor al acestor practici, și anume modelul cultural independent, controlând în același timp pentru temperamentul copilului. Deși literatura subliniază importanța practicilor parentale în dezvoltarea comportamentului prosocial al copilului (Zuffianò et al., 2023), cercetările care se concentrează asupra acestor practici parentale care susțin prosocialitatea lipsesc.

În al doilea rând, ne-am concentrat atât asupra structurării sinelui, cât și asupra valorilor atunci când am măsurat modelul cultural parental. Deși există dovezi care sugerează că acestea ar putea fi legate în mod diferențiat de convingerile și practicile parentale, există puține studii care să testeze în mod direct asocierea dintre structurarea sinelui și valori, ca indici ai modelului cultural independent, și comportamentele parentale (Leung & Morris, 2015).

În al treilea rând, având în vedere rolul temperamentului copilului în prosocialitate (Laible et al., 2023), în studiul de față am controlat pentru mai multe trăsături temperamentale care pot influența dezvoltarea prosocială, și anume anticiparea pozitivă, liniștirea, frica, controlul inhibitor, tristețea, timiditatea și zâmbetul. Prin urmare, acest studiu aduce o contribuție esențială prin luarea în considerare a temperamentului atunci când examinează legătura dintre modelul cultural parental de independență și practicile parentale care promovează prosocialitatea.

3.2.1. Metoda

Participanții au fost recrutați din trei grădinițe din trei locații diferite din Centrul României, două zone urbane și o zonă rurală. Am obținut consimțământul scris al părinților pentru 100 de copii cu vârste cuprinse între 3 și 7 ani (52 de fete și 48 de băieți; Medie vârstă în luni = 56,83, AS = 12,34, min. 34 luni, max. 82 luni). În eșantionul de părinți au fost incluși 100 de îngrijitori primari (88 de mame și 12 tați; Media vârstei = 36.10, AS = 6.07, min. 20 ani, max. 54 ani).

Instrumentele utilizate au fost următoarele:

Scala de structurare a sinelui: Structurarea parentală a sinelui a fost măsurată cu scala Culture and Identity Research Network Self Construal Scale Version 3 (CIRN-SCS-3; Yang, 2018).

Valori: Valorile parentale au fost evaluate utilizând Portrait Value Questionnaire (PVQ-RR, Schwartz & Cieciuch, 2022).

Temperamentul copilului: The Children's Behavior Questionnaire (CBQ) (Rothbart et al., 2001) a fost utilizat pentru a evalua caracteristicile temperamentale ale copiilor.

Practici parentale privind comportamentul prosocial al copilului: Parental Prosocial Practices Questionnaire (PPPQ) (Brazzelli et al., 2019) a fost utilizat pentru a evalua practicile părinților cu privire la prosocialitatea copilului.

Eșantionul a fost recrutat din grădinițele din România. Directorii creșelor au fost contactați telefonic sau prin e-mail, li s-au oferit toate informațiile despre studiu și au fost rugați să colaboreze în cadrul proiectului. După confirmarea colaborării, au fost contactați educatorii copiilor, care au fost rugați să transmită informațiile părinților. Părinții care și-au exprimat dorința de a participa au primit fișa informativă și consimțământul informat. După semnarea formularului de consimțământ, chestionarele în format creion-hârtie au fost trimise părinților, care au fost rugați să le returneze completate într-un plic sigilat. Pentru SCS, PVQ-RR și CBQ, o versiune în limba română a chestionarelor era deja disponibilă. În ceea ce privește PPPQ, toate întrebările au fost traduse în limba română, iar procesul de retraducere în engleză a fost realizat de un alt cercetător.

3.2.2. Rezultate și discuții

Pentru a explora predictorii practicilor parentale de socializare prosocială, au fost testate modele de regresie ierarhică pentru fiecare ipoteză investigată.

Prima noastră ipoteză, referitoare la rolul predictiv al modelului cultural independent asupra conștientizării de către părinți a stărilor interne, luând în considerare și temperamentul copilului, a fost parțial confirmată. Rezultatele au arătat că, atunci când se iau în considerare toate variabilele, valoarea universalism-toleranță a părintelui a fost singurul predictor pozitiv semnificativ al conștientizării de către părinți a stărilor interne, explicând 32% din varianța variabilei criteriu, în timp ce controlul inhibitor al temperamentului copilului a devenit marginal semnificativ.

Cea de-a doua ipoteză a noastră, referitoare la rolul predictiv al dimensiunilor și valorilor structurării sinelui asupra contingenței parentale, luând în considerare și temperamentul copilului, nu a fost confirmată. Rezultatele au arătat că, atunci când se iau în considerare toate variabilele, doar trăsăturile temperamentale ale copiilor de tristețe, frică și control inhibitor (ultima doar marginal semnificativă) au prezis pozitiv contingența parentală, peste modelul cultural independent, explicând 30% din varianța variabilei criteriu.

Ultima noastră ipoteză, referitoare la rolul predictiv al dimensiunilor de structurare a sinelui și al valorilor personale asupra practicilor parentale de socializare prosocială considerate ca un scor global, luându-se în considerare și temperamentul copilului, nu a fost confirmată. Rezultatele au arătat că, atunci când se iau în considerare toate variabilele, trăsăturile temperamentale ale copilului de frică și control inhibitor au fost singurii predictori pentru practicile parentale de socializare a prosocialității, dincolo de dimensiunile de structurare a sinelui și valorile parentale, explicând 33% din varianța variabilei criteriu.

Studiul de față contribuie la literatura de specialitate, fiind primul studiu, după cunoștințele noastre, care analizează modul în care modelul cultural independent al părinților este legat de practicile parentale prin care poate fi încurajată prosocialitatea, controlând în același timp pentru rolul jucat de temperamentul copilului. Rezultatele noastre oferă un anumit sprijin pentru noțiunea de mecanism de co-reglare comportamentală, propusă în cadrul abordării Lifeworld (Kärtner & Köster, 2024), sugerând interacțiuni dinamice între subsistemele copilului și îngrijitorului în contextul dezvoltării prosociale. În mod specific, atunci când se ia în considerare contingența și socializarea prosocială globală, trăsăturile temperamentale ale copiilor au prezis comportamentele părinților peste modelul cultural independent al părinților. Într-adevăr, rezultatele noastre au evidențiat faptul că temperamentul copilului prezice practicile parentale, părinții adaptându-și comportamentul la trăsăturile temperamentale ale copiilor lor și la disponibilitatea lor emoțională și cognitivă. Temperamentul copilului ar putea avea un impact mai puternic decât modelul cultural parental în interacțiunile zilnice și nevoile de socializare, dar acest lucru trebuie investigat în continuare.

În concluzie, studiul de față contribuie la o mai bună înțelegere a interacțiunii complexe dintre modelul cultural independent parental (inclusiv dimensiunile de structurare a sinelui și valori), temperamentul copilului și practicile parentale care susțin prosocialitatea copilului. Bazându-se pe cadrul abordării Lifeworld (Kärtner & Köster, 2024), rezultatele actuale pot fi interpretate ca accentuând interacțiunile dinamice dintre subsistemele copilului și îngrijitorului în contextul dezvoltării prosociale, subliniind importanța temperamentului copilului. Acest lucru sugerează că practicile parentale nu sunt independente de trăsăturile temperamentale ale copilului, ci oarecum legate și, eventual, ajustate la acestea, după cum au evidențiat și alte studii (Bates et al., 2019; Bates & Petit, 2015; Bornstein, 2016). Cu toate acestea, în cazul conștientizării de către părinți a stărilor interne, valoarea de toleranță, o componentă specifică a modelului cultural independent al

părinților, poate juca un rol semnificativ. Prin urmare, rezultatele sugerează că părinții ar putea răspunde diferit și ar putea utiliza diverse practici de socializare prosocială în raport cu copiii lor, în funcție de propriile valori, precum și de trăsăturile temperamentale ale copilului.

3.3. Studiul 3. Mind-mindedness-ul parental și comportamentul prosocial al copilului: rolul moderator al temperamentului și al teoriei minții copilului

Studiul 3 a investigat factorii individuali și contextuali relaționați cu comportamentul prosocial al copiilor. Mai exact, am explorat relația dintre MM și comportamentul prosocial, luând în considerare potențiali moderator ai acestei relații, și anume teoria minții (ToM) și temperamentul copiilor.

MM parental poate oferi o structură pentru ca copilul să dezvolte o înțelegere a emoțiilor și stărilor mentale proprii și ale celorlalți (Aldrich et al., 2021; Meins, 1999), ceea ce poate încuraja copiii să se înțeleagă pe sine și pe alții ca agenți psihologici (McMahon & Berniers, 2017; Meins et al., 2001). Se consideră ca recunoașterea nevoilor, dorințelor, credințelor și intențiilor proprii și ale celorlalți să faciliteze prosocialitatea (Brazzelli et al., 2022), înțelegerea emoțională timpurie fiind asociată cu niveluri mai ridicate de competență socială, empatie și comportament prosocial în cazul copiilor (Hay, 2023). Într-adevăr, MM matern timpuriu a prezis ToM și a avut efecte indirecte pe termen lung asupra judecăților prosociale ale copiilor la 6.5 ani (Goffin și colab., 2020). Cu toate acestea, relația dintre MM și comportamentul prosocial al copilului este puțin cercetată. Se cunosc puține despre valoarea predictivă a MM pentru prosocialitatea copilului, existând numai trei studii (Colonnesi et al., 2019; Gordon, 2022; Xiao-Ji et al., 2022), din câte știm noi, care investighează relația dintre aceste două concepte și doar unul dintre ele evaluează prosocialitatea folosind sarcini experimentale de oferire a ajutorului.

Teoria minții reprezintă capacitatea de a atribui altora stări mentale (ex. cunoștințe, credințe, dorințe), în timp ce se face distincția între sine și alții și între reprezentările și emoțiile proprii și ale altora (Steinbeis, 2016; Paulus, 2023). Deși se consideră că ToM include un repertoriu complet de stări mentale (Ning-Fu et al., 2023), aceasta este în general evaluată prin prisma credințelor false (Beaudoin, 2020). De asemenea, ToM este considerată un construct multidimensional, având cel puțin două dimensiuni: ToM de ordinul I, o capacitate mai fundamentală care se referă la abilitatea de a înțelege și de a infera stările mentale ale altuia, și ToM de ordinul II, o abilitate mai complexă, care se referă la capacitatea de a prezice stările mentale ale altuia în raport cu o a treia persoană (Ning-Fu și colab., 2023). ToM joacă un rol important în înțelegerea stărilor mentale ale celorlalți, fiind asociată pozitiv cu funcționarea socială, cum ar fi relațiile cu colegii (Slaughter et al., 2002), judecata morală (Killen et al., 2011) și prosocialitatea (Paulus, 2023). ToM este asociată concurent și pozitiv cu comportamentul

prosocial al copilului în al treilea an de viață (Brazzelli et al., 2022), prezice comportamentele prosociale la copiii de școală primară (Wilson et al., 2021), precum și dezvoltarea în timp a comportamentului de împărțire cu prietenii (Vonk et al., 2020). ToM este relaționată pozitiv cu raportările părinților privind orientarea prosocială a copilului, atât concurent, la 4.5 ani, cât și ulterior, la 6 ani (Eggum et al., 2011). Dovezi meta-analitice indică, de asemenea, relații de intensitate slabă până la moderată între ToM și comportamentul prosocial al copilului (Imuta et al., 2016), subliniind faptul că copiii cu ToM mai avansat e mai probabil să acționeze prosocial.

Temperamentul copilului se referă la diferențe interindividuale, inclusiv caracteristici emoționale, comportamentale și atenționale, care se manifestă în funcție de predispozițiile biologice individuale spre reactivitate emoțională și autoreglare (Rothbart, 2001; 2012; Putnam et al., 2024). Diferențele individuale în ceea ce privește temperamentul copiilor au fost explorate în relație cu dezvoltarea prosocială (Laible et al., 2023), relații pozitive cu prosocialitatea fiind identificate pentru dimensiunile temperamentale de anticipare pozitivă, agreabilitate, extraversie, control voluntar, în timp ce relații negative au fost identificate pentru teamă, timiditatea și tristețea temperamentală (Eisenberg et al., 2017; Hay, 2023; Laible et al., 2023; Schuhmacher et al., 2017). Există, de asemenea, studii care nu au găsit nicio relație semnificativă între temperament și prosocialitate (Gross et al., 2015). Cu toate acestea, se cunosc mai puține lucruri despre relațiile dintre anumite trăsături temperamentale și anumite tipuri de comportament prosocial, această diferențiere fiind importantă având în vedere faptul că unele trăsături pot fi mai relevante pentru anumite tipuri de comportament prosocial decât altele (Hay, 2023; Laible et al., 2023). De exemplu, teama, timiditatea, tristețea, capacitatea de a se liniști sau controlul inhibitor ar putea fi importante în mod special în contexte care implică emoții, cum ar fi încercarea de a alina o persoană aflată în distres, mai mult decât în situații care implică mai puține emoții, cum ar fi încercarea de a ajuta pe cineva prin a ridica un stilou scăpat pe jos.

Rezultatele inconsistente privind relația dintre ToM, respectiv temperamentul copilului și MM, precum și lipsa rezultatelor privind relația dintre MM și comportamentul prosocial al copilului sporesc posibilitatea existenței unui efect de moderare. ToM ar putea contribui la stimularea răspunsurilor prosociale: o ToM mai mare - inclusiv înțelegerea nevoilor, preferințelor, emoțiilor și așteptărilor celorlalți - poate fi relaționată cu niveluri mai ridicate de comportamente prosociale. În schimb, niveluri scăzute de ToM ar putea duce la dificultăți în înțelegerea stărilor mentale ale celorlalți, ceea ce ar face mai dificilă înțelegerea nevoii și identificarea răspunsului

prosocial optim. În acest caz, este posibil ca copiii cu niveluri scăzute de ToM să se comporte mai prosocial dacă au părinți cu MM mai ridicat. Temperamentul ar putea, de asemenea, să modereze relația dintre MM și comportamentul prosocial: părinții care sunt mai conștienți de mintea copilului lor pot fi mai sensibili și pot încuraja reglarea emoțiilor și a comportamentului și, mai departe, prosocialitatea, pentru copiii cu un nivel ridicat de frică, timiditate, tristețe și un nivel scăzut de control inhibitor sau capacitate de a se liniști. Cu toate acestea, date fiind puținele cercetări care vizează diferite tipuri de prosocialitate, ToM și MM, literatura existentă nu poate confirma aceste presupuneri.

Întrebările și ipotezele noastre de cercetare au fost următoarele:

(1) Dată fiind raritatea studiilor în domeniu, am explorat dacă MM parental este asociat cu comportamentul prosocial al copilului.

(2) Date fiind rezultatele mixte existente, am investigat măsura în care există o relație între MM și ToM a copilului, respectiv între MM și temperamentul copilului.

(3) În acord cu literatura de specialitate, ne-am așteptat ca ToM să fie asociată pozitiv cu comportamentul prosocial al copilului.

(4) În acord cu literatura de specialitate, ne-am așteptat ca temperamentul copilului să fie asociat cu comportamentul prosocial al copilului. Ne-am așteptat la asocieri pozitive pentru anticiparea pozitivă, capacitate de a se liniști, control inhibitor și zâmbet și asocieri negative pentru frică, tristețe și timiditate.

(5) În cele din urmă, am explorat modele de moderare, astfel încât ne-am așteptat ca relația dintre MM și comportamentul prosocial al copilului să varieze în funcție de diferitele niveluri ToM sau temperament.

3.3.1. Metode

Participanți: Eșantionul descris anterior în studiul 2 a fost implicat și în studiul actual. Participanții au fost 100 de părinți (88 mame și 12 tați, M vârstă = 36.10, SD = 6.07, intervalul de vârstă 20-54 ani) recrutați din trei grădinițe din locații diferite din centrul României. Am obținut consimțământul scris al părinților pentru 100 de copii cu vârste cuprinse între 3 și 7 ani (52 fete și 48 băieți; M vârstă în luni = 56.83, SD = 12.34, min. 34 luni, max. 82 luni). Nivelul educațional al părinților și caracteristicile familiei au fost detaliate anterior. Toți copiii au completat evaluarea comportamentală a comportamentelor prosociale și sarcinile ToM.

Instrumente

Mind-mindedness a fost evaluată prin metoda interviului (Meins et al., 1998).

Comportamentul prosocial a fost evaluat cu trei sarcini diferite utilizate anterior în literatura de specialitate (MacGowan & Schmidt, 2020; 2021; Tan et al., 2021), câte una pentru fiecare tip de comportament investigat: ajutor instrumental, alinare și împărțire.

Teoria minții a fost evaluată cu șase sarcini, utilizate în studii anterioare (Hughes et al., 2005; Wellman & Liu, 2004), evaluând conținutul neașteptat, locația neașteptată nivel I, locația neașteptată nivel II, credință - emoție, emoție reală - aparentă, dorințe diverse.

Temperamentul copilului a fost evaluat cu ajutorul Chestionarului de evaluare a comportamentelor copilului (CBQ) (Rothbart et al., 2001).

Participanții au fost recrutați din trei grădinițe din România Centrală, cu colaborarea directorilor și educatorilor, care ne-au permis accesul în grădinițe și au facilitat contactul cu părinții. Părinții interesați au semnat un formular de consimțământ informat și au completat documentele în format creion-hârtie. Pentru CBQ, am utilizat o versiune adaptată în limba română a chestionarului. Copiii au participat la sarcinile ToM și de comportament prosocial cu un cercetător într-o cameră liniștită din grădiniță, în timpul programului lor zilnic. Ordinea sarcinilor ToM și de comportament prosocial a fost randomizată atât pentru fiecare copil, cât și între copii.

3.3.2. Rezultate și discuții

Acesta este primul studiu, după cunoștințele noastre, care examinează relația dintre MM și comportamentul prosocial manifestat de copil, evaluat prin sarcini experimentale care vizează trei tipuri diferite de prosocialitate, și anume ajutorul instrumental, alinarea și împărțirea. În plus, acesta este primul studiu care investighează potențialul rol moderator al ToM și al temperamentului copilului în contextul relației dintre MM și prosocialitate. Rezultatele au relevat o imagine complexă, subliniind importanța investigării tipurilor diferite de comportament prosocial, respectiv nivelurilor diferite de dezvoltare a ToM în relație cu MM.

În ceea ce privește prima întrebare de cercetare, rezultatele nu au arătat nicio asociere între MM și comportamentul prosocial al copilului. Aceste constatări contribuie la volumul redus de literatură pe această temă, oferind rezultate similare (a se vedea Gordon, 2022). Cu toate acestea, nu putem exclude potențialul rol important al MM pentru comportamentul prosocial al copilului.

Având în vedere faptul că MM joacă un rol în susținerea dezvoltării unui atașament securizant (Meins et al., 2017) și a ToM copilului (Devine & Hughes, 2018; Goffin et al., 2020) și că atașamentul securizant al copilului și înțelegerea stărilor mentale ale altora sunt, la rândul lor, asociate pozitiv cu comportamentul prosocial (McMahon & Bernier, 2017; Spinrad & Eisenberg, 2019), este de așteptat o interacțiune între MM și prosocialitatea copilului.

A doua întrebare de cercetare a fost confirmată, MM fiind asociată pozitiv cu sarcina ToM de ordinul II și cu scorul global ToM. În acest sens, rezultatele noastre sunt în concordanță cu studiile anterioare (ex. Hughes et al., 2017; Lundy, 2013; Lundy & Fyfe, 2016; Wang et al., 2017). Cu toate acestea, aceste studii au folosit sarcini care au evaluat ToM de ordinul I, astfel încât cercetarea noastră adaugă la literatura de specialitate prin găsirea unei relații pozitive între MM și ToM de ordinul II.

În conformitate cu alte studii, nu s-au observat relații semnificative între MM și vârsta și sexul copilului sau între MM și caracteristicile demografice ale părinților (McMahon & Bernier, 2017). Cu toate acestea, MM a fost asociată pozitiv cu trăsăturile temperamentale ale copilului, cum ar fi anticiparea pozitivă, tristețea și timiditatea, și asociată negativ cu capacitate de a se liniști. Un părinte cu MM mai ridicat are tendința de a interpreta comportamentul copilului prin prisma stărilor mentale subiacente (Meins, 2001), astfel încât aceste rezultate pot fi explicate prin înclinația părintelui de a interpreta tendința copilului de a se comporta în moduri care manifestă încântare, tristețe, timiditate sau agitație, ca fiind bazate pe stările interne ale copilului. Aceste rezultate aduc o contribuție semnificativă la literatura actuală (McMahon & Bernier, 2017), având în vedere faptul că au fost luate în considerare șapte trăsături temperamentale și au fost identificate corelații multiple.

A treia ipoteză de cercetare a fost parțial susținută, în sensul că un tip de comportament prosocial, și anume împărțirea, a fost asociat pozitiv cu ToM a copilului, atât de ordinul I, cât și de ordinul II. Acest rezultat este în concordanță cu un alt studiu care a constatat o relație pozitivă între împărțire și ToM (Vonk et al., 2020), în această cercetare un nivel mai ridicat al ToM prezicând un comportament mai frecvent de a împărți cu prietenii în timp.

A patra ipoteză de cercetare nu a fost susținută, rezultatele indicând rezultate nule în ceea ce privește relațiile dintre oricare dintre trăsăturile temperamentale ale copilului și orice tip de comportament prosocial. Acest rezultat este în concordanță cu alte studii care nu au reușit să găsească asocieri între temperamentul copilului și comportamentul prosocial, cum ar fi între frică

și ajutor sau alinare (Spinrad și Stifter, 2006; Liew et al., 2011) sau între frică, respectiv un scor compozit de timiditate-frică și ajutor sau împărțire, raportate de părinți sau observate (Gross et al., 2015).

A cincea întrebare de cercetare privind rolul moderator al ToM și, respectiv, al temperamentului copilului, în relația dintre MM și comportamentul prosocial al copilului, a dus la rezultate interesante.

ToM de ordinul II a fost un moderator semnificativ al relației dintre MM și comportamentul de alinare al copilului. Cu alte cuvinte, MM prezice comportamentul de alinare al copilului numai pentru copiii cu niveluri scăzute de ToM. Prin urmare, copiii cu niveluri scăzute de abilități cognitive și meta-reprezentationale par să beneficieze de faptul că au un părinte care este mai conștient de mintea copilului. Sarcina de alinare se bazează pe înțelegerea suferinței emoționale a celorlalte persoane, pe identificarea răspunsului optim pentru a reduce afectul negativ și pe motivația de a vedea starea negativă atenuată (Dunfield, 2014). Comportamentul de alinare apare mai târziu în dezvoltare decât ajutorul instrumental sau împărțirea (Laible et al., 2023) și este complex, soluția optimă la suferința celuilalt fiind mai puțin clară decât în cazul sarcinilor de ajutor instrumental sau împărțire, în care contextul este mai ușor de înțeles pentru copil. Prin urmare, un nivel mai avansat de ToM poate juca un rol important în identificarea nevoii persoanei și a răspunsului ținută. Atunci când această capacitate este mai puțin avansată, MM parental poate îndeplini această funcție pentru ToM, ajutând copilul să înțeleagă comportamentele celorlalți în termenii stărilor emoționale subiacente ale acestora, ceea ce poate duce la înțelegerea nevoii celuilalt și, în cele din urmă, la manifestarea unei acțiuni prosoziale care ameliorează suferința celorlalți.

În ceea ce privește temperamentul, frica a fost un moderator semnificativ al relației dintre MM și comportamentul de alinare al copilului, evidențiind o interacțiune complexă. MM a prezis în mod pozitiv comportamentul de alinare al copilului numai în cazul copiilor cu un nivel redus de frică temperamentală, în timp ce în cazul copiilor cu frică ridicată, MM a prezis în mod negativ comportamentul de alinare al copilului. Contextul de alinare este unul extrem de emoțional, ceea ce necesită o reglare eficientă a activării emoționale (Hoffman, 2001). Pentru un copil cu niveluri ridicate de afectivitate negativă, cum ar fi frica, îngrijorarea sau nervozitatea, acest context poate fi asociat cu propriul distres (Laible et al., 2023), care poate submina în continuare înclinația copilului de a acționa prosocial (Eisenberg et al., 2015).

În concordanță cu alte studii, nu s-au găsit relații semnificative între ajutorul instrumental, împărțirea și alinarea, susținând explicația că diferite tipuri de comportament prosocial sunt susținute de diferite mecanisme de bază (Hay, 2023). De asemenea, în acord cu studiile anterioare, nu am găsit diferențe de gen în ceea ce privește comportamentul prosocial, astfel de diferențe fiind mai frecvente în prosocialitatea raportată decât în cea afișată și la copiii de vârste mai înaintate (Hay et al., 2021).

În concluzie, studiul nostru aduce contribuții valoroase la înțelegerea relațiilor dintre MM și comportamentul prosocial al copilului, iar rezultatele susțin ideea conform căreia caracteristicile copilului, cum ar fi ToM sau temperamentul, pot juca un rol moderator în această relație. Copiii care dau dovadă de abilități ToM scăzute variază în ceea ce privește comportamentul lor de alinare ca funcție a MM parental, MM fiind asociat pozitiv cu alinarea numai la copiii cu un nivel redus al ToM de ordinul II. Comportamentul de alinare al copiilor cu teamă temperamentală scăzută și ridicată variază ca funcție de MM parental, MM fiind asociat pozitiv cu alinarea la copiii cu teamă scăzută și negativ cu alinarea la copiii cu teamă temperamentală ridicată.

3.4. Studiul 4. Factorii individuali și contextuali ca predictorii ai prosocialității copilului în perioada preșcolară

Studiul 4 a investigat factorii individuali și contextuali ca potențiali predictorii ai prosocialității copilului. Literatura de specialitate arată că atât factorii parentali, cât și cei individuali sunt implicați în dezvoltarea prosocialității (Davidov & Grusec, 2023; Laible et al., 2023; Paulus et al., 2023). Atunci când sunt analizate separat, sunt cunoscute rolurile predictive benefice ale empatiei părinților, ale practicilor parentale de socializare prosocială, ale empatiei copilului și ale reglării emoționale asupra comportamentului prosocial al copilului (Malti & Davidov, 2023; Spinrad & Eisenberg, 2024b; Yavuz et al., 2022). Cu toate acestea, interacțiunea dintre mai mulți factori cu potențial predictiv atât la nivelul îngrijitorului, cât și la nivelul copilului, nu este explorată (Yavuz et al., 2022).

Caracteristicile părinților și ale copiilor nu acționează individual în predicția prosocialității copiilor, ci mai degrabă este probabil să existe o interacțiune între acestea. De exemplu, abilitățile de reglare emoțională ale copiilor interacționează cu factorii parentali, cum ar fi practicile parentale (Laible et al., 2023). Cu obiectivul de a investiga o imagine mai complexă a măsurii în care, atunci când sunt luați împreună, acești factori prezic prosocialitatea copilului, studiul de față ia în considerare următoarele variabile ca potențiali predictorii ai dezvoltării prosociale.

Factorii contextuali investigați în studiul de față au fost MM reprezentational parental, empatia și practicile parentale.

Un părinte care are un nivel ridicat de MM este unul care acordă atenție și reflectă asupra stărilor mentale ale copilului său, expunându-l astfel într-o măsură mai mare la diferite perspective cognitive și la discuții despre stări mentale, ceea ce poate sprijini mai departe dezvoltarea prosocială a copilului (Spinrad & Eisenberg, 2019). Cu toate acestea, MM nu a fost investigat direct în contextul comportamentului prosocial, ci mai degrabă în legătură cu alte abilități ale copilului care susțin prosocialitatea, cum ar fi autoreglarea (Bendel-Stenzel et al., 2024), înțelegerea emoțiilor și cognițiilor proprii și a celorlalți (Hughes et al., 2018; Kochanska et al., 2025), teoria minții (Aldrich et al., 2021; Rubio et al., 2022). În același timp, MM a fost investigată și în legătură cu factorii parentali, cum ar fi sensibilitatea parentală și disponibilitatea emoțională (McMahon & Newey, 2018; Planalp et al., 2019; Yatziv et al., 2018), stresul parental (Dai et al., 2017; Larkin et al., 2020) sau funcționarea executivă parentală (Yatziv et al., 2018). Cu toate acestea, o parte mică din literatura de specialitate vizează modul în care MM se traduce în

comportamente parentale observabile, cum ar fi practicile parentale. În același timp, în mod similar, studiile care leagă MM de comportamentele copiilor, în special cele pozitive, cum ar fi acțiunile prosociale, sunt foarte limitate, accentul în literatură fiind mai degrabă pe problemele comportamentale ale copiilor, cum ar fi dificultățile de externalizare și internalizare (Easterbrooks et al., 2017; Hughes et al., 2016).

Un alt factor parental studiat în contextul dezvoltării prosociale este empatia parentală, care a fost asociată cu diverse variabile ale copilului, inclusiv empatia mai mare a copilului, măsurată atât concurent, cât și longitudinal (Eisenberg et al., 2000; Hu et al., 2020; Liu et al., 2022), și comportamentul prosocial (Daniel et al., 2016). În același timp, empatia parentală poate juca un rol în practicile parentale, în special în cele referitoare la emoții și la socializarea prosocială, care, la rândul lor, pot sprijini dezvoltarea prosocială. Se consideră că practicile parentale, cum ar fi discursul părinților despre emoții și stări mentale, eșafodajul parental al contextelor prosociale ale copiilor, precum și lauda și încurajarea din partea părinților, sprijină prosocialitatea copilului (Thompson, 2023).

Factorii individuali investigați în studiul prezent au fost empatia copilului, reglarea emoțională și dificultățile socio-emoționale.

Empatia copilului este unul dintre constructele-cheie asociate cu dezvoltarea prosocială (Thompson, 2023). Ontogenetic, încă din al doilea an de viață, copiii manifestă preocupare empatică pentru alte persoane aflate în stres (Malti & Davidov, 2023). Pe parcursul anilor preșcolari și școlari, copiii manifestă empatie sau simpatie atunci când văd pe cineva în stres, acest lucru fiind asociat cu încercări de a înțelege suferința acelei persoane și de a-i ușura cumva starea (Hastings et al., 2000; Vaish et al., 2009). Empatia copiilor a fost asociată pozitiv cu prosocialitatea într-un studiu longitudinal (Knafo et al., 2008), precum și cu competența socială (Eisenberg et al., 2006; McDonald et al., 2023).

Reglarea emoțională a copilului este o altă variabilă asociată cu rezultate pozitive, cum ar fi un nivel mai ridicat al comportamentului prosocial, al competenței sociale, al flexibilității și abilității de cooperare, o integrare și o acceptare socială mai mare, precum și adaptare școlară mai bună (Adynski et al., 2024; Blair et al., 2015; Denham et al., 2013; Dollar & Stifter, 2012; Hein et al., 2018; Song et al., 2017). Reglarea emoțiilor copilului este influențată de comportamentele de socializare legate de emoții ale părinților, cum ar fi expresivitatea emoțională a părinților, răspunsurile contingente ale părinților la exprimarea emoțională a copilului, discuțiile despre

emoții și stări mentale ale părinților și eșafodarea pentru copii a contextelor încărcate emoțional (Spinrad & Eisenberg, 2019; 2024 a, b).

Dificultățile socio-emoționale ale copiilor, operaționalizate ca probleme de internalizare (adică dificultăți emoționale și cognitive interne, cum ar fi anxietatea, depresia) și de externalizare (comportamente negative cum ar fi agresivitatea, hiperactivitatea; Goodman et al., 2010), sunt de obicei asociate cu un nivel mai scăzut de prosocialitate (Ma et al., 2020; Malonda et al., 2019). Într-adevăr, într-o meta-analiză, comportamentele prosociale au fost asociate negativ cu problemele de internalizare și externalizare atât la copii, cât și la adolescenți (Memmott-Elison et al., 2020).

Acest studiu a luat în considerare, de asemenea, variabile socio-demografice, cum ar fi vârsta și sexul părinților, nivelul de educație, numărul de copii, precum și vârsta și sexul copiilor, dat fiind faptul că aceste variabile pot juca un rol în comportamentul prosocial.

Având în vedere faptul că factorii parentali și cei individuali, ai copiilor acționează rareori în mod izolat pentru a prezice consecințe în cazul copilului și, în special pentru dezvoltarea lui prosocială, beneficiile lor comune rămân neclare (Yavuz și colab., 2022). Așadar, am fost interesați de potențialele influențe aditive ale caracteristicilor părinților și copiilor pentru dezvoltarea prosocială a copiilor în timpul perioadei preșcolare, controlând în același timp diferite variabile demografice. Prin urmare, studiul actual a fost conceput pentru a explora concomitent rolul predictiv al factorilor parentali (adică MM, empatia și practicile de socializare prosocială) și al celor legați de copii (adică empatia, reglarea emoțională, dificultățile de internalizare și externalizare) asupra comportamentelor prosociale ale copiilor, într-un eșantion de preșcolari.

3.4.1. Metoda

Participanți: Eșantionul a fost format din 146 de părinți (140 de mame și 6 tați; M vârstă = 35.44, SD = 4.86, vârsta cuprinsă între 25 și 53 de ani) cu copii de la 3 la 7 ani (69 fete; M vârstă în luni = 55.97, SD = 13.19, vârsta cuprinsă între 36 și 84 de luni).

Instrumentele utilizate au fost următoarele.

Informații socio-demografice: Părinții au completat mai întâi un formular de informații socio-demografice despre copilul lor (vârstă și sex) și despre propriul lor context demografic (vârstă, sex, nivel de educație și numărul de copii din familie).

Factori contextuali

MM a fost evaluat utilizând metoda interviului (Meins & Fernyhough, 2015).

Empatia părinților a fost evaluată utilizând Scala de empatie de bază pentru adulți (Carre et al., 2013; Jolliffe & Farrington, 2006).

Practicile parentale de socializare prosocială au fost evaluate utilizând Chestionarul de practici parentale prosoziale (PPPQ) (Brazzelli și colab., 2019).

Factori individuali

Empatia copilului a fost evaluată cu ajutorul Chestionarului de empatie (Rieffe et al., 2010).

Reglarea emoțională a copilului a fost evaluată cu ajutorul Chestionarul de Reglare Emoțională (Shields & Cicchetti, 1997).

Dificultățile emoționale și prosocialitatea copilului au fost evaluate utilizând chestionarul de dificultăți și puncte forte (Goodman, 1997).

Studiul a fost promovat online, iar părinții care au dorit să participe au putut face acest lucru accesând un link care a inclus fișa informativă, consimțământul informat și cele 5 chestionare. Pentru SDQ, o versiune în limba română a itemilor era deja disponibilă. În ceea ce privește BES-A, PPPQ, EmQue și ERC, toți itemii au fost traduși în limba română, iar retraducere în engleză a fost realizată apoi de un alt cercetător.

3.4.2. Rezultate și discuții

Acest studiu a extins cercetările anterioare prin reunirea mai multor predictorii ai comportamentelor prosoziale - factorii parentali (ex. mentalizarea – MM, empatia și practicile de socializare prosocială) și factorii legați de copii (ex. empatia, reglarea emoțională, dificultățile de internalizare și externalizare) - controlând în același timp o serie de variabile socio-demografice.

A fost rulat un model de regresie ierarhică pentru a investiga predictorii comportamentului prosocial al copilului, obținând rezultate interesante. Atunci când au fost introduse în primul pas variabilele socio-demografice, vârsta copilului a fost singurul predictor semnificativ al comportamentului prosocial al copilului, un rezultat în conformitate cu literatura de specialitate. Este de așteptat ca vârsta să aibă un efect asupra prosocialității, dată fiind complexitatea comportamentului prosocial și abilitățile socio-emoționale și cognitive care îl susțin (Hay, 2023). La introducerea în pasul 2 a tuturor factorilor parentali investigați (MM, empatia și practicile de

socializare prosocială), doar unul, pe lângă vârsta copilului, a fost identificat ca predictor semnificativ, și anume practicile parentale de susținere a prosocialității copilului. Acest rezultat este în concordanță și cu alte studii care subliniază rolul comportamentelor parentale, precum discuțiile despre stările mentale, laudarea comportamentului dezirabil al copilului sau crearea unor contexte de oferire a ajutorului, pentru stimularea prosocialității copilului (Thompson, 2023). În cele din urmă, la introducerea în pasul 3 a tuturor factorilor legați de copil, și anume empatia, reglarea emoțiilor și dificultățile de internalizare și externalizare, doar 2 variabile au rămas semnificative statistic, ambele situându-se la nivelul copilului, și anume reglarea emoțională a copilului și negativitatea/labilitatea evaluate cu ERC.

Într-adevăr, cercetările anterioare arată că reglarea emoțională a copiilor joacă un rol-cheie în dezvoltarea lor prosocială, promovând o mai bună adaptare socială și emoțională și prezicând realizările sociale și profesionale, o mai bună calitate a relațiilor și o sănătate mintală optimă (Riediger & Bellingtier, 2022). Cu toate acestea, chiar dacă factorii parentali nu au prezis în mod direct comportamentul prosocial al copilului în studiul nostru, este important să reținem că este cunoscut faptul că reglarea emoțională a copilului este influențată de factorii parentali: copiii învață reglarea emoțiilor prin co-reglarea parentală (mai ales în primul an de viață), prin învățarea observațională, modelare și referențiere socială cu părintele, prin abilitățile de reglare emoțională și comportamentele legate de emoții ale părinților lor, prin climatul emoțional familial modelat de practici parentale specifice (Holodynski & Kärtner, 2024; Riediger & Bellingtier, 2022). Prin urmare, chiar dacă reglarea emoțională poate acționa ca un predictor mai important, eclipsând alte variabile, se știe că factorii parentali joacă un rol important în dezvoltarea prosocială și socio-emoțională a copilului. De asemenea, în absența unei explorări statistice aprofundate (utilizând, de exemplu, analize de tipul *dominance analysis* sau *random forests*; Budescu, 1993; Mizumoto, 2022), aceasta este doar o conjunctură și ar trebui investigată riguros în studii viitoare.

În concluzie, studiul de față aduce contribuții valoroase la înțelegerea interacțiunii complexe dintre factorii parentali și cei individuali, și comportamentul prosocial al copiilor. Rezultatele actuale pot fi interpretate ca subliniind efectele aditive dintre factorii contextuali și individuali în contextul dezvoltării prosociale, evidențiind importanța abilităților de reglare emoțională ale copilului. Aceasta sugerează că, în contextul prosocialității raportate de părinți, abilitățile de reglare a emoțiilor sau negativitatea/labilitatea emoțională joacă un rol crucial în sprijinirea sau descurajarea acțiunilor prosociale.

3.5. Studiul 5. Factorii individuali și contextuali ca predictori ai prosocialității copilului în contexte diferite - un studiu preliminar

În Studiul 4 am discutat deja relațiile dintre dezvoltarea prosocială a copiilor și factorii contextuali (ex. mind-mindedness și empatia parentală) și individuali (ex. empatia copilului, reglarea emoțiilor și dificultățile socio-emoționale), care au fost investigați și în acest studiu. Așadar, în secțiunea introductivă a acestui studiu ne concentrăm numai pe constructul de mind-mindedness. Mai precis, examinăm în detaliu cele două măsurători consacrate, metoda interacțiunii libere și metoda interviului (a se vedea și analiza din studiul 1), pe lângă alte tipuri de măsurători utilizate de alte studii cu eșantioane preșcolare.

După cum am subliniat anterior, MM este de obicei evaluată printr-o sarcină de interacțiune liberă pentru părinții cu copii mai mici de un an și printr-o metodă de tip interviu pentru părinții cu copii mai mari de un an (Meins & Fernyhough, 2015). Aceste două măsurători sunt cele consacrate în literatura de specialitate, fiind utilizate corespunzător în funcție de vârsta copilului. Ambele sunt asociate pozitiv cu atașamentul securizant și cu sensibilitatea parentală (Bigelow et al., 2015; Farrow & Blissett, 2015; Licata et al., 2014; Lundy & Fyfe, 2016; Meins et al., 2017), cu abilitățile ToM ale copiilor (Hughes et al., 2017; Kirk et al., 2015; Licata et al., 2016; Meins et al., 2013; Wang et al., 2017), cu dezvoltarea limbajului (Bernier et al., 2017; Zammit & Atkinson, 2017) și cu limbajul privind stările mentale (Lundy & Fyfe, 2016). Cu toate acestea, relația dintre cele două măsurători nu este clară în literatura de specialitate, studiile având rezultate mixte, astfel încât rămâne neclar dacă cele două măsurători evaluează într-adevăr același construct (McMahon & Bernier, 2017). În același timp, Meins (2013) a sugerat că evaluarea constructului MM folosind o măsurătoare observațională a interacțiunii părinte-copil este superioară metodei interviului, deoarece permite investigarea măsurii în care părintele este conectat (engl. attuned) la mintea copilului și face comentarii precise cu privire la stările lor mentale. Această conectare (engl. attunement) parentală este esențială pentru înțelegerea rolului MM în predicția dezvoltării ulterioare a copilului (Fishburn et al., 2022).

3.5.1. MM evaluat în interacțiune liberă cu copii mai mari

Mai recent, în ultimul deceniu, o serie de studii au început să utilizeze metoda interacțiunii libere pentru evaluarea MM la copiii mai mari de 12 luni, cele mai multe dintre acestea având eșantioane cu copii în al doilea an de viață (Brophy-Herb et al., 2023; Brown et al., 2023; Camisasca

et al., 2018; Costantini et al., 2017; Dai et al., 2017, 2019; Dégeilh et al., 2018; Gagne et al., 2018; Kirk et al., 2013, 2015; Longobardi et al., 2018; Lundy & Fyfe, 2016; Regueiro et al., 2022; Tarabeh et al., 2019). Totuși, unele studii au evaluat MM în interacțiune liberă chiar și cu copii mai mari de 2 ani: două dintre aceste studii au avut eșantioane cu copii mai mici de 3 ani (Colonnesi et al., 2017), respectiv 4 ani (Potharst et al., 2021), și au utilizat schema de codare exact ca cea elaborată de Meins & Fernyhough, (2015).

Cu toate acestea, după cum am afirmat anterior, în Studiul 3, MM nu a fost investigat temeinic în legătură directă cu comportamentul prosocial în perioada preșcolară. Având la bază nevoia de a investiga modul în care se traduce MM în interacțiunea părinte-copil în perioada preșcolară, studiul nostru a urmărit să investigheze MM în contextul interacțiunii libere.

3.5.2. MM evaluat cu alte sarcini la copiii mai mari

Pe lângă cele două măsurători ale MM, jocul liber și interviul, există studii care investighează MM în contexte diferite, cum ar fi luarea mesei, într-un eșantion de părinți și copii de 16 luni (Longobardi et al., 2022), sau într-o sarcină complexă de tip puzzle, într-un eșantion de părinți cu copii de 4 ani (Lundy & Fyfe, 2016). În acest context, este important să menționăm studiul efectuat de Fishburn și colaboratorii săi (2022), care a urmărit să dezvolte o nouă măsurătoare observațională a MM la vârsta preșcolară. Subliniind necesitatea unei măsurători a interacțiunii părinte-copil a MM pentru copiii mai mari, autorii au dezvoltat o sarcină complexă pentru a capta măsura în care părinții sunt conectați (engl. attuned) la stările mentale ale copiilor lor. Cu toate acestea, natura laborioasă a sarcinii și codarea complexă pe care o necesită a făcut-o mai dificil de implementat, cel puțin în cercetarea noastră.

Prin urmare, am decis să folosim o sarcină de rezolvare de puzzle pentru a evalua MM în interacțiunea părinte-copil. Pe baza cercetărilor care au utilizat sarcini de rezolvare a puzzle-urilor cu preșcolari pentru a investiga diverși factori individuali (ex. angajamentul în procesul de învățare, strategiile metacognitive) sau contextuali (ex. calitatea interacțiunii diadice, eșafodajul matern; Halliday et al., 2018; Nguyen et al., 2020; Stern & Hertel, 2022; Weng et al., 2020), în acest studiu am urmărit să dezvoltăm o sarcină de interacțiune părinte-copil mai structurată, bazată pe rezolvarea de puzzle-uri Tangram de diverse dificultăți, în care copilul avea nevoie de sprijin parental pentru a rezolva fiecare puzzle. Acest context observațional a fost selectat pentru a explora

diferențele individuale în ceea ce privește tendința părinților de a se raporta la copii ca agenți autonomi cu minți independente, folosind astfel comentarii de tip mind-mindedness în interacțiunile lor. Puzzle-urile Tangram au fost alese pentru că au fost relativ nefamiliare în eșantionul nostru, oferind o sarcină nouă în care părintele și copilul ar putea colabora pentru a atinge un obiectiv comun (ex. rezolvarea puzzle-ului) fără a fi nevoie să adere la instrucțiuni rigide, pas cu pas pe tot parcursul procesului.

3.5.3. Prosocialitatea: comportamente și practici

După cum am menționat mai devreme, în Studiul 2, în ciuda recunoașterii rolului important jucat de diverși factori parentali în promovarea dezvoltării prosociale a copilului (Davidov & Grusec, 2023), există o înțelegere limitată asupra modului în care practici parentale specifice de socializare prosocială contribuie la promovarea comportamentului prosocial la copii (Song et al., 2021). Puține studii au examinat practicile parentale de socializare prosocială (Brazzelli și colab., 2019) și, după cunoștințele noastre, niciunul nu a examinat practicile parentale care promovează prosocialitatea prin observarea directă a părintelui și a copilului în contextul unei sarcini care măsoară prosocialitatea. Am identificat un singur studiu recent (Becher et al., 2023) cu un eșantion de părinți și copiii lor în vârstă de 18 luni, în care sarcinile de prosocialitate și răspuns empatic au fost efectuate în prezența părintelui, copilul stând pe podea lângă mama lor cu fața spre experimentator. Cu toate acestea, scopul sarcinilor a fost strict de a evalua răspunsul prosocial sau empatic al copilului, nu modul sau măsura în care părintele a încurajat răspunsul prosocial; în plus, dacă mamele au intervenit în timpul sarcinii, acești copii au fost excluși din analiză. Cu toate acestea, atât prosocialitatea copilului, cât și practicile prosociale ale părinților nu apar în vid, ci sunt interrelaționate și, cel mai probabil, interdependente. Prin urmare, este important să se evalueze practicile parentale care promovează prosocialitatea in situ, pentru a înțelege mai bine interacțiunile complexe dintre aceste tipuri de practici parentale și dezvoltarea prosocială a copiilor.

În acest studiu, am fost interesați să investigăm diferite tipuri de comportament prosocial, în contexte diferite: raportat de părinte; evaluat atunci când părintele era prezent; evaluat atunci când copilul era singur cu experimentatorul. În acest sens, am dezvoltat două noi sarcini de comportament prosocial, pentru a evalua interacțiunea părinte-copil în contextul prosocialității. De asemenea, am evaluat MM utilizând metoda de interviu consacrată și adaptând două măsurători

interactive, o sarcină de interacțiune liberă și o sarcină mai structurată și mai complexă, de rezolvare a puzzle-urilor.

Mai întâi, am dezvoltat/adaptat sarcinile prosociale și de MM și le-am pilotat cu 4 diade părinte-copil. Apoi, studiul prezent a fost conceput pentru a explora, concomitent, relațiile dintre factorii individuali și contextuali și dezvoltarea prosocială a preșcolarilor, așa cum poate fi observată în diferite forme și contexte. În același timp, am fost interesați să surprindem practicile de socializare prosocială parentală in situ, în contextul unor sarcini prosociale care au fost concepute pentru a fi cât mai apropiate de situațiile zilnice de acordare a ajutorului. În acest studiu exploratoriu, am examinat asocierile și rolurile predictive ale diferitelor variabile pentru dezvoltarea prosocială a copiilor și practicile parentale care o susțin.

3.5.4. Metode

Participanți

Participanții au fost recrutați din două grădinițe diferite dintr-un oraș mare din România Centrală. Studiul a fost promovat prin intermediul rețelelor de comunicare specifice grădinițelor, iar participanții au fost auto-selectați. Eșantionul a fost format din 33 de diade, părinți (29 de mame și 4 tați), $M_{\text{vârstă}} = 35.81$ ani, $SD = 3.32$, vârsta cuprinsă între 28 și 42 de ani, și copiii lor în vârstă de 3-7 ani (17 fete), $M_{\text{vârstă în luni}} = 55.85$, $SD = 11.13$, vârsta cuprinsă între 37 și 78 de luni. În ceea ce privește nivelul de educație, toți părinții aveau studii universitare (33.3%) sau postuniversitare (66.7%); în ceea ce privește structura familiei, un sfert dintre ei (25%) aveau 1 copil, marea majoritate (68.8%) aveau 2 copii și doar o parte dintre ei (6.3%) aveau 3 copii.

3.5.5. Instrumente

Informații socio-demografice: Părinții au completat mai întâi un formular de informații socio-demografice despre copilul lor (vârstă și sex) și despre propriul lor context demografic (vârstă, sex, nivel de educație și numărul de copii din familie).

Variabile raportate de părinți

Scala de empatie de bază pentru adulți (BES-A): Empatia părinților a fost evaluată utilizând Scala de empatie de bază pentru adulți (Carre et al., 2013; Jolliffe & Farrington, 2006).

Chestionarul de practici parentale prosociale (PPPQ): Practicile parentale de socializare prosocială au fost evaluate utilizând Chestionarul privind practicile parentale prosociale (PPPQ) (Brazzelli și colab., 2019).

Chestionarul de empatie (EmQue): Empatia copilului a fost evaluată utilizând Chestionarul de empatie (Rieffe et al., 2010).

Chestionarul de reglare a emoțiilor (ERC): Reglarea emoțiilor copilului a fost evaluată cu ajutorul Chestionarului de reglare a emoțiilor (Shields & Cicchetti, 1997).

Chestionarul de puncte forte și dificultăți (SDQ): Dificultățile emoționale și prosocialitatea copilului au fost evaluate utilizând chestionarul de puncte forte și dificultăți (Goodman, 1997).

3.5.6. Evaluarea mentalizării parentale

Mind-mindedness - interviu a fost evaluat prin metoda interviului.

Mind-mindedness în interacțiune liberă: Mind-mindedness a fost, de asemenea, evaluat pe baza unei interacțiuni libere de 5 minute între părinte și copil. Părintele și copilul au fost așezați la o masă, iar părinții au fost instruiți să se joace cu copilul lor așa cum ar face-o în mod obișnuit acasă, având la dispoziție jucării adecvate vârstei cu care să se joace, precum jucării de pluș, un set de ceai, o mașină și o barcă de jucărie, un cub de pluș cu întrebări pe fiecare parte și două jocuri cu activități de desen. De obicei, în literatura de specialitate, metoda interacțiunii este utilizată cu copii mai mici de 1 an (Meins et al., 2001), dar există studii care măsoară mind-mindedness pe baza unei sesiuni de joc liber cu copii mai mari (Collonesi et al., 2019; Illingworth et al., 2016; Longobardi et al., 2022). În acest studiu, măsurătoarea a fost adaptată după pilotarea cu patru diade părinte-copil. În plus față de Manualul de codare mind-mindedness, versiunea 2.2 (Meins & Fernyhough, 2015), am adaptat o schemă de codare mai extinsă, bazată pe cea utilizată de Illingworth et al. (2016) și pe specificitatea discursului parental din eșantionul nostru. Am făcut acest lucru pentru a surprinde cât mai precis posibil comentariile parentale sincronizate la mintea copilului (engl. appropriate), precum și cele nesincronizate cu mintea copilului (engl. non-attuned), într-un mod adecvat vârstei. Aceste adaptări au fost necesare datorită capacităților sporite de înțelegere a limbajului și de comunicare ale copilului (pentru toate adaptările realizate, vă rugăm să consultați Studiul 5 în întregime în teza prezentă).

În mod interesant, am observat situații frecvente în care părinții au folosit termeni legați de stări mentale în discursul lor înainte de orice comportament al copilului. Am considerat astfel de cazuri ca fiind utilizarea generală de către părinți a termenilor referitori la stări mentale și nu un indicator al nivelului de conectare (engl. attunement) a părintelui cu lumea mentală a copilului. Prin urmare, am luat în considerare aceste comentarii care reflectă o tendință generală a părinților de a utiliza limbaj referitor la stări mentale în interacțiune cu copilul. Am considerat că aceste două categorii, comentariile de tip mind-mindedness și comentariile generale legate de stări mentale sunt mutual exclusive, astfel încât un comentariu ar putea fi plasat doar într-una dintre aceste categorii, fiind fie de tip mind-minded (și apoi codat în comentarii sincronizate (engl. appropriate) sau nesincronizate la mintea copilului (engl. non-attuned), fie comentariu general legat de stări mentale. Câteva exemple în acest sens sunt: o mamă se joacă cu fiica sa și verbalizează brusc "Când ajungem acasă, trebuie să pregătim cadourile pentru copii, știi?"; o mamă se joacă cu fiul său un joc de desenat și spune "Uau, uite, este atât de distractiv, fii atent, trebuie să te concentrezi, cu acest joc înveți cum să desenezi animale!". În context interacțional, marea majoritate a comentariilor părinților cu privire la atenția copilului (de exemplu, "Fii atent!", "Trebuie să te concentrezi/trebuie să fii atent!") au fost considerate discuții despre stări mentale, mai degrabă decât de tip mind-minded. În aceeași ordine de idei, am observat utilizarea frecventă de către părinți a discursului despre stări mentale îndreptat către sine (de exemplu, "Cred că ar trebui să folosesc culoarea roșie", "Îmi place foarte mult jocul acesta", "Nici eu nu știu cum să îl desenez") și a discursului despre stări mentale îndreptat către alții, în special atunci când copilul invită părintele într-un joc de rol cu jucăriile de pluș (ex. atunci când părintele a întrebat jucăria de pluș "Nu vrei să mănânci niște prăjitură?"). De asemenea, am inclus aceste comentarii în categoria comentariilor generale despre stări mentale.

Pentru a controla pentru fluxul verbal al părinților, au fost calculate scoruri de tip proporții pentru comentariile sincronizate la mintea copilului (engl. appropriate), nesincronizate (engl. non-attuned) și de stări mentale, din numărul total de comentarii făcute de părinte. Scorurile mai mari pentru categoriile de comentarii sincronizate la mintea copilului (engl. appropriate) și comentarii privind stări mentale indică un nivel mai ridicat de mind-mindedness, respectiv o tendință mai mare de a utiliza termeni privind stări mentale în interacțiunea cu copilul.

Mind-mindedness în puzzle-uri Tangram: Am evaluat, de asemenea, MM într-o sarcină mai structurată, folosind o activitate de puzzle Tangram ca modalitate de a capta mentalizarea parentală

într-un alt tip de interacțiune cu copilul. Deși nu este atât de comună măsurarea conceptului de MM în alte contexte, există alte câteva studii în literatura de specialitate care au utilizat o sarcină de tip puzzle pentru evaluarea mentalizării parentale (Gordon, 2022; Lundy, 2013; Lundy & Fyfe, 2016).

În timpul acestei sarcini, copilul și părintele erau așezați unul lângă celălalt la o masă. Diada a primit 3 puzzle-uri Tangram, câte unul pe rând. Cele 3 puzzle-uri aveau niveluri diferite de dificultate, ușor, mediu și dificil, în funcție de disponibilitatea indiciilor legate de piesele necesare pentru rezolvarea puzzle-urilor ușor și mediu, respectiv absența acestor indicii pentru puzzle-ul dificil. Fiecare diadă a primit puzzle-urile în aceeași ordine, de la ușor la dificil, și a avut la dispoziție 5 minute pentru a le rezolva pe fiecare. Dacă după 5 minute puzzle-ul nu a fost finalizat, diada a primit indicii cu modul în care piesele trebuiau plasate pentru a rezolva puzzle-ul și a putut alege dacă să finalizeze puzzle-ul sau să treacă la următorul. Am codat MM la fel ca în secțiunea de interacțiune liberă, clasificând comentariile ca fiind sincronizate la mintea copilului (engl. appropriate) sau nesincronizate la mintea copilului (engl. non-attuned), folosind aceleași criterii și luând în considerare discuțiile despre starea mintală a părinților și a copilului, cu unele adaptări având în vedere specificitatea sarcinii.

Am observat că părinții folosesc frecvent "știi" (engl. know) mai degrabă ca un cuvânt înlocuitor, nu ca un comentariu referitor la minte, chiar dacă se întâmplă în timp ce copilul încearcă să rezolve puzzle-ul (de exemplu, părinții au comentat "Trebuie să faci pasărea, știi?"; "Hai să alegem piesele rotunde, pentru că vor încăpea aici, știi?"). În același timp, un alt cuvânt folosit uneori ca înlocuitor a fost "nevoie" (engl. need), părinții reiterând regulile folosind această formulare verbală (de exemplu, părinții au comentat "E nevoie să alegem 4 triunghiuri mici."; "E nevoie să le așezăm pe șablon.")). În aceste cazuri, am considerat că părintele nu dă dovadă de mind mindedness, ci mai degrabă repetă instrucțiunile către copil. Cu toate acestea, deoarece aleg să reitereze regulile folosind termeni de stări mentale, am considerat acest lucru ca fiind parte din discursul parental de stări mentale.

Pentru a controla verbozitatea părinților, s-au calculat scoruri proporționale pentru comentariile sincronizate la mintea copilului (engl. appropriate), nesincronizate la mintea copilului (engl. non-attuned) și de termeni generali referitori la stări mentale din numărul total de comentarii făcute de părinte. Am avut scoruri pentru fiecare nivel Tangram, precum și scoruri globale pentru întreaga sarcină. Scorurile mai mari pentru categoriile de comentarii sincronizate la mintea

copilului (engl. appropriate) și de comentarii privind starea mentală indică un nivel mai mare de mind-mindedness, respectiv o tendință mai mare de a utiliza termeni referitori la stări mentale în interacțiunea cu copilul.

3.5.7. Discursul părinților despre stări mentale în lectura cărții numai cu imagini:

Utilizarea de către părinți a termenilor de stări mentale în interacțiunea cu copilul lor a fost evaluată folosind o carte cu imagini fără cuvinte numită *Frog, where are you?* (Mayer, 1969). Această carte a fost aleasă deoarece povestea oferă oportunități de a discuta despre stările mentale și a fost, de asemenea, utilizată în literatura de specialitate pentru a surprinde tendința părinților de a se referi la stările mentale în discursul lor (Baptista et al., 2017). Diada a primit cartea, iar părintele a fost instruit să parcurgă cartea împreună cu copilul lor și să spună povestea pe baza imaginilor, așa cum ar face acasă.

Au fost codați toți termenii folosiți de părinte sau copil cu referire la stările mentale, inclusiv cuvintele despre dorințe (de exemplu, vreau, îmi place, iubesc), cogniții (de exemplu, gândesc, știu) sau emoții (de exemplu, fericit, speriat, trist, furios). Fiecare părinte și copil a primit un scor al vorbirii despre stări mentale, constând din totalul referințelor realizate cu privire la stări mentale. Pentru a controla verbozitatea părinților și a copiilor, scorul părinților și al copiilor a fost calculat ca o proporție din numărul total de cuvinte rostite în timpul citirii cărții.

În timpul acestei sarcini, am observat, de asemenea, că părinții au folosit frecvent trei tipuri diferite de comentarii privind stările mentale: orientate către poveste (de exemplu, Băiatul credea că va găsi broasca în copac.; Câinele era speriat.), orientate către copil (de exemplu, Ce crezi că se va întâmpla în continuare?, De cine îți place mai mult?) și orientate către sine (de exemplu, Cred că băiatul caută broasca într-un loc greșit.; Cred că știu ce se întâmplă în continuare.). De asemenea, am observat o înclinație a părinților de a adresa copilului două tipuri de întrebări în timpul povestirii: una care încurajează discuția despre stările mentale (de exemplu, ce gândește băiatul?, cum se simte câinele?) versus una care încurajează discuția despre poveste (de exemplu, unde și-a căutat băiatul broasca?, ce a făcut câinele?). Prin urmare, am măsurat aceste diferențe, având un scor parental pentru fiecare categorie: stări mentale din poveste, stări mentale ale copilului și stări mentale proprii. În același timp, am calculat un scor de frecvență a numărului de întrebări adresate de părinte cu privire la stările mentale versus cu privire la poveste.

3.5.8. Evaluarea prosocialității

Sarcini privind comportamentul prosocial al copilului: Comportamentul prosocial a fost evaluat cu 4 sarcini diferite utilizate anterior în literatura de specialitate (Chernyak & Kushnir, 2013; Gross et al., 2015; Shoshani et al., 2022; Sticker et al., 2023), câte una pentru fiecare tip de comportament investigat: ajutor instrumental, alinare, împărțire și ajutor empatic.

Dezvoltarea a două noi sarcini de evaluare prosocială

Sarcini prosociale în timpul interacțiunii părinte-copil - ajutor instrumental și sarcină de alinare

Ambele sarcini de prosocialitate au fost concepute pentru a se integra cât mai natural posibil în contextul de laborator, pentru a decurge în mod natural din celelalte sarcini la care a participat diada, pentru a observa comportamentul copilului, al părintelui și interacțiunea diadei într-un mod cât mai apropiat de o observație în viața de zi cu zi.

Astfel, **sarcina instrumentală** a fost aplicată întotdeauna la sfârșitul puzzle-urilor Tangram. După ce părintele și copilul au rezolvat cele 3 puzzle-uri Tangram, experimentatorul a spus: "Acum urmează o altă sarcină interesantă. Înainte de asta, trebuie doar să adun toate aceste piese", în timp ce începe să pună piesele Tangram în punga lor de depozitare. După ce 3-4 piese au fost puse înăuntru, dacă niciunul dintre cei doi participanți nu ajută, experimentatorul adaugă: "Îmi va lua ceva timp să le adun pe toate singur". Sarcina este finalizată atunci când toate piesele Tangram sunt introduse în punga de depozitare, fie cu ajutorul participanților, fie strânse doar de către experimentator.

Sarcina de oferire de alinare a fost aplicată aleatoriu în momente diferite în timpul interacțiunii părinte-copil, într-una dintre pauzele dintre celelalte sarcini, într-un moment în care experimentatorul se afla într-o cameră adiacentă laboratorului, cu ușa dintre camere deschisă, dar departe de ochii părintelui și ai copilului. Experimentatorul s-a prefăcut că se lovește cu genunchiul de un dulap, astfel încât lovitura să producă un zgomot suficient de puternic pentru a fi auzit de diadă, spunând "ow, m-am lovit la genunchi" și apoi în decurs de 5 secunde "ouch, genunchiul meu", acordând 30 de secunde timp de reacție. După 30 de secunde, dacă nu există un răspuns direct din partea părintelui sau a copilului sau dacă părintele sau copilul intervine (de exemplu,

intră în cameră, întreabă dacă totul este în regulă, dacă s-a întâmplat ceva sau dacă este nevoie de ajutor), experimentatorul spune "M-am lovit la genunchi și mă doare un pic, dar acum mă simt mai bine, este în regulă să continuăm", sarcina este finalizată și se trece la următoarea sarcină.

Ambele sarcini au fost înregistrate audio-video și codate pe baza unei grile de observație. Am fost interesați atât de reacțiile verbale, cât și de cele non-verbale, la nivel parental, la nivel de copil și la nivel diadic. Tabelele 1 și 2 din anexe prezintă grila de observare detaliată pentru fiecare tip de sarcină. La codare, fiecare tip de reacție a primit un punctaj de 1, având, prin urmare, diverse punctaje pentru fiecare tip de ajutor, instrument și alinare. Fiecare scor este explicat în studiu și fiecare dintre sarcini a avut aceeași operaționalizare a scorului.

Discursul copiilor despre starea mentală: Am observat utilizarea de către copii a termenilor de stări mentale în discursul lor, în toate cele trei contexte, în timpul interacțiunii libere, al puzzle-urilor Tangram și al lecturii cărții. Am plasat toți termenii mentali în două categorii: centrați pe sine (de exemplu, cred, vreau, știu) și centrați pe ceilalți (de exemplu, știi?, ce crezi?). Am calculat un scor pentru fiecare sarcină ca o sumă a tuturor comentariilor privind stările mentale făcute de copil în acea sarcină specifică, calculând în același timp un scor global ca o sumă a tuturor termenilor utilizați privind stările mentale. De asemenea, am calculat un scor pentru fiecare dintre cele două categorii pe parcursul sarcinilor - un scor pentru stările mentale centrate pe sine și un scor pentru stările mentale centrate pe ceilalți.

Sarcinile ToM: Abilitățile ToM ale copiilor au fost evaluate cu 4 sarcini utilizate anterior în literatura de specialitate (Hughes et al., 2005; Wellman & Liu, 2004).

Eșantionul a fost recrutat din 2 grădinițe dintr-un oraș mare din centrul României. Directorii creșelor au fost contactați telefonic sau prin e-mail, li s-au oferit toate informațiile despre studiu și au fost rugați să colaboreze la proiect. După confirmarea colaborării, studiul a fost promovat prin intermediul rețelelor de comunicare specifice grădinițelor. Părinții care și-au exprimat dorința de a participa au primit un e-mail cu fișa informativă și consimțământul informat. După semnarea formularului de consimțământ, părintele și copilul s-au prezentat la Laboratorul de psihologie a dezvoltării și au luat parte la sarcini. Toate diadele au luat parte la sarcinile părinte-copil în aceeași ordine, mai întâi la cele 5 minute de interacțiune liberă, apoi la Tangram, unde fiecare dintre cele trei puzzle-uri a fost prezentat în ordinea crescătoare a dificultății, și în cele din urmă la sarcina de

citire a cărții. În pauzele dintre aceste sarcini, au fost introduse sarcinile de prosocialitate în context diadic, și anume ajutor instrumental și alinare. La sfârșitul acestei secțiuni, părintele a mers într-o cameră alăturată și a completat chestionarele furnizate, în timp ce copilul a luat parte la sarcinile de prosocialitate și ToM în context individual. Aceste sarcini au fost aplicate aleatoriu pentru a controla un posibil efect al ordinii de administrare. În ceea ce privește setul de chestionare completate de părinte, pentru SDQ, o versiune în limba română a chestionarelor era deja disponibilă, în timp ce pentru BES-A, PPPQ, EmQue și ERC toate elementele au fost traduse în limba română și traduse înapoi în engleză de un alt cercetător.

3.5.9. Rezultate și discuții

Acest studiu a extins cercetările anterioare prin investigarea comportamentului prosocial dintr-o perspectivă multinivelară, incluzând comportamentul prosocial al copilului manifestat în sarcini experimentale deja utilizate în literatură, comportamentul prosocial raportat de părinte și comportamentul prosocial manifestat în contexte prosociale noi în interacțiunea diadică părinte-copil. În același timp, am fost interesați să surprindem practicile de socializare a prosocialității părinților in situ, în două tipuri diferite de contexte prosociale, ajutorul instrumental și alinarea.

Acest studiu are mai multe puncte de noutate. În primul rând, am dezvoltat două noi sarcini prosociale care au fost derulate în contextul interacțiunii părinte-copil pentru a observa atât răspunsul copilului, cât și răspunsurile sau comentariile de încurajare ale părinților pentru a sprijini acțiunile prosociale ale copilului. În al doilea rând, am dezvoltat grile de observare specifice și am urmărit atât comportamentul general de încurajare al părintelui, cât și practicile parentale specifice de încurajare a prosocialității, cum ar fi eșafodajul parental (prin împingerea pieselor de puzzle spre copil pentru a crea invitația de a ajuta), contingența parentală (prin laudarea comportamentului copilului), susținerea autonomiei (prin încurajarea copilului să ajute și apoi retragerea treptată a implicării parentale în sarcină, lăsând copilul care a avut deja un comportament prosocial să ajute mai mult). În al treilea rând, pe lângă monitorizarea manifestării reale a comportamentului prosocial vizat, am monitorizat, de asemenea, răspunsurile prosociale care au avut la baza intenția de a oferi ajutor în contextul sarcinii de ajutorare instrumentală (de exemplu, copilul împinge piesele înspre experimentator, dar nu pune nicio piesă în sacul de depozitare, se uită la piesele de puzzle, la sac, la părinte, încercând să înțeleagă dacă trebuie făcut ceva etc.) sau manifestând preocupare empatică în contextul sarcinii de consolare (de ex., expresii faciale de îngrijorare, se uită spre camera în care s-a auzit sunetul loviturii, se uită întrebător la părinte etc.). În al patrulea

rând, am inclus evaluări ale comportamentului prosocial în 3 contexte diferite: singur cu experimentatorul, împreună cu părintele și din raportarea părintelui cu privire la prosocialitatea copilului. În plus, am evaluat, de asemenea, 4 tipuri diferite de comportament prosocial: ajutor instrumental, împărțire, consolare și ajutor empatic. În al cincilea rând, am fost interesați de evaluarea MM în contexte diferite, adaptând în diferite grade două evaluări din literatura de specialitate - interacțiunea liberă și o sarcină mai complexă - rezolvarea unui puzzle Tangram cu 3 niveluri diferite de dificultate. În plus, am fost interesați să investigăm relațiile dintre un număr variat de comportamente prosociale ale copiilor menționate mai sus și diverși factori individuali și contextuali care pot prezice dezvoltarea prosocială. Acest studiu a fost unul extins, luând în considerare mai multe tipuri de prosocialitate, mai multe contexte de exprimare a prosocialității și mai multe variabile care ar putea influența dezvoltarea prosocialității în perioada preșcolară.

Având în vedere dimensiunea redusă a eșantionului, toate rezultatele identificate trebuie interpretate cu precauție. Cu toate acestea, în cadrul acestor rezultate preliminare am identificat câteva tendințe interesante, prezentate în detaliu în studiu (a se vedea studiul 5 pentru o discuție mai complexă despre rezultate).

Am identificat mai mulți factori individuali care au prezis diferite tipuri de comportament prosocial la copii: *contagiunea emoțională a copilului* a prezis negativ comportamentul de consolare a copilului atunci când este singur cu experimentatorul, un rezultat în concordanță cu alte studii (Hoffman, 2001); *reglarea emoțională a copilului* a prezis pozitiv prosocialitatea raportată de părinte, o constatare în acord cu alte studii (Robson și colab, 2020); *scorul ToM al copilului, și anume pe sarcina Credință-Emoție*, a prezis pozitiv reacțiile prosociale ale copilului în ajutorul instrumental diadic, o constatare care este, de asemenea, în concordanță cu literatura de specialitate (Brazzelli și colab, 2022); *empatia copilului* raportată a prezis reacțiile prosociale ale copilului în ajutorul instrumental diadic, un rezultat în concordanță cu alte studii (Thompson, 2023); *dificultățile socio-emoționale ale copilului* (adică dificultățile de internalizare și externalizare) au prezis negativ prosocialitatea copilului raportată de părinți, un rezultat de asemenea în concordanță cu alte studii (Memmott-Elison et al., 2020).

De asemenea, am identificat mai mulți factori contextuali care au prezis diferite tipuri de comportament prosocial la copii: *MM parental*, evaluată cu metoda interviului, a prezis pozitiv reacțiile prosociale ale copilului în ajutorul instrumental diadic; *sprijinul pentru autonomie parentală* în sarcina de ajutor instrumental diadic a prezis pozitiv atât reacțiile prosociale ale

copilului în sarcina de consolare diadică, cât și comportamentul de împărțire al copilului atunci când este singur cu experimentatorul.

În același timp, am identificat unii *factori parentali* care au prezis pozitiv comentariile de încurajare ale părinților în timpul ambelor sarcini prosociale diadice: în sarcina de ajutor instrumental diadic, *empatia cognitivă parentală* a prezis pozitiv comentariile de încurajare ale părinților; în sarcina de consolare diadică, *MM sincronizat la mintea copilului (engl. attuned) evaluat în sarcinile Tangram și înclinația parentală de a adresa întrebări privind stările mentale în timpul citirii cărții* au prezis pozitiv comentariile de încurajare ale părinților.

În același timp, am observat unele relații între variabilele copilului și cele parentale care ar putea fi interpretate ca tendința părinților de a-și modela răspunsul în funcție de abilitățile mentale și comportamentul copilului. Mai precis, reacțiile copilului în sarcina de ajutor instrumental diadic au prezis pozitiv încurajarea părinților în aceeași sarcină. De asemenea, reacțiile copilului în sarcina de consolare în diadă au prezis pozitiv comentariile de încurajare ale părinților în aceeași sarcină. Aceste rezultate sugerează că, cu cât părinții au încurajat mai mult prosocialitatea, cu atât mai multe reacții prosociale au arătat copiii în ambele sarcini de prosocialitate în diadă. În plus, înclinația copilului de a utiliza stările mentale în discuțiile lor în sarcina de interacțiune liberă a prezis negativ încurajarea părinților, iar ToM de ordin II a prezis negativ comentariile de încurajare ale părinților, ambele în cadrul aceleiași sarcini de ajutor instrumental în diadă.

În concluzie, în ciuda faptului că este un studiu preliminar, acesta îmbunătățește înțelegerea relației complexe dintre factorii individuali și contextuali și comportamentul prosocial al copilului. Rezultatele actuale ar putea fi interpretate ca subliniind interacțiunile dinamice dintre părinte și copil în contextul dezvoltării prosociale și importanța luării în considerare a diferitelor contexte de oferire a ajutorului atunci când se investighează prosocialitatea copilului. În plus, aceste rezultate ar putea sublinia importanța studierii comportamentului prosocial al copiilor în contexte diadice pentru a surprinde mai bine dinamica relației părinte-copil și măsura în care practicile de socializare a prosocialității ale părinților promovează dezvoltarea și manifestarea comportamentului prosocial al copiilor.

4. Capitolul 4. DISCUȚII GENERALE ȘI CONCLUZII

Obiectivul principal al acestei teze a fost de a investiga factorii individuali și contextuali implicați în dezvoltarea prosocială în perioada preșcolară. Pe baza modelului euristic al comportamentului prosocial (Eisenberg et al., 2006; Spinrad & Eisenberg, 2023), un model integrativ al factorilor implicați în dezvoltarea comportamentului prosocial, am investigat atât factorii individuali, cât și factorii contextuali care sunt considerați a juca un rol important în prosocialitatea copilului.

Ne-am angajat într-o explorare multidimensională, luând în considerare nu numai raportările părinților cu privire la prosocialitatea copilului, ci și comportamentele observate ale copilului (de exemplu, ajutor instrumental fără costuri sau care implică un cost personal, împărțire, alinare, ajutor empatic).

În ceea ce privește nivelul individual, ne-am concentrat asupra diferitelor variabile care țin de copil presupuse a fi relevante pentru dezvoltarea prosocială, atât raportate de părinți (de exemplu, trăsături temperamentale, empatie, reglarea emoțiilor, dificultăți socio-emoționale), cât și evaluate prin sarcini (de exemplu, ToM). În ceea ce privește nivelul contextual, am examinat diverse variabile legate de părinți, atât autoraportate (de exemplu, structurarea sinelui, valorile, practicile parentale de socializare a prosocialității, empatia), cât și evaluate prin sarcini (de exemplu, practicile parentale de socializare a prosocialității). De asemenea, am luat în considerare anumiți factori socio-demografici (de exemplu, vârsta și sexul părinților, nivelul de educație, numărul de copii și vârsta și sexul copiilor).

Fiecare studiu s-a concentrat pe modul în care cel puțin unul dintre factorii menționați mai sus a fost legat de dezvoltarea prosocialității, atât la nivel parental, evaluând predictorii practicilor parentale de socializare a prosocialității, cât și la nivel de copil, evaluând predictorii și moderatorii comportamentelor prosociale ale copilului. De asemenea, este important de remarcat faptul că am avut un interval variat de vârste în toate cele patru studii empirice (de la 3 la 7 ani), ceea ce a condus la variații în dezvoltarea socio-cognitivă și emoțională a copiilor. În cele ce urmează, vom analiza fiecare studiu, discutând obiectivele și rezultatele acestora.

În **Studiul 1**, am efectuat o revizuire critică a literaturii privind abilitățile parentale de mentalizare, discutând într-o abordare comparativă trei constructe majore care fac parte din acest concept umbrelă de mentalizare: mind-mindedness, abilități parentale de reflecție și insightfulness. Obiectivul acestei sinteze critice a fost dublu: în primul rând, să abordeze lacuna din literatura de

specialitate cu privire la măsura în care aceste concepte se suprapun sau investighează diferite fațete ale abilităților de mentalizare (McMahon & Bernier, 2017) și, în al doilea rând, să identifice un construct în cadrul acestei umbrele de mentalizare parentală care ar putea fi legat de dezvoltarea prosocială a copiilor. Astfel, în studiul 1, ne-am concentrat pe nivelul de socializare al modelului euristic al comportamentului prosocial (Eisenberg și colab., 2006; Spinrad & Eisenberg, 2023).

În **Studiul 2**, rămânând în domeniul factorilor contextuali legați de părinte, ne-am propus să investigăm contextul dezvoltării prosocialității prin practicile parentale de socializare prosocială. În același timp, deoarece părinții nu manifestă aceste practici în vid, am considerat important să luăm în considerare temperamentul copilului, despre care se știe că influențează și este influențat de factorii parentali (Kärtner & Köster, 2024; Putnam et al., 2024; Reiss et al., 2022). Rezultatele au arătat că diferite variabile au un rol predictiv pentru fiecare practică de socializare parentală investigată. Pentru practica de conștientizare a stărilor interne, scorul universalism-toleranță a fost un predictor semnificativ din punct de vedere statistic, în timp ce controlul inhibitor temperamental al copilului a fost un predictor marginal. Contingența parentală a fost prezisă pozitiv de trăsăturile temperamentale ale copilului de teamă, tristețe și control inhibitor marginal, în timp ce scorul global de socializarea parentală a prosocialității a fost prezis pozitiv de trăsăturile de teamă și control inhibitor. Astfel, în **studiul 2**, ne-am concentrat pe nivelul de socializare al modelului euristic al comportamentului prosocial (Eisenberg și colab., 2006; Spinrad & Eisenberg, 2023).

În **Studiul 3**, pe baza Studiului 1, în care am identificat conceptul de mind-mindedness ca o variabilă de interes, și a Studiului 2, în care am identificat temperamentul ca un factor important în dezvoltarea prosocialității, am extins investigația prosocialității prin măsurarea directă a comportamentului prosocial al copiilor prin sarcini experimentale. În plus, având în vedere importanța abilităților de teorie a minții în înțelegerea perspectivelor și nevoilor celorlalți (Brazzelli et al., 2022; Paulus, 2023), am inclus, de asemenea, o evaluare a acestor abilități prin sarcini experimentale. Scopul acestui studiu a fost de a examina relația dintre MM și comportamentul prosocial, precum și rolul moderator al temperamentului și al abilităților ToM în această relație. Rezultatele au arătat interacțiuni complexe: MM a prezis pozitiv comportamentul de alinare al preșcolarilor numai la cei cu niveluri scăzute de ToM, respectiv cu teamă temperamentală scăzută, în timp ce MM a prezis negativ comportamentul de alinare la copiii cu niveluri ridicate de teamă. Astfel, în Studiul 3, ne-am concentrat pe două niveluri ale modelului euristic al comportamentului prosocial (Eisenberg et al., 2006; Spinrad & Eisenberg, 2023), nivelul

socializării, prin conceptul MM, și nivelul dezvoltării sociocognitive antecedente, caracteristicile dispoziționale și variabilele persoanei, prin investigarea ToM și a trăsăturilor temperamentale.

În **studiul 4**, obiectivul a fost de a investiga potențialele beneficii aditive ale diferitelor caracteristici ale părinților și copiilor pentru dezvoltarea prosocială a copiilor. Având în vedere că factorii parentali și ai copilului funcționează rareori independent în prezicerea rezultatelor copilului și că beneficiile interactive ale acestor factori asupra dezvoltării prosociale rămân puțin înțelese în literatură (Yavuz et al., 2022), acest studiu a urmărit să abordeze această lacună în literatură prin explorarea potențialelor efecte cumulative ale caracteristicilor parentale și ale copilului asupra dezvoltării prosociale a copiilor în timpul preșcolarității, controlând în același timp variabilele demografice. Am luat în considerare variabilele individuale (de exemplu, empatia copilului, reglarea emoțiilor și dificultățile socio-emoționale) și contextuale (de exemplu, MM parental, empatia și practicile de socializare a prosocialității) despre care se știe că prezic independent comportamentul prosocial al copilului. Rezultatele au subliniat importanța abilităților de reglare a emoțiilor în perioada preșcolară, sugerând că un nivel mai ridicat al abilităților de reglare emoțională prezice un comportament prosocial, în timp ce un nivel mai ridicat de labilitate emoțională, caracterizat prin dereglare emoțională, afecte mai negative și schimbări de dispoziție prezice un comportament mai puțin prosocial.

Abilitățile de reglare emoțională ale copilului au fost un predictor al comportamentului prosocial peste variabilele sociodemografice și alte variabile parentale și ale copilului, aceste rezultate evidențiind un rol cheie jucat de aceste abilități de gestionare optimă a emoțiilor într-un context prosocial. Astfel, în studiul 4, ne-am concentrat pe patru niveluri ale modelului euristic al comportamentului prosocial (Eisenberg et al, 2006; Spinrad & Eisenberg, 2023): nivelul socializării (prin MM, empatia părinților și practicile de socializare a prosocialității), nivelurile dezvoltării sociocognitive antecedente, caracteristicilor dispoziționale și variabilelor personale și reacțiilor emoționale (prin empatia copilului, reglarea emoțiilor și dificultățile socio-emoționale) și nivelul caracteristicilor personale relevante (prin luarea în considerare a sexului și vârstei copilului, a numărului de frați din familie, a nivelului de educație al părinților).

În **studiul 5**, cercetarea a urmărit să evalueze mai în profunzime prosocialitatea și abilitățile de mentalizare ale părinților. În primul rând, am evaluat 4 tipuri diferite de comportament prosocial: ajutor instrumental, împărtășire, alinare și ajutor empatic. În același timp, spre deosebire de studiul 3, în care ne-am confruntat cu un efect de plafon la sarcina de ajutor instrumental, marea majoritate

a copiilor obținând scoruri ridicate, în acest studiu am utilizat o sarcină de ajutor instrumental mai complexă, care implică un cost personal. De asemenea, în acest studiu, am folosit două sarcini de prosocialitate dezvoltate pentru a surprinde comportamentul prosocial al copilului în timpul interacțiunii cu părintele, pentru a evalua măsura în care părintele manifestă, de asemenea, reacții de încurajare și sprijin pentru comportamentul prosocial. În al doilea rând, am evaluat abilitățile de mentalizare parentală în 4 moduri: MM utilizând metoda interviului, MM într-o interacțiune părinte-copil de joc liber, MM în sarcini de rezolvare a puzzle-ului Tangram și discursul părinților despre stări mentale - atât pe parcursul sarcinilor menționate anterior, cât și în timpul unei sarcini de citire a unei cărți fără cuvinte.

Având în vedere dimensiunea redusă a eșantionului, rezultatele acestui studiu ar trebui cu siguranță interpretate cu prudență, dar au apărut tendințe interesante, dezvăluind predictorii individuali și contextuali ai prosocialității copilului. Am identificat factori individuali (de exemplu, contagiunea emoțională a copilului, reglarea emoțională, abilitățile ToM, empatia copilului, dificultățile socio-emoționale ale copilului) și factori contextuali (de exemplu, MM-interviu, sprijinul parental pentru autonomie) care au prezis diferite tipuri de prosocialitate a copilului. Noile măsurători prosociale au capturat dinamica relațională, părinții încurajând mai mult în sarcina instrumentală decât în sarcina de alinare și părinții părănd să reacționeze în funcție de nevoile copilului, încurajând mai mult atunci când copilul a folosit un vocabular de stare mentală mai scăzut sau când au avut dificultăți cu abilitățile ToM. În cadrul acestor noi evaluări, am identificat, de asemenea, factori parentali care au prezis în mod pozitiv comentariile de încurajare ale părinților, și anume empatia cognitivă a părinților, MM sincronizat la mintea copilului (evaluat în sarcinile Tangram) și înclinația părinților de a adresa întrebări privind stările mentale (în timpul citirii cărții). De asemenea, merită menționate rezultatele care arată că prosocialitatea copilului într-un context a prezis pozitiv prosocialitatea copilului într-un alt context diferit sau un tip de comportament prosocial într-un context a prezis pozitiv un alt tip de comportament prosocial. Deși studiile arată rareori o relație între diferite comportamente prosociale, examinarea prosocialității într-un context diadic părinte-copil poate fi de natură să surprindă noi fațete ale prosocialității și sprijinul de care copilul are nevoie pentru a manifesta răspunsuri prosociale mai avansate sau complexe. Acesta este primul studiu care evidențiază astfel de relații complexe.

Astfel, în studiul 5, ne-am concentrat pe șase niveluri ale modelului euristic al comportamentului prosocial (Eisenberg et al, 2006; Spinrad & Eisenberg, 2023): nivelul de

socializare (prin MM, empatia părinților, discursul despre stări mentale al părinților și practicile de socializare prosocială), dezvoltarea sociocognitivă antecedentă, caracteristicile dispoziționale și variabilele personale și nivelurile reacțiilor emoționale (prin empatia copilului, reglarea emoțională și dificultățile socio-emoționale și discursul despre stări mentale), nivelul caracteristicilor personale relevante (prin luarea în considerare a sexului și vârstei copilului, numărul de frați din familie, nivelul de educație al părinților), ierarhia obiectivelor personale într-o anumită situație (prin sarcina în care copilul trebuie să aleagă între două obiective, fie obiectivul cu câștig personal - continuarea unui joc distractiv, fie obiectivul cu cost pentru sine - renunțarea la joc și oferirea de ajutor experimentatorului) și nivelul caracteristicilor situației (prin evaluarea comportamentului prosocial în două contexte diferite - atunci când copilul este singur cu experimentatorul și atunci când se află în interacțiune diadică cu părintele).

4.1. Contribuții teoretice și empirice

În general, rezultatele noastre aduc contribuții teoretice și empirice la modelul euristic al comportamentului prosocial (Eisenberg et al., 2006; Spinrad & Eisenberg, 2023), pe de o parte susținând rolurile propuse ale diferitelor variabile în susținerea dezvoltării prosociale a copilului, iar pe de altă parte, contribuind la noi perspective privind importanța unor variabile specifice. Pentru un rezumat al contribuțiilor teoretice și empirice ale prezentei teze, a se vedea tabelul 1.

Tabelul 1

Rezumatul principalelor contribuții teoretice și empirice

Contribuții teoretice și empirice privind dezvoltarea prosocială - la nivelul părinților
- Abordând lacuna din literatura de specialitate, am analizat într-o sinteză critică 3 concepte centrale pentru termenul umbrelă de mentalizare parentală (mind-mindedness, funcționarea reflexivă parentală și insightfulness), subliniind într-o comparație comprehensivă asemănări și diferențe în definițiile și operaționalizările, măsurarea și corelatele acestor concepte. - Având în vedere lipsa studiilor pe această temă, am analizat practicile parentale specifice de socializare a prosocialității (de exemplu, conștientizarea stărilor interne, contingența și eșafodaj) utilizând o măsură de autoraportare. - Încercând să înțelegem în profunzime socializarea prosocialității, am testat rolul modelului cultural parental indexat ca fiind conceptualizarea sinelui și valorile părintelui ca predictor al practicilor parentale de socializare a prosocialității, controlând în același timp pentru temperamentul copilului - rezultatele au subliniat faptul că părinții pot răspunde diferit și pot utiliza diverse practici de socializare a prosocialității în raport cu copiii lor, pe baza propriilor valori (de exemplu, universalism – toleranță, în acest studiu), precum și a trăsăturilor temperamentale ale copilului (de exemplu, frica, tristețea, controlul inhibitor).

Contribuții teoretice și empirice privind dezvoltarea prosocială - la nivel de copil

- Am investigat diferite tipuri de prosocialitate a copilului, trei tipuri în Studiul 3 (ajutor instrumental, împărțire și consolare), un tip în Studiul 4 (raportat de părinți) și cinci tipuri în Studiul 5 (ajutor instrumental, împărțire, consolare, ajutor empatic, împreună cu raportarea părintelui).

- Pe baza rezultatelor celui de-al treilea studiu, am folosit diferite sarcini prosociale cu copiii:

În studiul 3 am folosit o sarcină de ajutor instrumental fără costuri, în timp ce în studiul 5 am folosit o sarcină experimentală de ajutor instrumental mai complexă, care implică costuri personale.

În Studiul 3 am folosit o sarcină de împărțire în care copilul putea împărți autocolante cu un alt copil necunoscut, cu care experimentatorul se va întâlni mai târziu, în timp ce în Studiul 5 am folosit o sarcină de împărțire în care destinatarul era o jucărie tristă cu care copilul interacționase deja.

- În studiul 5, am investigat prosocialitatea copilului în trei contexte diferite - când copilul era singur cu experimentatorul, când copilul era în interacțiune cu părintele și comportamentul prosocial raportat de părinți.

Contribuții teoretice și empirice privind dezvoltarea prosocială - nivel diadic

- Abordând această lacună din literatura de specialitate, am analizat pentru prima dată relația dintre MM și comportamentul prosocial evaluat prin sarcini, luând în considerare factorii copilului ca potențiali moderatori, și anume trăsăturile temperamentale și abilitățile ToM - rezultatele au arătat că frica și ToM de ordinul II sunt moderatori ai acestei relații.
- Am testat un model mai cuprinzător care include factori contextuali (MM parental, empatie și practici de socializare prosocială) și individuali (empatia copilului, reglarea emoțiilor și dificultăți socio-emoționale) ca potențiali predictorii - rezultatele au subliniat rolul important al reglării emoționale a copilului în contextul prosocialității.
- Încercând să înțelegem în profunzime socializarea parentală a prosocialității, am analizat practicile specifice de socializare ale părinților in situ, utilizând două măsuri special dezvoltate pentru această teză care surprind interacțiunea părinte-copil în timpul a două contexte prosociale, ajutor instrumental și alinare - rezultatele au subliniat faptul că părinții raportează niveluri ridicate de practici de socializare a prosocialității, dar acestea au fost surprinse in situ mai mult în sarcina de ajutor instrumental decât în cea de alinare + acest tip de practici pare să fie influențat de factorii parentali (de ex. empatia cognitivă parentală, MM parental sincronizat la mintea copilului evaluat în sarcinile Tangram și înclinația parentală de a adresa întrebări privind stările mentale în timpul citirii cărții) și factorii copilului (de ex. discursul despre stări mentale al copilului și ToM).
- Am inclus evaluări ale diferitelor fațete ale abilităților de mentalizare ale părinților, folosind trei contexte pentru a măsura MM (interviu, interacțiune liberă și rezolvarea puzzle-ului Tangram) și două modalități de măsurare a discursului despre stări mentale al părinților (prin sarcini de interacțiune liberă și de rezolvare a puzzle-urilor Tangram și într-o sarcină de citire a unei cărți fără cuvinte).

Contribuții metodologice

Pentru un rezumat al contribuțiilor metodologice ale prezentei teze, a se vedea tabelul 2.

Tabelul 2

Rezumatul principalelor contribuții metodologice

- Am testat diverse ipoteze derivate din modelul euristic al comportamentului prosocial (Eisenberg et al., 2006; Spinrad & Eisenberg, 2023) .
- Am dezvoltat două sarcini pentru a evalua comportamentul prosocial al copilului și practicile parentale de socializare a prosocialității în interacțiunea diadică părinte-copil.
- Am adaptat și calibrat măsurătorile pentru MM la părinții copiilor preșcolari, în cadrul unei sarcini structurate (sarcina de rezolvare a puzzle-ului Tangram) și o situație de interacțiune liberă.
- Am replicat rezultate ale studiilor anterioare cu o abordare mai fină a măsurării MM și prosocialității.

Implicații practice - politici de intervenție

Pentru un rezumat al contribuțiilor practice ale prezentei teze, a se vedea tabelul 3.

Tabelul 3

Rezumatul principalelor contribuții practice

- Rezultatele noastre pot informa viitoarele intervenții care vizează dezvoltarea prosocială a copilului, după cum urmează:
 - în ceea ce privește factorii individuali - rezultatele subliniază importanța susținerii dezvoltării abilităților de ToM și de reglare emoțională la copii
 - în ceea ce privește factorii contextuali - rezultatele subliniază importanța dezvoltării valorilor prosociale la părinți și importanța dezvoltării abilităților de mentalizare (MM și înclinația spre a folosi un discurs despre stări mentale), precum și a atenției la trăsăturile temperamentale ale copilului și a sprijinului pentru autonomia parentală în contexte prosociale.

4.2. Limite

Cercetarea de față a avut anumite limite, evidențiate în secțiunea de discuții a fiecărui studiu. Cu toate acestea, în toate cele patru studii empirice, este important să menționăm că am avut eșantioane relativ mici de participanți și, în general, eșantioane compuse predominant din mame. Chiar dacă în contextul cultural românesc mamele sunt, de obicei, principalii îngrijitori, ar fi important să investigăm în profunzime și factorii paterni implicați în dezvoltarea prosocială, având în vedere rolul critic pe care aceștia îl joacă în dezvoltarea copilului în general.

În plus, am dori să subliniem faptul că măsurătorile de evaluare a mentalizării în interacțiunea părinte-copil dincolo de vârsta de 12 luni sunt destul de rare și / sau insuficient adaptate pentru copiii mai mari (a se vedea Studiul 5). Astfel, nu putem fi siguri că MM a fost surprins în mod optim, așa cum ar fi fost într-o situație ideală, cu sarcini bine stabilite în literatură pentru MM în interacțiunea cu copiii preșcolari. În aceeași ordine de idei, am dezvoltat două noi măsurători ale prosocialității copilului în interacțiunea diadică cu părintele, din nou metode de evaluare necesare și importante pentru a evidenția sprijinul și reacțiile părinților și manifestarea prosocialității copilului în contextul interacțiunii părinte-copil, dar care nu au fost utilizate în alte studii. Prin urmare, deși aceste sarcini pot îmbunătăți validitatea ecologică a conceptelor de prosocialitate și MM în copilărie, este necesară prudență în interpretarea rezultatelor. Așadar, cercetările viitoare ar trebui să se concentreze pe dezvoltarea unor instrumente adaptate pentru investigarea variabilelor relevante.

4.3. Concluzii finale

În concluzie, pe baza cadrului modelului euristic al comportamentului prosocial (Eisenberg et al., 2006; Spinrad & Eisenberg, 2023), această teză aduce contribuții teoretice, empirice, metodologice și practice importante care avansează înțelegerea asupra dezvoltării prosocialității la copii prin evidențierea factorilor individuali și contextuali care pot sprijini sau împiedica manifestarea comportamentului prosocial la preșcolari. În plus, această lucrare lărgeste orizontul cercetării privind comportamentul prosocial la copii prin dezvoltarea a două instrumente de studiu al prosocialității care pot surprinde atât manifestarea comportamentului prosocial al copilului în două contexte diferite, ajutor instrumental și alinare, cât și răspunsurile de socializare a prosocialității manifestate de părinte in situ. În același timp, această lucrare extinde, de asemenea, domeniul de cercetare privind abilitățile de mentalizare ale părinților de copii preșcolari prin

dezvoltarea și adaptarea a două instrumente pentru a studia MM în observație directă a interacțiunii părinte-copil.

Bibliografie

- Adynski, H., Propper, C., Beeber, L., Gilmore, J. H., Zou, B., & Santos Jr, H. P. (2024). The role of emotional regulation on early child school adjustment outcomes. *Archives of Psychiatric Nursing*, 51, 201-211.
- Ahrnberg, H., Pajulo, M., Scheinin, N. M., Karlsson, L., Karlsson, H., & Karukivi, M. (2020). Association between parental alexithymic traits and self-reported postnatal reflective functioning in a birth cohort population. Findings from the FinnBrain Birth Cohort Study. *Psychiatry Research*, 286, 112869. doi:10.1016/j.psychres.2020.112869
- Aldrich, N. J., Chen, J., & Alfieri, L. (2021). Evaluating associations between parental mind-mindedness and children's developmental capacities through meta-analysis. *Developmental Review*, 60, 100946. <https://doi.org/10.1016/j.dr.2021.100946>
- Arikan, G., & Kumru, A. (2020). Patterns of associations between maternal symptoms and child problem behaviors: the mediating role of mentalization, negative intentionality, and unsupportive emotion socialization. *Child Psychiatry and Human Development*, 1-14. doi:10.1007/s10578-020-01046-w
- Au, A. K. Y., Chen, S. X., & Cross, S. E. (2020). Selfhood and self-construal. In F. M. Cheung & D. F. Halpern (Eds.), *The Cambridge handbook of the international psychology of women* (pp. 179–189). Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/9781108561716.017>
- Baptista, J., Osório, A., Martins, E. C., Castiajo, P., Barreto, A. L., Mateus, V., Soares, I., & Martins, C. (2017). Maternal and Paternal Mental-state Talk and Executive Function in Preschool Children. *Social Development*, 26(1), 129–145. <https://doi.org/10.1111/sode.12183>
- Bardack, S. R., & Widen, S. C. (2019). Emotion Understanding and Regulation: Implications for Positive School Adjustment. In V. LoBue, K. Pérez-Edgar, & K. A. Buss (Eds.), *Handbook of Emotional Development* (pp. 479–491). Springer International Publishing. https://doi.org/10.1007/978-3-030-17332-6_19
- Bates, J. E., & Pettit, G. S. (2015). Temperament, parenting, and social development. In J. E. Grusec & P. D. Hastings (Eds.), *Handbook of socialization: Theory and research* (2nd ed., pp. 372–397). The Guilford Press. <https://psycnet.apa.org/record/2015-05080-016>

- Beaudoin, C., Leblanc, É., Gagner, C., & Beauchamp, M. H. (2020). Systematic review and inventory of theory of mind measures for young children. *Frontiers in psychology, 10*, 2905.
- Becher, T., Essler, S., Pletti, C., & Paulus, M. (2023). Compliance or empathy—What links maternal sensitivity and toddlers' emotional helping?. *Journal of Experimental Child Psychology, 226*, 105547.
- Bendel-Stenzel, L. C., An, D., & Kochanska, G. (2024). Elucidating mechanisms linking mothers' and fathers' mind-mindedness in infancy with children's self-regulation at early preschool age. *Journal of experimental child psychology, 238*, 105782.
<https://doi.org/10.1016/j.jecp.2023.105782>
- Bernier, A., McMahon, C. A., & Perrier, R. (2017). Maternal mind-mindedness and children's school readiness: A longitudinal study of developmental processes. *Developmental Psychology, 53*(2), 210–221. <https://doi.org/10.1037/dev0000225>
- Berthelot, N., Lemieux, R., Garon-Bissonnette, J., Lacharité, C., & Muzik, M. (2019). The protective role of mentalizing: Reflective functioning as a mediator between child maltreatment, psychopathology and parental attitude in expecting parents. *Child Abuse and Neglect, 95*, 104065. doi:10.1016/j.chiabu.2019.104065
- Bigelow, A. E., Power, M., Bulmer, M., & Gerrior, K. (2015). The Relation between Mothers' Mirroring of Infants' Behavior and Maternal Mind-Mindedness. *Infancy, 20*(3), 263–282.
<https://doi.org/10.1111/infa.12079>
- Blair, B. L., Perry, N. B., O'Brien, M., Calkins, S. D., Keane, S. P., & Shanahan, L. (2015). Identifying developmental cascades among differentiated dimensions of social competence and emotion regulation. *Developmental psychology, 51*(8), 1062.
- Bornstein, M. H. (2016). Determinants of parenting. In D. Cicchetti (Ed.), *Developmental psychopathology: Risk, resilience, and intervention* (3rd ed., pp. 180–270). John Wiley & Sons, Inc. <https://doi.org/10.1002/9781119125556.devpsy405>
- Bornstein, M. H. (2024). Parenting as Panacea: Toward Generational Advancements of Early Character Virtues and Mature Civic Responsibility. In *The Routledge International Handbook of Multidisciplinary Perspectives on Character Development, Volume II*. Routledge.

- Bower, A. A., & Casas, J. F. (2016). What parents do when children are good: Parent reports of strategies for reinforcing early childhood prosocial behaviors. *Journal of child and family studies*, 25(4), 1310-1324. <https://doi.org/10.1007/s10826-015-0293-5>
- Brazzelli, E., Grazzani, I., Pepe, A., Ornaghi, V., & Conte, E. (2019). Parental socialization of prosocial development: psychometric properties of the Parental Prosocial Practices Questionnaire (PPPQ). In *19th European Conference on Developmental Psychology- Abstract Book* (pp. 717-717).
- Brazzelli, E., Pepe, A., & Grazzani, I. (2022). Prosocial Behavior in Toddlerhood: The Contribution of Emotion Knowledge, Theory of Mind, and Language Ability. *Frontiers in psychology*, 13, 897812. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2022.897812>
- Brophy-Herb, H. E., Lawler, J. M., Stacks, A. M., Freeman, S. E., Pitzen, J., Riggs, J., ... & Rosenblum, K. L. (2023). Longitudinal associations between parental reflective functioning and maternal mind-mindedness. *Journal of Family Psychology*, 37(6), 830.
- Brown, M. P., Ng, R., Lisle, J., Koenig, M., Sannes, D., Rogosch, F., & Cicchetti, D. (2023). Mind-mindedness in a high-risk sample: Differential benefits for developmental outcomes based on child maltreatment. *Developmental Psychology*, 59(6), 1126–1135. <https://doi.org/10.1037/dev0001506>
- Brownell, C. A. (2013). Early development of prosocial behavior: Current perspectives. *Infancy*, 18(1), 1-9.
- Budescu, D. V. (1993). Dominance analysis: a new approach to the problem of relative importance of predictors in multiple regression. *Psychological bulletin*, 114(3), 542.
- Callaghan, T., & Corbit, J. (2018). Early prosocial development across cultures. *Current opinion in psychology*, 20, 102-106.
- Callaghan, T., & Corbit, J. (2023). Culture and Prosociality. In T. Malti & M. Davidov (Eds.), *The Cambridge Handbook of Prosociality: Development, Mechanisms, Promotion* (pp. 477–500). Cambridge: Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/9781108876681.027>
- Camisasca, E., Miragoli, S., Ionio, C., Milani, L., & Di Blasio, P. (2018). Post-partum depressive symptoms and child behavior: The mediational role of maternal mind-mindedness. *Children's Health Care*, 47(2), 165-183. doi:10.1080/ 02739615.2017.1318389

- Camoirano, A. (2017). Mentalizing makes parenting work: A review about parental reflective functioning and clinical interventions to improve it. *Frontiers in Psychology*, 8, 14. doi:10.3389/fpsyg.2017.00014
- Camras, L. A. (2019). Facial Expressions Across the Life Span. In V. LoBue, K. Pérez-Edgar, & K. A. Buss (Eds.), *Handbook of Emotional Development* (pp. 83–103). Springer International Publishing. https://doi.org/10.1007/978-3-030-17332-6_5
- Carré, A., Stefaniak, N., d'Ambrosio, F., Bensalah, L., & Besche-Richard, C. (2013). The Basic Empathy Scale in adults (BES-A): factor structure of a revised form. *Psychological assessment*, 25(3), 679.
- Cheng, N., Lu, S., Archer, M., & Wang, Z. (2018). Quality of Maternal Parenting of 9-Month-Old Infants Predicts Executive Function Performance at 2 and 3 Years of Age. *Frontiers in psychology*, 8, 2293. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2017.02293>
- Chernyak, N., & Kushnir, T. (2013). Giving Preschoolers Choice Increases Sharing Behavior. *Psychological Science*, 24(10), 1971–1979. <https://doi.org/10.1177/0956797613482335>
- Clément, F., & Dukes, D. (2017). Social Appraisal and Social Referencing: Two Components of Affective Social Learning. *Emotion Review*, 9(3), 253–261. <https://doi.org/10.1177/1754073916661634>
- Colonnesi, C., van Polanen, M., Tavecchio, L. W. C., & Fukkink, R. G. (2017). Mind-Mindedness of Male and Female Caregivers in Childcare and the Relation to Sensitivity and Attachment: An Exploratory Study. *Infant Behavior and Development*, 48, 134–146. <https://doi.org/10.1016/j.infbeh.2017.04.006>
- Colonnesi, C., Zeegers, M. A. J., Majdandžić, M., van Steensel, F. J. A., & Bögels, S. M. (2019). Fathers' and Mothers' Early Mind-Mindedness Predicts Social Competence and Behavior Problems in Childhood. *Journal of Abnormal Child Psychology*, 47(9), 1421–1435. <https://doi.org/10.1007/s10802-019-00537-2>
- Costantini, A., Coppola, G., Fasolo, M., & Cassibba, R. (2017). Preterm birth enhances the contribution of mothers' mind-mindedness to infants' expressive language development: A longitudinal investigation. *Infant Behavior and Development*, 49, 322–329. doi:10.1016/j.infbeh.2017.10.006

- Cooke, D., Priddis, L., Luyten, P., Kendall, G., & Cavanagh, R. (2017). Paternal and maternal reflective functioning in the Western Australian Peel child health study. *Infant Mental Health Journal*, 38(5), 561-574. doi:10.1002/imhj.21664
- Dahl, A. (2018). How, not whether: Contributions of others in the development of infant helping. *Current Opinion in Psychology*, 20, 72-76.
<https://doi.org/10.1016/j.copsyc.2017.07.038>
- Dai, Q., Lim, A. K., & Xu, Q. J. (2019). The relations between maternal mind-mindedness, parenting stress and obstetric history among Chinese mothers. *Early Child Development and Care*, 189(9), 1411-1424. doi:10.1080/03004430.2017.1385608
- Dai, Q., Yang, G., Hu, C., Wang, L., Liu, K., Guang, Y., ... & Feng, Z. (2017). The alienation of affection toward parents and influential factors in Chinese left-behind children. *European Psychiatry*, 39, 114-122.
- Daniel, E., Madigan, S., & Jenkins, J. (2016). Paternal and maternal warmth and the development of prosociality among preschoolers. *Journal of Family Psychology*, 30(1), 114.
- Davidov, M., & Grusec, J. E. (2023). Parenting and Children's Prosociality: Multiple Pathways to Socialization. In T. Malti & M. Davidov (Eds.), *The Cambridge Handbook of Prosociality: Development, Mechanisms, Promotion* (pp. 361–387). Cambridge: Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/9781108876681.021>
- Davidov, M., & Grusec, J. E. (2023). Parenting and Children's Prosociality: Multiple Pathways to Socialization. In T. Malti & M. Davidov (Eds.), *The Cambridge Handbook of Prosociality: Development, Mechanisms, Promotion* (pp. 361–387). Cambridge: Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/9781108876681.021>
- Davidov, M., Paz, Y., Roth-Hanania, R., Uzefovsky, F., Orlitsky, T., Mankuta, D., & Zahn-Waxler, C. (2021). Caring babies: Concern for others in distress during infancy. *Developmental Science*, 24(2), e13016. <https://doi.org/10.1111/desc.13016>
- Davidov, M., Zahn-Waxler, C., Roth-Hanania, R., & Knafo, A. (2013). Concern for others in the first year of life: Theory, evidence, and avenues for research. *Child Development Perspectives*, 7(2), 126-131.

- De France, K., & Hollenstein, T. (2022). Emotion Regulation Strategy Use and Success During Adolescence: Assessing the Role of Context. *Journal of Research on Adolescence*, 32(2), 720–736. <https://doi.org/10.1111/jora.12672>
- De Roo, M., Fraser, S. N., Rempel, G. R., & Wong, G. (2019). Advancing optimal development in children: Examining the construct validity of a Parent Reflective Functioning Questionnaire. *JMIR Pediatrics and Parenting*, 2(1), e11561. doi:10.2196/11561
- Decety, J., & Jackson, P. L. (2004). The Functional Architecture of Human Empathy. *Behavioral and Cognitive Neuroscience Reviews*, 3(2), 71–100. <https://doi.org/10.1177/1534582304267187>
- Dégeilh, F., Bernier, A., Leblanc, É., Daneault, V., & Beauchamp, M. H. (2018). Quality of maternal behaviour during infancy predicts functional connectivity between default mode network and salience network 9 years later. *Developmental cognitive neuroscience*, 34, 53-62. <https://doi.org/10.1016/j.dcn.2018.06.003>
- Demers, I., Bernier, A., Tarabulsy, G. M., & Provost, M. A. (2010). Maternal and child characteristics as antecedents of maternal mind-mindedness. *Infant Mental Health Journal: Official Publication of the World Association for Infant Mental Health*, 31(1), 94-112. doi:10.1002/imhj.20244
- Denham, S. A. (2019). Children's emotional competence, foundation of their success: skills, outcomes, and support. *Policies, Practices, and Qualifications in Early Childhood Education*, 4-17.
- Denham, S. A. (2019). Emotional Competence During Childhood and Adolescence. In V. LoBue, K. Pérez-Edgar, & K. A. Buss (Eds.), *Handbook of Emotional Development* (pp. 493–541). Springer International Publishing. https://doi.org/10.1007/978-3-030-17332-6_20
- Denham, S. A., Bassett, H. H., Sirotkin, Y. S., & Zinsser, K. (2013). Head Start preschoolers' emotional positivity and emotion regulation predict their social-emotion behavior, classroom adjustment, and early school success. *HS Dialog: The Research to Practice Journal for the Early Childhood Field*, 16(2).
- Devine, R. T., & Hughes, C. (2018). Family correlates of false belief understanding in early childhood: A meta-analysis. *Child development*, 89(3), 971-987.

- Dollar, J. M., & Stifter, C. A. (2012). Temperamental surgency and emotion regulation as predictors of childhood social competence. *Journal of experimental child psychology*, 112(2), 178-194.
- Dunfield, K. A. (2014). A construct divided: Prosocial behavior as helping, sharing, and comforting subtypes. *Frontiers in psychology*, 5, 958.
- Dunfield, K., Kuhlmeier, V. A., O'Connell, L., & Kelley, E. (2011). Examining the diversity of prosocial behavior: Helping, sharing, and comforting in infancy. *Infancy*, 16(3), 227-247. <https://doi.org/10.1111/j.1532-7078.2010.00041.x>
- Easterbrooks, M. A., Crossman, M. K., Caruso, A., Raskin, M., & Miranda-Julian, C. (2017). Maternal mind-mindedness and toddler behavior problems: The moderating role of maternal trauma and posttraumatic stress. *Development and Psychopathology*, 29(4), 1431-1442.
- Eggum, N. D., Eisenberg, N., Kao, K., Spinrad, T. L., Bolnick, R., Hofer, C., ... & Fabricius, W. V. (2011). Emotion understanding, theory of mind, and prosocial orientation: Relations over time in early childhood. *The journal of positive psychology*, 6(1), 4-16.
- Eisenberg, N. (2000). Emotion, Regulation, and Moral Development. *Annual Review of Psychology*, 51(Volume 51, 2000), 665-697. <https://doi.org/10.1146/annurev.psych.51.1.665>
- Eisenberg, N. (2006). Empathy-Related Responding and Prosocial Behaviour. In *Empathy and Fairness* (pp. 71-88). John Wiley & Sons, Ltd. <https://doi.org/10.1002/9780470030585.ch6>
- Eisenberg, N., & Fabes, R. A. (1998). Prosocial development. In W. Damon & N. Eisenberg (Eds.), *Handbook of child psychology: Social, emotional, and personality development* (5th ed., pp. 701-778). John Wiley & Sons, Inc..
- Eisenberg, N., Hernández, M. M., & Spinrad, T. L. (2017). The relation of self-regulation to children's externalizing and internalizing problems. In C. A. Essau, S. LeBlanc, & T. H. Ollendick (Eds.), *Emotion regulation and psychopathology in children and adolescents* (pp. 18-42). Oxford University Press. <https://doi.org/10.1093/med:psych/9780198765844.003.0002>

- Eisenberg, N., Spinrad, T. L., & Knafo-Noam, A. (2015). Prosocial development. In M. E. Lamb & R. M. Lerner (Eds.), *Handbook of child psychology and developmental science: Socioemotional processes* (7th ed., pp. 610–656). John Wiley & Sons, Inc..
- Ensink, K., & Mayes, L. C. (2010). The Development of Mentalisation in Children From a Theory of Mind Perspective. *Psychoanalytic Inquiry*, 30(4), 301–337.
<https://doi.org/10.1080/07351690903206504>
- Ensink, K., Borelli, J. L., Roy, J., Normandin, L., Slade, A., & Fonagy, P. (2019). Costs of not getting to know you: Lower levels of parental reflective functioning confer risk for maternal insensitivity and insecure infant attachment. *Infancy*, 24(2), 210-227.
doi:10.1111/infa.12263
- Fairchild, L. (2021). Raising helpful children: Exploring conflict between goals and practices in Euro-heritage socialization of helping. *Frontiers in Psychology*, 12, 722998.
<https://doi.org/10.3389/fpsyg.2021.722998>
- Farrow, C., & Blissett, J. (2014). Maternal mind-mindedness during infancy, general parenting sensitivity and observed child feeding behavior: A longitudinal study. *Attachment & Human Development*, 16(3), 230-241.
- Feldman, R. (2015). Sensitive periods in human social development: New insights from research on oxytocin, synchrony, and high-risk parenting. *Development and Psychopathology*, 27(2), 369–395. <https://doi.org/10.1017/S0954579415000048>
- Feniger-Schaal, R., Oppenheim, D., & Koren-Karie, N. (2019). Parenting children with intellectual disability: Linking maternal insightfulness to sensitivity. *Journal of Intellectual Disability Research*, 63(10), 1285-1289. doi:10.1111/jir.12614
- Fishburn, S., Meins, E., Fernyhough, C., Centifanti, L., & Larkin, F. (2022). Explaining the relation between early mind-mindedness and children's mentalizing abilities: The development of an observational preschool assessment. *Developmental Psychology*, 58(1), 17.
- Fishburn, S., Meins, E., Greenhow, S., Jones, C., Hackett, S., Biehal, N., ... & Wade, J. (2017). Mind-mindedness in parents of looked-after children. *Developmental Psychology*, 53(10), 1954-1965. doi:10.1037/dev0000304
- Fonagy, P., Luyten, P., Moulton-Perkins, A., Lee, Y. W., Warren, F., Howard, S., ... & Lowyck, B. (2016). Development and validation of a self-report measure of mentalizing: The

- reflective functioning questionnaire. *PLoS ONE*, 11(7), e0158678.
doi:10.1371/journal.pone.0158678
- Fonagy, P., Target, M., Steele, H., & Steele, M. (1998). *Reflective-functioning manual version 5 for application to adult attachment interviews*.
- Fox, N. A., & Calkins, S. D. (2003). The Development of Self-Control of Emotion: Intrinsic and Extrinsic Influences. *Motivation and Emotion*, 27(1), 7–26.
<https://doi.org/10.1023/A:1023622324898>
- Fu, I. N., Chen, K. L., Liu, M. R., Jiang, D. R., Hsieh, C. L., & Lee, S. C. (2023). A systematic review of measures of theory of mind for children. *Developmental Review*, 67, 101061.
<https://doi.org/10.1016/j.dr.2022.101061>
- Gagné, C., Bernier, A., & McMahon, C. A. (2018). The role of paternal mind-mindedness in preschoolers' self-regulated conduct. *Infant and Child Development*, 27(3), 1–12. <https://doi.org/10.1002/icd.2081>
- Geangu, E., Benga, O., Stahl, D., & Striano, T. (2010). Contagious crying beyond the first days of life. *Infant Behavior and Development*, 33(3), 279–288.
<https://doi.org/10.1016/j.infbeh.2010.03.004>
- Giovanelli, C., Di Dio, C., Lombardi, E., Tagini, A., Meins, E., Marchetti, A., ... Carli, L. (2020). Exploring the relation between maternal mind-mindedness and children's symbolic play: A longitudinal study from 6 to 18 months. *Infancy*, 25(1), 67-83. doi:10.1111/inf.12317
- Goffin, K. C., Kochanska, G., & Yoon, J. E. (2020). Children's theory of mind as a mechanism linking parents' mind-mindedness in infancy with children's conscience. *Journal of Experimental Child Psychology*, 193, 104784. doi:10.1016/j.jecp.2019.104784
- Gomez, J. A., Carter ,Alice S., Forbes ,Danielle, & and Gray, S. A. O. (2018). Parental insightfulness and parenting behavior: A two-dimensional analysis of parent contributions to child cognitive outcomes. *Attachment & Human Development*, 20(3), 255–271. <https://doi.org/10.1080/14616734.2018.1446734>
- Gomez, J. A., Carter ,Alice S., Forbes ,Danielle, & and Gray, S. A. O. (2018). Parental insightfulness and parenting behavior: A two-dimensional analysis of parent contributions to child cognitive outcomes. *Attachment & Human Development*, 20(3), 255–271. <https://doi.org/10.1080/14616734.2018.1446734>

- Goodman, A., Lamping, D. L., & Ploubidis, G. B. (2010). When to use broader internalising and externalising subscales instead of the hypothesised five subscales on the Strengths and Difficulties Questionnaire (SDQ): data from British parents, teachers and children. *Journal of abnormal child psychology*, 38, 1179-1191.
- Goodman, R. (1997). The Strengths and Difficulties Questionnaire: a research note. *Journal of child psychology and psychiatry*, 38(5), 581-586.
- Gordo, L., Martinez-Pampliega, A., Elejalde, L. I., & Luyten, P. (2020). Do parental reflective functioning and parental competence affect the socioemotional adjustment of children? *Journal of Child and Family Studies*, 29(12), 3621-3631. doi:10.1007/s10826-020-01840-z
- Gordon, S. R. L. (2022). *Parental Mind-Mindedness and Children's Helping Behaviour* [Bachelor's thesis, Auckland University of Technology]. AUT Open Repository <https://openrepository.aut.ac.nz/server/api/core/bitstreams/a14f89d7-1922-4b20-95ae-85586e4f4230/content>
- Gross, J. J. (1998). The Emerging Field of Emotion Regulation: An Integrative Review. *Review of General Psychology*, 2(3), 271–299. <https://doi.org/10.1037/1089-2680.2.3.271>
- Gross, J. J. (2014). Emotion regulation: Conceptual and empirical foundations. *Handbook of Emotion Regulation*, 2, 3–20.
- Gross, J. J. (2024). Conceptual foundations of emotion regulation. In *Handbook of emotion regulation*, 3rd ed (pp. 3–12). The Guilford Press.
- Gross, R., Drummond, J., Satlof-Bedrick, E., Waugh, W. E., Svetlova, M., & Brownell, C. A. (2015). Individual differences in toddlers' social understanding and prosocial behavior: Disposition or socialization? *Frontiers in Psychology*, 6, 600. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2015.00600>
- Gross, R., Drummond, J., Satlof-Bedrick, E., Waugh, W. E., Svetlova, M., & Brownell, C. A. (2015). Individual differences in toddlers' social understanding and prosocial behavior: Disposition or socialization? *Frontiers in Psychology*, 6, 600. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2015.00600>
- Halliday, S. E., Calkins, S. D., & Leerkes, E. M. (2018). Measuring preschool learning engagement in the laboratory. *Journal of Experimental Child Psychology*, 167, 93–116. <https://doi.org/10.1016/j.jecp.2017.10.006>

- Hamayel, L. B. A., Braswell, G. S., & Hund, A. M. (2023). Varieties of socialization goals: A qualitative study of Palestinian mothers from different socio-economic backgrounds. *Journal of Family Studies*.
<https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/13229400.2021.2018348>
- Hastings, P. D., Zahn-Waxler, C., Robinson, J., Usher, B., & Bridges, D. (2000). The development of concern for others in children with behavior problems. *Developmental psychology*, 36(5), 531.
- Hay, D. F. (2023). Prosocial Behavior in Infancy and Early Childhood. In T. Malti & M. Davidov (Eds.), *The Cambridge Handbook of Prosociality: Development, Mechanisms, Promotion* (pp. 127–144). Cambridge: Cambridge University Press.
<https://doi.org/10.1017/9781108876681.008>
- Hay, D. F., Paine, A. L., Perra, O., Cook, K. V., Hashmi, S., Robinson, C., Kairis, V., & Slade, R. (2021). Prosocial and Aggressive Behavior: A Longitudinal Study. *Monographs of the Society for Research in Child Development*, 86(2), 7–103.
<https://doi.org/10.1111/mono.12427>
- Hein, S., Röder, M., & Fingerle, M. (2018). The role of emotion regulation in situational empathy-related responding and prosocial behaviour in the presence of negative affect. *International Journal of Psychology*, 53(6), 477-485.
- Hepach, R. (2023). Assessing Prosociality: An Early Ontogeny Perspective. In M. Davidov & T. Malti (Eds.), *The Cambridge Handbook of Prosociality: Development, Mechanisms, Promotion* (pp. 335–358). Cambridge University Press.
<https://doi.org/10.1017/9781108876681.019>
- Hitlin, S., & Piliavin, J. A. (2004). Values: Reviving a Dormant Concept. *Annual Review of Sociology*, 30(Volume 30, 2004), 359–393.
<https://doi.org/10.1146/annurev.soc.30.012703.110640>
- Hoffman, M. L. (2001). Toward a comprehensive empathy-based theory of prosocial moral development. In A. C. Bohart & D. J. Stipek (Eds.), *Constructive & destructive behavior: Implications for family, school, & society* (pp. 61–86). American Psychological Association. <https://doi.org/10.1037/10433-003>

- Holodynski, M., & Kärtner, J. (2023). Parental Coregulation of Child Emotions. In I. Roskam, J. J. Gross, & M. Mikolajczak (Eds.), *Emotion Regulation and Parenting* (pp. 129–148). Chapter 7, Cambridge: Cambridge University Press.
- Howe, David. (2017). Empathy, social intelligence and relationship-based social work. *Zeszyty Pracy Socjalnej*. 1/2017. 10.4467/24496138ZPS.17.001.6536.
- Hu, Y., Emery, H. T., Ravindran, N., & McElwain, N. L. (2020). Direct and indirect pathways from maternal and paternal empathy to young children's socioemotional functioning. *Journal of Family Psychology*, 34(7), 825.
- Hughes, C., Aldercotte, A., & Foley, S. (2017). Maternal mind-mindedness provides a buffer for pre-adolescents at risk for disruptive behavior. *Journal of Abnormal Child Psychology*, 45(2), 225-235. doi:10.1007/s10802-016-0165-5
- Hughes, C., Jaffee, S. R., Happé, F., Taylor, A., Caspi, A., & Moffitt, T. E. (2005). Origins of individual differences in theory of mind: From nature to nurture?. *Child development*, 76(2), 356-370.
- Hughes, C., McHarg, G., & White, N. (2018). Sibling influences on prosocial behavior. *Current opinion in psychology*, 20, 96-101.
- Imuta, K., Henry, J. D., Slaughter, V., Selcuk, B., & Ruffman, T. (2016). Theory of mind and prosocial behavior in childhood: A meta-analytic review. *Developmental Psychology*, 52(8), 1192–1205. <https://doi.org/10.1037/dev0000140>
- Jessee, A. (2020). Associations between maternal reflective functioning, parenting beliefs, nurturing, and preschoolers' emotion understanding. *Journal of Child and Family Studies*, 29(11), 3020-3028. doi:10.1007/s10826-020-01792-4
- Jolliffe, D., & Farrington, D. P. (2006). Development and validation of the Basic Empathy Scale. *Journal of adolescence*, 29(4), 589-611.
- Kärtner, J. (2023). The Motives of Prosocial Behavior. In T. Malti & M. Davidov (Eds.), *The Cambridge Handbook of Prosociality: Development, Mechanisms, Promotion* (pp. 209–232). Chapter 11, Cambridge: Cambridge University Press.
- Kärtner, J., & Köster, M. (2024). Early social-cognitive development as a dynamic developmental system—a lifeworld approach. *Frontiers in Psychology*, 15, 1399903. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2024.1399903>

- Kärtner, J., Schuhmacher, N., & Giner Torréns, M. (2020). Chapter 11—Culture and early social-cognitive development. In S. Hunnius & M. Meyer (Eds.), *Progress in Brain Research* (Vol. 254, pp. 225–246). Elsevier. <https://doi.org/10.1016/bs.pbr.2020.06.011>
- Katznelson, H. (2014). Reflective functioning: A review. *Clinical Psychology Review*, 34(2), 107–117. doi:10.1016/j.cpr.2013.12.003
- Keller, H. (2018). Parenting and socioemotional development in infancy and early childhood. *Developmental Review*, 50, 31–41.
- Keller, H., Lamm, B., Abels, M., Yovsi, R., Borke, J., Jensen, H., Papaligoura, Z., Holub, C., Lo, W., Tomiyama, A. J., Su, Y., Wang, Y., & Chaudhary, N. (2006). Cultural Models, Socialization Goals, and Parenting Ethnotheories: A Multicultural Analysis. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 37(2), 155–172. <https://doi.org/10.1177/0022022105284494>
- Killen, M., Mulvey, K. L., Richardson, C., Jampol, N., & Woodward, A. (2011). The accidental transgressor: Morally-relevant theory of mind. *Cognition*, 119(2), 197–215. <https://doi.org/10.1016/j.cognition.2011.01.006>
- Kirk, E., Howlett, N., Pine, K. J., & Fletcher, B. (C). (2013). To Sign or Not to Sign? The Impact of Encouraging Infants to Gesture on Infant Language and Maternal Mind-Mindedness. *Child Development*, 84(2), 574–590. <https://doi.org/10.1111/j.1467-8624.2012.01874.x>
- Kirk, E., Pine, K., Wheatley, L., Howlett, N., Schulz, J., & Fletcher, B. (C). (2015). A longitudinal investigation of the relationship between maternal mind-mindedness and theory of mind. *British Journal of Developmental Psychology*, 33(4), 434–445. <https://doi.org/10.1111/bjdp.12104>
- Knafo, A., Zahn-Waxler, C., Van Hulle, C., Robinson, J. L., & Rhee, S. H. (2008). The developmental origins of a disposition toward empathy: Genetic and environmental contributions. *Emotion*, 8(6), 737.
- Kochanska, G., Bendel-Stenzel, L., An, D., & Sivagurunathan, N. (2025). Early relational origins of Theory of Mind: A two-study replication. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 66(1), 41–52. <https://doi.org/10.1111/jcpp.14029>
- Koren-Karie, N., & Oppenheim, D. (2018). Parental insightfulness: Retrospect and prospect. *Attachment & Human Development*, 20(3), 223–236. <https://doi.org/10.1080/14616734.2018.1446741>

- Laible, D. J., Agalar, A. E., Norden, C. V., & Cruz, A. (2023). Temperament and Prosocial Behavior. In T. Malti & M. Davidov (Eds.), *The Cambridge Handbook of Prosociality: Development, Mechanisms, Promotion* (pp. 300–319). Cambridge: Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/9781108876681.017>
- Laranjo, J., Bernier, A., Meins, E., & Carlson, S. M. (2010). Early Manifestations of Children's Theory of Mind: The Roles of Maternal Mind-Mindedness and Infant Security of Attachment. *Infancy*, 15(3), 300–323. <https://doi.org/10.1111/j.1532-7078.2009.00014.x>
- Larkin, F., Hayiou-Thomas, M. E., Arshad, Z., Leonard, M., Williams, F. J., Katseniou, N., ... & Meins, E. (2021). Mind-mindedness and stress in parents of children with developmental disorders. *Journal of Autism and Developmental Disorders*, 51, 600-612.
- Leung, K., & Morris, M. W. (2015). Values, schemas, and norms in the culture–behavior nexus: A situated dynamics framework. *Journal of International Business Studies*, 46, 1028-1050. <https://doi.org/10.1057/jibs.2014.66>
- Licata, M., Paulus, M., Thoermer, C., Kristen, S., Woodward, A. L., & Sodian, B. (2014). Mother–infant interaction quality and infants' ability to encode actions as goal-directed. *Social Development*, 23(2), 340-356. doi:10.1111/sode.12057
- Liew, J., Eisenberg, N., Spinrad, T. L., Eggum, N. D., Haugen, R. G., Kupfer, A., ... & Baham, M. E. (2011). Physiological regulation and fearfulness as predictors of young children's empathy-related reactions. *Social Development*, 20(1), 111-134.
- Liu, H., Zhu, Y., Cai, X., Ma, Z., & Wang, L. (2022). The relationship between maternal and infant empathy: The mediating role of responsive parenting. *Frontiers in Psychology*, 13, 1061551.
- Longobardi, E., Spataro, P., & Calabrò, M. (2022). Maternal mind-mindedness and communicative functions in free-play and mealtime contexts: Stability, continuity and relations with child language at 16 months. *Journal of Child Language*, 49(4), 635–660. <https://doi.org/10.1017/S0305000920000835>
- Longobardi, E., Spataro, P., & Colonnese, C. (2018). Maternal communicative functions and mind-mindedness at 16 months as predictors of children's internal and non-internal language at 20 months. *Infant Behavior and Development*, 50, 52-63. doi:10.1016/j.infbeh.2017.11.003

- Lundy, B. L. (2013). Paternal and maternal mind-mindedness and preschoolers' theory of mind: The mediating role of interactional attunement. *Social Development*, 22(1), 58-74.
- Lundy, B. L., & Fyfe, G. (2016). Preschoolers' mind-related comments during collaborative problem-solving: Parental contributions and developmental outcomes. *Social Development*, 25(4), 722-741.
- Luyten, P., Mayes, L. C., Nijssens, L., & Fonagy, P. (2017a). The parental reflective functioning questionnaire: Development and preliminary validation. *PloS ONE*, 12(5), e0176218. doi:10.1371/journal.pone.0176218
- Luyten, P., Nijssens, L., Fonagy, P., & Mayes, L. C. (2017b). Parental reflective functioning: Theory, research, and clinical applications. *The Psychoanalytic Study of the Child*, 70(1), 174-199. doi:10.1080/00797308.2016.1277901
- Ma, T. L., Zarrett, N., Simpkins, S., Vandell, D. L., & Jiang, S. (2020). Brief report: Patterns of prosocial behaviors in middle childhood predicting peer relations during early adolescence. *Journal of adolescence*, 78, 1-8.
- MacGowan, T. L., & Schmidt, L. A. (2020). Shyness, aggression, and empathy in children of shy mothers: Moderating influence of children's psychophysiological self-regulation. *Developmental psychobiology*, 62(3), 324-338.
- MacGowan, T. L., & Schmidt, L. A. (2021). Helping as prosocial practice: Longitudinal relations among children's shyness, helping behavior, and empathic response. *Journal of Experimental Child Psychology*, 209, 105154. <https://doi.org/10.1016/j.jecp.2021.105154>
- Malonda, E., Llorca, A., Mesurado, B., Samper, P., & Mestre, M. V. (2019). Parents or peers? Predictors of prosocial behavior and aggression: A longitudinal study. *Frontiers in psychology*, 10, 2379.
- Malti, T., & Davidov, M. (2023). Introduction: What Is Prosocial Development?: Definition, History, Mechanisms. In T. Malti & M. Davidov (Eds.), *The Cambridge Handbook of Prosociality: Development, Mechanisms, Promotion* (pp. 3–16). Cambridge: Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/9781108876681.002>
- Malti, T., & Davidov, M. (2023). Introduction: What Is Prosocial Development?: Definition, History, Mechanisms. In T. Malti & M. Davidov (Eds.), *The Cambridge Handbook of Prosociality: Development, Mechanisms, Promotion* (pp. 3–16). Cambridge: Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/9781108876681.002>

- Malti, T., & Dys, S. P. (2018). From being nice to being kind: Development of prosocial behaviors. *Current opinion in psychology*, 20, 45-49.
- Martinez-Torteya, C., Rosenblum, K. L., Beeghly, M., Oppenheim, D., Koren-Karie, N., & Muzik, M. (2018). Maternal insightfulness protects against the detrimental effects of postpartum stress on positive parenting among at-risk mother–infant dyads. *Attachment and Human Development*, 20(3), 272-286. doi:10.1080/14616734.2018.1446735
- Mayer, M. (1969). *Frog, where are you?* New York: Dial.
- McDonald, K. L., Dirks, M. A., Dunfield, K. A., & Hakim, E. A. (2023). Prosocial Behavior, Peer Relationships, and Friendships. In M. Davidov & T. Malti (Eds.), *The Cambridge Handbook of Prosociality: Development, Mechanisms, Promotion* (pp. 409–426). Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/9781108876681.023>
- McMahon, C. A., & Bernier, A. (2017). Twenty years of research on parental mind-mindedness: Empirical findings, theoretical and methodological challenges, and new directions. *Developmental Review*, 46, 54–80. <https://doi.org/10.1016/j.dr.2017.07.001>
- McMahon, C., & Newey, B. (2018). Non-attuned mind-mindedness, infant negative affect, and emotional availability: Assessing mind-mindedness during the still-face paradigm. *Infancy*, 23(6), 873-892.
- Medrea, F. L., & Benga, O. (2021). Parental mentalization: A critical literature review of mind-mindedness, parental insightfulness and parental reflective functioning. *Cognition, Brain, Behavior*, 25(1), 69-105. 10.24193/cbb.2021.25.05
- Medrea, F.L., Mone, I.S., & Benga, O. (2025). Socializing Prosociality: The Relationship Between Parental Practices, Cultural Model and Child Temperament. *Cognition, Brain, Behavior*, 29(1), 83-114. 10.24193/cbb.2025.29.05
- Meins, E. (1997). Security of attachment and maternal tutoring strategies: Interaction within the zone of proximal development. *British Journal of Developmental Psychology*, 15(2), 129-144. doi:10.1111/j.2044-835X.1997.tb00730.x
- Meins, E. (2017). Emotional Development and Attachment. *An Introduction to Developmental Psychology*, 183.
- Meins, E., & Fernyhough, C. (1999). Linguistic acquisitional style and mentalising development: The role of maternal mind-mindedness. *Cognitive Development*, 14(3), 363-380. doi:10.1016/S0885-2014(99)00010-6

- Meins, E., & Fernyhough, C. (2015). Mind-mindedness coding manual, Version 2.2. *Unpublished manuscript. University of York, York, UK.*
- Meins, E., Fernyhough, C., Arnott, B., Leekam, S. R., & de Rosnay, M. (2013). Mind-Mindedness and Theory of Mind: Mediating Roles of Language and Perspectival Symbolic Play. *Child Development*, 84(5), 1777–1790.
<https://doi.org/10.1111/cdev.12061>
- Meins, E., Fernyhough, C., Arnott, B., Turner, M., & Leekam, S. R. (2011). Mother- Versus Infant-Centered Correlates of Maternal Mind-Mindedness in the First Year of Life. *Infancy*, 16(2), 137–165. <https://doi.org/10.1111/j.1532-7078.2010.00039.x>
- Meins, E., Fernyhough, C., de Rosnay, M., Arnott, B., Leekam, S. R., & Turner, M. (2012). Mind-mindedness as a multidimensional construct: Appropriate and nonattuned mind-related comments independently predict infant–mother attachment in a socially diverse sample. *Infancy*, 17(4), 393–415. <https://doi.org/10.1111/j.1532-7078.2011.00087.x>
- Meins, E., Fernyhough, C., Fradley, E., & Tuckey, M. (2001). Rethinking Maternal Sensitivity: Mothers' Comments on Infants' Mental Processes Predict Security of Attachment at 12 Months. *The Journal of Child Psychology and Psychiatry and Allied Disciplines*, 42(5), 637–648. doi:10.1017/S0021963001007302
- Meins, E., Fernyhough, C., Russell, J., & Clark-Carter, D. (1998). Security of attachment as a predictor of symbolic and mentalising abilities: A longitudinal study. *Social Development*, 7, 1–24. doi:10.1111/1467-9507.00047
- Meins, E., Fernyhough, C., Wainwright, R., Clark-Carter, D., Das Gupta, M., Fradley, E., & Tuckey, M. (2003). Pathways to understanding mind: Construct validity and predictive validity of maternal mind-mindedness. *Child development*, 74(4), 1194-1211.
- Memmott-Elison, M., Padilla-Walker, L.M., Yorgason, J.B. and Coyne, S.M. (2020), Intra-individual associations between intentional self-regulation and prosocial behavior during adolescence: Evidence for bidirectionality. *Journal of Adolescence*, 80: 29-40.
<https://doi.org/10.1016/j.adolescence.2020.02.001>
- Miller, J. E., Kim, S., Boldt, L. J., Goffin, K. C., & Kochanska, G. (2019). Long-term sequelae of mothers' and fathers' mind-mindedness in infancy: A developmental path to children's attachment at age 10. *Developmental Psychology*, 55(4), 675- 686.
doi:10.1037/dev0000660

- Mizumoto, A. (2023). Calculating the Relative Importance of Multiple Regression Predictor Variables Using Dominance Analysis and Random Forests. *Language Learning*, 73, 161-196. <https://doi.org/10.1111/lang.12518>
- Moser, D. A., Suardi, F., Rossignol, A. S., Vital, M., Manini, A., Serpa, S. R., ... Schechter, D. S. (2019). Parental Reflective Functioning correlates to brain activation in response to video-stimuli of mother–child dyads: Links to maternal trauma history and PTSD. *Psychiatry Research: Neuroimaging*, 293, 110985. doi:10.1016/j.psychres.2019.09.005
- Nguyen, T., Schlehauf, H., Kayhan, E., Matthes, D., Vrtička, P., & Hoehl, S. (2020). The effects of interaction quality on neural synchrony during mother-child problem solving. *Cortex*, 124, 235–249. <https://doi.org/10.1016/j.cortex.2019.11.020>
- Nijssens, L., Bleys, D., Casalin, S., Vliegen, N., & Luyten, P. (2018). Parental attachment dimensions and parenting stress: The mediating role of parental reflective functioning. *Journal of Child and Family Studies*, 27(6), 2025-2036. doi:10.1007/s10826-018-1029-0
- Oppenheim, D., & Koren-Karie, N. (2002). Mothers' insightfulness regarding their children's internal worlds: The capacity underlying secure child–mother relationships. *Infant Mental Health Journal: Official Publication of the World Association for Infant Mental Health*, 23(6), 593-605. doi:10.1002/imhj.10035
- Oppenheim, D., & Koren-Karie, N. (2009). Infant-parent relationship assessment: Parents' insightfulness regarding their young children's internal worlds. In C. H. Zeanah, Jr. (Ed.), *Handbook of infant mental health* (3rd ed., pp. 266–280). The Guilford Press.
- Oppenheim, D., & Koren-Karie, N. (2013). The insightfulness assessment: Measuring the internal processes underlying maternal sensitivity. *Attachment and Human Development*, 15(5-6), 545-561. doi:10.1080/14616734.2013.820901
- Oppenheim, D., & Koren-Karie, N. (2018). Parental insightfulness into the inner world of the child with autism: Its significance for the child and implications for parent- mediated interventions. In M. Siller & L. Morgan (Eds.), *Handbook of parent-implemented interventions for very young children with autism* (pp. 121-137). Springer, Cham. doi:10.1007/978-3-319-90994-3_8

- Padilla-Walker, L. M., Carlo, G., & Nielson, M. G. (2015). Does helping keep teens protected? Longitudinal bidirectional relations between prosocial behavior and problem behavior. *Child Development*, 86(6), 1759-1772.
- Park, J. L., Johnston, C., Colalillo, S., & Williamson, D. (2018). Parents' Attributions for Negative and Positive Child Behavior in Relation to Parenting and Child Problems. *Journal of Clinical Child and Adolescence Psychology*, 47(1), 63-75.
<https://doi.org/10.1080/15374416.2016.1144191>
- Paulus, M. (2023). Social-Cognitive Development and Early Prosocial Behavior. In T. Malti & M. Davidov (Eds.), *The Cambridge Handbook of Prosociality: Development, Mechanisms, Promotion* (pp. 275–299). chapter, Cambridge: Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/9781108876681.016>
- Paulus, M. (2023). The early development of sharing: From pleasurable social interactions and empathic concern to normative considerations. In M. Killen & J. G. Smetana (Eds.), *Handbook of moral development* (3rd ed., pp. 184–199). Routledge.
- Pazzagli, C., Delvecchio, E., Raspa, V., Mazzeschi, C., & Luyten, P. (2018). The parental reflective functioning questionnaire in mothers and fathers of school-aged children. *Journal of Child and Family Studies*, 27(1), 80-90. doi:10.1007/s10826-017-0856-8
- Planalp, E. M., O'Neill, M., & Braungart-Rieker, J. M. (2019). Parent mind-mindedness, sensitivity, and infant affect: Implications for attachment with mothers and fathers. *Infant Behavior and Development*, 57, 101330. doi:10.1016/j.infbeh.2019.101330
- Potharst, E. S., Leyland, A., Colonnese, C., Veringa, I. K., Salvadori, E. A., Jakschik, M., Bögels, S. M., & Zeegers, M. A. J. (2021). Does Mothers' Self-Reported Mindful Parenting Relate to the Observed Quality of Parenting Behavior and Mother-Child Interaction? *Mindfulness*, 12(2), 344–356. <https://doi.org/10.1007/s12671-020-01533-0>
- Putnam, S. P., Sehic, E., French, B. F., Gartstein, M. A., & Lira Luttges, B. (2024). The Global Temperament Project: Parent-reported temperament in infants, toddlers, and children from 59 nations. *Developmental psychology*, 60(5), 916-941.
<https://doi.org/10.1037/dev0001732>
- Radke-Yarrow, M., & Zahn-Waxler, C. (1986). The role of familial factors in the development of prosocial behavior: Research findings and questions. *Development of antisocial and prosocial behavior*, 207-233.

- Reiss, D., Ganiban, J. M., Leve, L. D., Neiderhiser, J. M., Shaw, D. S., & Natsuaki, M. N. (2022). Parenting in the Context of the Child: Genetic and Social Processes. *Monographs of the Society for Research in Child Development*, 87(1–3), 7–188.
<https://doi.org/10.1111/mono.12460>
- Regueiro, S., Matte-Gagné, C., & Bernier, A. (2022). Paternal mind-mindedness and child executive functioning in the kindergarten classroom. *Early Childhood Research Quarterly*, 58, 27–34. <https://doi.org/10.1016/j.ecresq.2021.07.007>
- Reniers, R. L. E. P., Corcoran, R., Drake, R., Shryane, N. M., & Völlm, B. A. (2011). The QCAE: A Questionnaire of Cognitive and Affective Empathy. *Journal of Personality Assessment*, 93(1), 84–95. <https://doi.org/10.1080/00223891.2010.528484>
- Riediger, M., & Bellingtier, J. A. (2022). Emotion regulation across the life span. In D. Dukes, A. C. Samson, & E. A. Walle (Eds.), *The Oxford handbook of emotional development* (pp. 93–109). Oxford University Press.
<https://doi.org/10.1093/oxfordhb/9780198855903.013.6>
- Rieffe, C., Ketelaar, L., & Wiefferink, C. H. (2010). Assessing empathy in young children: Construction and validation of an Empathy Questionnaire (EmQue). *Personality and individual differences*, 49(5), 362–367.
- Riva-Crugnola, C., Ierardi, E., & Canevini, M. P. (2018). Reflective functioning, maternal attachment, mind-mindedness, and emotional availability in adolescent and adult mothers at infant 3 months. *Attachment and Human Development*, 20(1), 84–106.
doi:10.1080/14616734.2017.1379546
- Robson, D. A., Allen, M. S., & Howard, S. J. (2020). Self-regulation in childhood as a predictor of future outcomes: A meta-analytic review. *Psychological bulletin*, 146(4), 324.
- Rosenblum, K. L., McDonough, S. C., Sameroff, A. J., & Muzik, M. (2008). Reflection in thought and action: Maternal parenting reflectivity predicts mind-minded comments and interactive behavior. *Infant Mental Health Journal: Official Publication of The World Association for Infant Mental Health*, 29(4), 362–376. doi:10.1002/imhj.20184
- Rostad, W. L., & Whitaker, D. J. (2016). The association between reflective functioning and parent–child relationship quality. *Journal of Child and Family Studies*, 25(7), 2164–2177.
doi:10.1007/s10826-016-0388-7

- Rothbart, M. K. (2001). Temperament and Human Development. In N. J. Smelser & P. B. Baltes (Eds.), *International Encyclopedia of the Social & Behavioral Sciences* (pp. 15586–15591). Pergamon. <https://doi.org/10.1016/B0-08-043076-7/01708-3>
- Rothbart, M. K. (2012). Advances in temperament: History, concepts, and measures. In M. Zentner & R. L. Shiner (Eds.), *Handbook of temperament* (pp. 3–20). The Guilford Press
- Rothbart, M. K., & Derryberry, D. (1982). Theoretical Issues in Temperament. In M. Lewis & L. T. Taft (Eds.), *Developmental Disabilities: Theory, Assessment, and Intervention* (pp. 383–400). Springer Netherlands. https://doi.org/10.1007/978-94-011-6314-9_23
- Rubio, F., Neira, C., Villacura-Herrera, C., & Castillo, R. D. (2022). First and Second-Order Theory of Mind as Predictors of Cooperative Behaviors in Preschool and School Children. *Psykhē (Santiago)*, 31(especial), 1–15. <https://doi.org/10.7764/psykhe.2021.36317>
- Rutherford, H. J. (2023). Neurobiology of Parenting and Implications for Emotion Regulation. *Emotion Regulation and Parenting*, 229.
- Rutherford, H. J., Byrne, S. P., Crowley, M. J., Bornstein, J., Bridgett, D. J., & Mayes, L. C. (2018). Executive functioning predicts reflective functioning in mothers. *Journal of Child and Family Studies*, 27(3), 944–952. doi:10.1007/s10826-017-0928-9
- Sagiv, L., & Roccas, S. (2021). How Do Values Affect Behavior? Let Me Count the Ways. *Personality and Social Psychology Review*, 25(4), 295–316. <https://doi.org/10.1177/10888683211015975>
- Schacht, R., Meins, E., Fernyhough, C., Centifanti, L. C., Pawlby, S., & Bureau, J. F. (2017). Proof of concept of a mind-mindedness intervention for mothers hospitalized for severe mental illness. *Development and Psychopathology*, 29(2), 555–564. doi:10.1017/S0954579417000177
- Schmidt, M. F., & Sommerville, J. A. (2011). Fairness expectations and altruistic sharing in 15-month-old human infants. *PloS one*, 6(10), e23223.
- Schuhmacher, N., Collard, J., & Kärtner, J. (2017). The Differential role of parenting, peers, and temperament for explaining interindividual differences in 18-months-olds' comforting and helping. *Infant Behavior and Development*, 46, 124–134. <https://doi.org/10.1016/j.infbeh.2017.01.002>

- Schwartz, S. H., & Butenko, T. (2014). Values and behavior: Validating the refined value theory in Russia. *European Journal of Social Psychology*, 44(7), 799–813.
<https://doi.org/10.1002/ejsp.2053>
- Sharp, C., & Fonagy, P. (2008). The parent's capacity to treat the child as a psychological agent: Constructs, measures and implications for developmental psychopathology. *Social Development*, 17(3), 737-754. doi:10.1111/j.1467-9507.2007.00457.x
- Shields, A., & Cicchetti, D. (1997). Emotion regulation checklist. *Developmental Psychology*.
- Shoshani, A., Nelke, S., & Girtler, I. (2022). Tablet applications as socializing platforms: The effects of prosocial touch screen applications on young children's prosocial behavior. *Computers in Human Behavior*, 127, 107077. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2021.107077>
- Slade, A., Grienberger, J., Bernbach, E., Levy, D., & Locker, A. (2005). Maternal reflective functioning, attachment, and the transmission gap: A preliminary study. *Attachment and Human Development*, 7(3), 283-298. doi:10.1080/14616730500245880
- Slaughter, V., Dennis, M. J., & Pritchard, M. (2002). Theory of mind and peer acceptance in preschool children. *British Journal of Developmental Psychology*, 20(4), 545–564.
<https://doi.org/10.1348/026151002760390945>
- Song, J. H., Colasante, T., & Malti, T. (2018). Helping yourself helps others: Linking children's emotion regulation to prosocial behavior through sympathy and trust. *Emotion*, 18(4), 518.
- Song, Y., Malhotra, S., Broekhuizen, M., Wang, Y., Chen, B. B., & Dubas, J. S. (2021). Prosocial behavior in young preschoolers: a cross-cultural study across The Netherlands, India, and China. *The Journal of Genetic Psychology*, 182(3), 129-148.
<https://doi.org/10.1080/00221325.2021.1891857>
- Spinrad, T. L., & Eisenberg, N. (2019). Prosocial Emotions. In V. LoBue, K. Pérez-Edgar, & K. A. Buss (Eds.), *Handbook of Emotional Development* (pp. 351–372). Springer International Publishing. https://doi.org/10.1007/978-3-030-17332-6_14
- Spinrad, T. L., & Eisenberg, N. (2023). Developmental Theories of Prosociality. In T. Malti & M. Davidov (Eds.), *The Cambridge Handbook of Prosociality: Development, Mechanisms, Promotion* (pp. 17–36). Chapter 2, Cambridge: Cambridge University Press.

- Spinrad, T. L., & Eisenberg, N. (2024a). Parental Socialization of Children's Emotion and Its Regulation. In I. Roskam, J. J. Gross, & M. Mikolajczak (Eds.), *Emotion Regulation and Parenting* (pp. 166–186). Chapter 9, Cambridge: Cambridge University Press.
- Spinrad, T. L., & Eisenberg, N. (2024b). The socialization of emotion regulation. In J. J. Gross & B. Q. Ford (Eds.), *Handbook of emotion regulation* (3rd ed., pp. 129–135). The Guilford Press.
- Spinrad, T. L., & Gal, D. E. (2018). Fostering prosocial behavior and empathy in young children. *Current opinion in psychology*, 20, 40-44. <https://doi.org/10.1016/j.copsyc.2017.08.004>
- Spinrad, T. L., & Stifter, C. A. (2006). Toddlers' Empathy-Related Responding to Distress: Predictions From Negative Emotionality and Maternal Behavior in Infancy. *Infancy*, 10(2), 97–121. https://doi.org/10.1207/s15327078in1002_1
- Steinbeis, N. (2016). The role of self–other distinction in understanding others' mental and emotional states: Neurocognitive mechanisms in children and adults. *Philosophical Transactions of the Royal Society B: Biological Sciences*, 371(1686), 20150074. <https://doi.org/10.1098/rstb.2015.0074>
- Stern, M., & Hertel, S. (2022). Relationship between maternal scaffolding and preschooler's metacognitive strategies in a problem-solving situation. *Learning and Instruction*, 80, 101631. <https://doi.org/10.1016/j.learninstruc.2022.101631>
- Sticker, R. M., Christner, N., Gniewosz, G., Pletti, C., & Paulus, M. (2023). Longitudinal stability and cross-relations of prosocial behavior and the moral self-concept in early childhood. *Cognitive Development*, 66, 101341. <https://doi.org/10.1016/j.cogdev.2023.101341>
- Stifter, C., & Augustine, M. (2019). Emotion Regulation. In V. LoBue, K. Pérez-Edgar, & K. A. Buss (Eds.), *Handbook of Emotional Development* (pp. 405–430). Springer International Publishing. https://doi.org/10.1007/978-3-030-17332-6_16
- Suttora, C., Salerni, N., Selvagno, E., Porro, M., Gangi, S., Squarza, C., ... & Picciolini, O. (2020). Mind-mindedness and parenting stress in mothers of preterm and full-term infants: The moderating role of perceived social support. *Infant Mental Health Journal*, 42(1), 35-46. doi:10.1002/imhj.21891
- Suttora, C., Spinelli, M., Aureli, T., Fasolo, M., Lionetti, F., Picciolini, O., ... & Salerni, N. (2020). Mind-mindedness and parenting stress: A cross-sectional study in a cohort of

- mothers of 3-month-old full-term and preterm infants. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 17(21), 7735. doi:10.3390/ijerph17217735
- Svetlova, M., Nichols, S. R., & Brownell, C. A. (2010). Toddlers' prosocial behavior: From instrumental to empathic to altruistic helping. *Child development*, 81(6), 1814-1827
- Tan, E., Mikami, A. Y., Luzhanska, A., & Hamlin, J. K. (2021). The homogeneity and heterogeneity of moral functioning in preschool. *Child Development*, 92(3), 959-975. <https://doi.org/10.1111/cdev.13458>
- Tan, H. P. (2024). Between East and West: Parents' Self-Construal, Socialization Goals, Mental State and Rule-Behaviour Talk in New Zealand and Malaysia (Doctoral dissertation, University of Otago).
- Tarabeh, G., Zreik, G., Oppenheim, D., Sagi-Schwartz, A., & Koren-Karie, N. (2019). Maternal mind-mindedness and its association with attachment: The case of Arab infants and mothers in Israel. *Attachment and Human Development*, 21(6), 571- 581. doi:10.1080/14616734.2018.1469653
- Thompson, E. (2023). Parents' adverse childhood experiences in relation to parent-child emotion socialization. [Undergraduate Honors Theses, East Tennessee State University]. Paper 785. <https://dc.etsu.edu/honors/785>
- Thompson, R. A. (1994). Emotion Regulation: A Theme in Search of Definition. *Monographs of the Society for Research in Child Development*, 59(2/3), 25–52. <https://doi.org/10.2307/1166137>
- Vaish, A., Carpenter, M., & Tomasello, M. (2009). Sympathy through affective perspective taking and its relation to prosocial behavior in toddlers. *Developmental psychology*, 45(2), 534.
- van der Mark, I. L. V. D., IJzendoorn, M. H. V., & Bakermans-Kranenburg, M. J. (2002). Development of empathy in girls during the second year of life: Associations with parenting, attachment, and temperament. *Social Development*, 11(4), 451-468. doi:10.1111/1467-9507.00210
- Viana, K. M., Lucena, J., Zambrana, I. M., Harris, P. L., & Pons, F. (2022). *Children's emotion understanding and cooperative problem-solving in educational settings*. <https://academic.oup.com/edited-volume/38848/chapter/337802283>

- Volbrecht, M. M., Lemery-Chalfant, K., Aksan, N., Zahn-Waxler, C., & Goldsmith, H. H. (2007). Examining the familial link between positive affect and empathy development in the second year. *The Journal of genetic psychology*, 168(2), 105-130.
- Vonk, J., Jett, S. E., Tomeny, T. S., Mercer, S. H., & Cwikla, J. (2020). Young children's theory of mind predicts more sharing with friends over time. *Child Development*, 91(1), 63-77. <https://doi.org/10.1111/cdev.13112>
- Vreeke, G. J., & Van der Mark, I. L. (2003). Empathy, an integrative model. *New Ideas in Psychology*, 21(3), 177-207.
- Waldman-Levi, A., Finzi-Dottan, R., & Cope, A. (2020). Mother-child joint play: The role of maternal caregiving and reflective function. *Journal of Child and Family Studies*, 29(1), 94-104. doi:10.1007/s10826-019-01638-8
- Wang, L., Zhu, L., & Wang, Z. (2017). Parental mind-mindedness but not false belief understanding predicts Hong Kong children's lie-telling behavior in a temptation resistance task. *Journal of Experimental Child Psychology*, 162, 89-100.
- Warneken, F., & Probst, S. (2023). The Origins of Prosociality from a Developmental and Comparative Perspective. In T. Malti & M. Davidov (Eds.), *The Cambridge Handbook of Prosociality: Development, Mechanisms, Promotion* (pp. 108–126). Chapter 6, Cambridge: Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/9781108876681.007>
- Warneken, F., & Tomasello, M. (2007). Helping and cooperation at 14 months of age. *Infancy*, 11(3), 271-294. <https://doi.org/10.1111/j.1532-7078.2007.tb00227.x>
- Warneken, F., & Tomasello, M. (2008). Extrinsic rewards undermine altruistic tendencies in 20-month-olds. *Developmental psychology*, 44(6), 1785. <https://doi.org/10.1037/a0013860>
- Wellman, H. M., & Liu, D. (2004). Scaling of Theory-of-Mind Tasks. *Child Development*, 75(2), 523–541. <https://doi.org/10.1111/j.1467-8624.2004.00691.x>
- Wellman, H. M., Cross, D., & Watson, J. (2001). Meta-Analysis of Theory-of-Mind Development: The Truth about False Belief. *Child Development*, 72(3), 655–684. <https://doi.org/10.1111/1467-8624.00304>
- Weng, C., Otanga, S., Weng, A., & Tran, K. N. P. (2020). Effects of tangrams on learning engagement and achievement: Case of preschool learners. *Journal of Computer Assisted Learning*, 36(4), 458–467. <https://doi.org/10.1111/jcal.12411>

- Wilson, J., Hogan, C., Wang, S., Andrews, G., & Shum, D. H. (2021). Relations between executive functions, theory of mind, and functional outcomes in middle childhood. *Developmental Neuropsychology*, 46(7), 518-536.
<https://doi.org/10.1080/87565641.2021.1988086>
- Xiao-Ji, L. I. U., Han, S. U. O., Fan, W. U., & Yan, L. I. (2022). Paternal Mind-Mindedness and Children's Prosocial Behaviors: The Mediating Role of Children's Theory of Mind. *Journal of Psychological Science*, 45(3), 643.
- Yang, Y., & Wang, Q. (2019). Culture in Emotional Development. In V. LoBue, K. Pérez-Edgar, & K. A. Buss (Eds.), *Handbook of Emotional Development* (pp. 569–593). Springer International Publishing. https://doi.org/10.1007/978-3-030-17332-6_22
- Yatziv, T., Gueron-Sela, N., Meiri, G., Marks, K., & Atzaba-Poria, N. (2018a). Maternal mentalization and behavior under stressful contexts: The moderating roles of prematurity and household chaos. *Infancy*, 23(4), 591-615. doi:10.1111/inf.12233
- Yatziv, T., Kessler, Y., & Atzaba-Poria, N. (2018b). What's going on in my baby's mind? Mothers' executive functions contribute to individual differences in maternal mentalization during mother-infant interactions. *PloS ONE*, 13(11), e0207869. doi:10.1371/journal.pone.0207869
- Yavuz, H. M., Colasante, T., & Malti, T. (2022). Parental warmth predicts more child pro-social behaviour in children with better emotion regulation. *British Journal of Developmental Psychology*, 40(4), 539–556. <https://doi.org/10.1111/bjdp.12425>
- Zammit, M., & Atkinson, S. (2017). The relations between 'babysigning', child vocabulary and maternal mind-mindedness. *Early Child Development and Care*.
<https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/03004430.2016.1193502>
- Zeegers, M. A. J., Colonnesi, C., Stams, G.-J. J. M., & Meins, E. (2017). Mind matters: A meta-analysis on parental mentalization and sensitivity as predictors of infant–parent attachment. *Psychological Bulletin*, 143(12), 1245–1272.
<https://doi.org/10.1037/bul0000114>
- Zeegers, M. A. J., Colonnesi, C., Stams, G.-J. J. M., & Meins, E. (2017). Mind matters: A meta-analysis on parental mentalization and sensitivity as predictors of infant–parent attachment. *Psychological Bulletin*, 143(12), 1245–1272.
<https://doi.org/10.1037/bul0000114>

Zeegers, M. A., de Vente, W., Nikolić, M., Majdandžić, M., Bögels, S. M., & Colonnaesi, C.

(2018). Mothers' and fathers' mind-mindedness influences physiological emotion regulation of infants across the first year of life. *Developmental Science*, 21(6), e12689. doi:10.1111/desc.12689

Zuffianò, A., Basili, E., Sette, S., Gerbino, M., Kanacri, B. P. L., & Pastorelli, C. (2023).

Prosocial Development across the Lifespan. In T. Malti & M. Davidov (Eds.), *The Cambridge Handbook of Prosociality: Development, Mechanisms, Promotion* (pp. 189–206). Cambridge: Cambridge University Press.

<https://doi.org/10.1017/9781108876681.011>